

MOST

Glasilo Občine Kanal ob Soči

LETNIK **XXIV**

ŠTEVILKA **79**

MAJ **2026**

OBČINA
KANAL OB SOČI

MOST

Glasilobčine Kanal ob Soči

<http://www.obcina-kanal.si/most>

Izdajatelj:

Občina Kanal ob Soči,
župan Miha Stegel

Odgovorni urednik:

Primož Božič

Člani uredniškega odbora:

Irena Hočevar Križnič
Nina Levpušček Melinc
Lijana Jurečič
Maja Kodelja Cencič

Jezikovni pregled:

Mojca Pipan, s. p.

Oblikovanje in grafični prelom:

Grafika Soča, d. o. o.

Fotografija na naslovnici:

Jernej Skrt

Naslov uredništva:

Občina Kanal ob Soči
uredniški odbor glasila MOST
Trg svobode 23, 5213 Kanal

Kontakt uredništva:

urednistvo@glasilo-most.si

Tisk: Grafika Soča, d. o. o.

Naklada: 2500 izvodov

Glasilobrezplačno prejme vsako
gospodinjstvo v Občini Kanal ob Soči.

Prispevke lahko oddate na
e-naslov uredništva:
urednistvo@glasilo-most.si
ali prek portala MojaObcina.si

Iz vsebine

- 3 - Beseda urednika**
- 4 - Nagovor župana**
- 5 OBČINSKA UPRAVA**
- 5 - Občinska nagrajenca**
- 7 - Novembrsko neurje**
- 9 - Obveščanje uporabnikov pitne vode**
- 12 NAŠA KRAJEVNA SKUPNOST**
- 12 - Kanal**
- 14 - Deskle**
- 16 - Ročinj**
- 18 - Lig**
- 20 - Levpa**
- 22 - Kambreško**
- 23 DRUŠTVA**
- 25 - Proslava KS Deskle**
- 28 - Anhovska pleh muzika odnesla srebro**
- 33 - 30 let društva OZA**
- 34 - Priznanje predsednice RS za EKO Anhovo**
- 37 ZGODILO SE JE**
- 37 - Predstava Anhovo**
- 41 - Hišna imena Prilesja in Saptina**
- 42 - Kako so Kanalci šli na luno**
- 44 - Razmišljanja in pogledi**
- 45 DAN SOČE**
- 46 POTRES 1976**
- 49 SAMI NAŠI**
- 49 - Svečana listina PZS za Janeza Gradišarja**
- 50 - Joško Kogoj – prostovoljec na ZOI**
- 56 GOSPODARSTVO**
- 56 - Projekti SENG**
- 58 ZKTMŠ**
- 60 PUST**
- 63 IZ MALEGA ZRASTE VELIKO**
- 63 - OŠ Kanal**
- 65 - OŠ Deskle**
- 69 ŠPORT**
- 69 - OK Neptun**
- 71 - OK Alpacem Kanal**
- 74 ZDRAVJE IN DOBRO POČUTJE**
- 75 - Sedeč način življenja**

»Urednik je mrtev, živel urednik!«

Priznam, naslov tokratnega uvodnika ni izbran zgolj zaradi parafraze in zgodovinskega pomena, ki se mu bom kmalu posvetil, temveč tudi, ker pritegne bralčevo oko. Ob besedi »smrt«, ob pravzaprav vsaki besedi, ki nosi s sabo strašljiv, nesrečen, nevaren, tragičen ali podoben pomen, se bo bralec samodejno ustavil – to je rezultat delovanja naših možganov, ki, ker nam želijo najboljše, vedno na prvo mesto postavijo potencialno nevarnost in nato vse drugo.

Bo pa to tudi zadnja beseda te vrste v tokratnem Mostu – praktično vse, kar boste prebrali od tu naprej, bo bodisi nevtralnno bodisi pozitivno, veselo, radostno, in četudi bo opisovalo nesrečne dogodke, bo to storilo v distanciranem, poročevalskem tonu; z drugo besedo, vse, kar boste prebrali od tu naprej, bo za naše čute – dolgočasno.

Dolgočasno, ker s prebranim ne bodo vedeli, kaj početi, zato se moraš, dragi bralec, toliko bolj potruditi ti in prebrano premisliti, preleteti, morda povezati s kakšnim drugim vedenjem, kakšno drugo informacijo, in iz tega napraviti kakšno novo vsebino.

»Nevarnosti« torej tudi v pričujočo številko, kot v vse doslej, nismo uvrstili, ne, ker bi jih ne hoteli, ampak ker jih v tem trenutku ni na vidiku. Pisci iz vseh kotičkov naše občine so nam poslali predvsem zadeve, s katerimi se prostočasno ukvarjajo in ki so zabavne ali koristne zanje, po možnosti pa bodo še za koga.

Če se vrnemo k naslovu, gre za parafrazo (kar je razmeroma učena beseda za proces, pri katerem vzameš neko stalno besedno zvezo in kakšno besedo v njej nadomestiš z drugo, tako da je bralcu tudi osnovna zveza še vedno prepoznavna) znanega rekla »Kralj je mrtev, živel kralj!«, ki s sabo nosi več pomenov, naj-

bolj osnoven je ta, da kljub smrti (starega) kralja monarhija ne razpada in bo še naprej obstajala v osebi novega kralja.

Vse to sem v ta uvodnik pripeljal zato, ker se je tudi naš Most znašel v medvladju, prejšnja odgovorna urednica je odstopila in dlje časa nihče ni prevzel njenega mesta, kar pomeni, da so zadeve stale – in čakale. Negotovost se je večala. Na tem mestu Mojci Perkon Kofol vse čestitke za opravljeno delo, ki skriva veliko odgovornosti, a malo zadoščenja.

Z vsem tem se ne bi tako podrobno ukvarjal, če me ne bi ob imenovanju za odgovornega urednika zajel pravcati val čestitk (medklic: če smo Slovenci pregovorno »fouš« drug drugemu, to obenem tudi pomeni, da je to mesto precej nehvaležno, sicer bi mi ga zavidali), ki jih ne morem razumeti drugače, kot da so izraz nekega olajšanja.

Most ljudem očitno nekaj pomeni, to je prva stvar, ki sem jo spoznal na tem mestu in kar tudi želim sporočiti v uvodniku s takšnim naslovom – z olajšanjem bi ga bilo treba izreči, kot so ga z olajšanjem izrekli pred stoletji ob smrti kralja, dokler jih niso, te iste kralje, sami pospravili v zgodovinske knjige, še prej pa na giljotine, a to je druga zgodba, ki se nas v tem trenutku ne tiče.

Most ostaja torej način obveščanja občanov, tudi nekdanjih, o zadevah, ki se godijo v občini in za katere bi radi, da jih izvedo tudi drugi, tisti, ki neposredno niso bili udeleženi. Je medij, ampak medij posebne sorte, ki skoraj izključno nastaja »od spodaj navzgor«, s prispevki s terena, kjer so akterji dogajanja pogosto tudi pisci in kar še sodi zraven.

Tovrstno revijo ima dandanes praktično vsaka severnoprimorska občina in arhiv nekaterih je enako dragocen kot

arhiv profesionalnega časopisja iz istega obdobja, poleg tega pa se vsaj nekateri berejo kot profesionalno zastavljeni in izpeljani medijski projekti, ki jim uspe iz lokalnega življa izvabiti poročevalsko/reportersko/pisateljske potenciale, četudi so njihovi avtorji mehaniki, šoferji, vzdrževalci, upokojenke, vzgojiteljice, trgovke in še kdo, ki piše iz veselja.

To pa je ključna beseda pri vsem skupaj, glasila, kot je Most, nastajajo iz veselja – veselja do prostovoljnega dela, do pomoči sočloveku, do organiziranja dogodkov in ne nazadnje veselja do pisanja. Prav take zadnja leta v Mostu najbolj pogrešamo, avtorje, ki bi imeli samo veselje do pisanja in nič drugega.

Če je za kakovost in zanimivost prispevkov v »resnih« publikacijah navadno odgovorna profesionalnost njihovih piscev, pa se morajo ljubiteljska glasila zanašati na manj oprijemljive, manj trajne, bolj plašne, a morda prav zaradi tega pomembnejše in dragocenejše odtiske v ljudeh, ki svoj prosti čas namenjajo tej ali oni dejavnosti – in lokalni časopis bi lahko bil poligon za mlade, ki jih zanima svet besed, in za odrasle, ki jim ta svet morda ne odmerja kruha, a jih vseeno toliko mami, da se mu vsake toliko predajo.

Na ta način bi lahko dobili tudi ambicioznejše prispevke o lokalnem življenju in dogajanju, ali v obliki kritike umetniškega dogodka, vsebinskega prispevka z domoznanskega ali knjižnopredstavitvenega večera, vtisa s slikarske razstave, nemara celo izvirne literature – možnosti je neštete.

Z željo, da bi *Most* še naprej in še uspešneje ustvarjal skupnost pišočin in beročih v Občini Kanal, vas vabim na branje pričujoče številke in soustvarjanje vseh prihodnjih!

Primož Božič

Nagovor župana

Spoštovane občanke, spoštovani občani,

če želimo preživeti, potrebujemo optimizem in voljo do življenja. Letni čas, v katerem smo, nam s prebujanjem narave kaže tisoč in en način za nov začetek, prenovno, svežo energijo. Če želimo uživati, moramo odpreti oči, prisluhniti in se nasmejniti.

Res je, živimo v času, ko dobra volja ni nagrajena s tako pozornostjo kot slabe ali celo lažne novice. Za to ne gre kriviti medijev, saj se pravzaprav isto odvija tudi v gostilnah. Včasih se zdi, kot da je naša vrednost odvisna od tega, koliko napak in težav naštejemo v debati, v stilu več je bolje. Zanimivo bi bilo razmisliti, kje smo zgubili ta občutek, da je lepo povedati nekaj pozitivnega, da je nujno iskati dobro okrog sebe, v sebi in v drugih. Zagotovo je lažja naloga potapljanje v negativne scenarije – mnogo več energije namreč zahteva obraten proces.

Pa pogledjmo na stvar nadvse sebično: zagotovo je bolj zdravo pristopiti k pozitivnemu odnosu do vsake situacije in se odločiti za reševanje težav, ne pa poglabljanje in razmišljanje o negativnih scenarijih. Pozitiven odnos do življenja ne pomeni, da težav ne vidimo ali da jih pometamo pod preprogo. Pomeni, da se odločimo, da jim ne bomo dovolili, da nas ohromijo. Vsaka situacija, tudi težka, nam ponuja izbiro: lahko se izgubimo v strahu, kritikah in negativnih scenarijih ali pa se vprašamo, kaj lahko naredimo, da bo vsaj korak naprej boljši.

Vsak posameznik je pomemben člen skupnosti. Nihče ni brez vpliva. S svojimi besedami, dejanji, odnosom in zgledom vsi sooblikujemo družbo, v kateri živimo. Zato se moramo vedno znova vprašati: V kakšnem svetu želimo živeti?

Želimo našim najmlajšim z nenehno negativnostjo, cinizmom in kritikami risati črno sliko sveta? Ali pa jim želimo pokazati, da se tudi velika težava začne reševati že z enim odgovornim korakom, že z eno dobro odločitvijo, že z eno osebo, ki verjame, da je sprememba mogoča in za to navdahne še koga?

Res je, včasih je težko ohraniti zaupanje. Včasih nas utrudijo okoliščine, razočaranja, neuspehi. A prav takrat je naša odgovornost, da damo vse od sebe. Da ne ostanemo pri pritoževanju, ampak poiščemo rešitev. Da ne širimo obupa, ampak prispevamo mir, razumnost in voljo do izboljšanja.

Pozitiven premik ne nastane sam od sebe. Ustvarjajo ga ljudje, ki se odločijo, da bodo kljub težavam verjeli v dobro, uporabili svoj potencial in naredili, kar je v njihovi moči. Morda ne moremo spremeniti vsega sveta naenkrat, lahko pa vsak dan prispevamo svoj del k svetu, ki bo bolj spodbuden, bolj povezan in bolj človeški. In kje bi našli boljši prostor za ta poskus kot v lastnem okolju?

Miha Stegel

Občinska nagrada vsestranski prostovoljki Adrijani Velišček, priznanje dolgoletnemu gasilcu in lovcu Zvonimirju Ponikvarju

Besedilo: Primož Božič

Slavnostna seja Občine Kanal ob Soči ob občinskem prazniku se je letos odvila 21. aprila, kakor običajno v Kulturnem domu Deskle. Z obiskom jo je počastilo kar precej visokih vabljenih gostov, med opaženimi so bili župani občin Renče - Vogrsko, Miren - Kostanjevica in Šempeter - Vrtojba Tarik Žigon, Mauricij Humar in Milan Turk, podžupan Mestne občine Nova Gorica Marko Tribušon, podžupan Občine Tolmin Oton Bratuž, podžupanja Občine Kobarid Urška Miklavič, predsednik uprave družbe Alpacem Cement Tomaž Vuk in član uprave Dejan Boštjančič-Zwitter, direktorica medobčinske uprave Suzana Konec, pa tudi nekdanja kanalska župana Andrej Maffi in Miran Ipavec.

A glavna pozornost je bila tistega večera kljub obilici »kronanih« glav vendarle na obeh prejemnikih občinskih odličij, ki sta svoje delo večidel opravljala stran od blišča titula, eminenc in kar je še stvari, ki nas navadno silijo, da ob imenu nekoga navedemo tudi njegovo funkcijo ali položaj, kot bi ga to v kdove kaj posvečalo. Adrijana in Zvone sta si seveda po nekaterih merilih precej različna, po drugih pa zelo podobna – oba sta »od nekdanj« in neprekinjeno vključena v prostovoljsko delo in organizacije, oba sta v njih pustila nepreštevno število ur in oba menita, da je to potrebno za kakovostno delovanje vsake družbe.

Slavnostni govorec, župan Občine Kanal Miha Stegel, se je v govoru dotaknil ne le tem, ki se tičejo ožje občine, temveč tudi globalnih konfliktov, ki v nas porajajo nezadovoljstvo, črnogledost, marsikdaj celo strah, vendar je, tako Stegel, treba videti tudi to, da živimo na privilegiranem koščku Zemlje, kjer so nam te globe, ki jih spremljamo v medijih, večidel prihranjene.

Kulturni program sta oblikovala otroški zborček vrtca Deskle pod vodstvom vzgojiteljice Tee Milanič in ob spremljavi Maše Mozetič ter Štajerki Zala Kores in Julija Veleski Kores, ki ustvarjata pod imenom De Liri. Otroci so tradicionalno

županu prenesli tudi pozdrav ob občinskem prazniku in mu podarili šopek rož. Občinstvo je pred podelitvijo nagrade oz. priznanja imelo priložnost spremljati tudi predstavljena filmčka o obeh nagrajencih, objavljena sta na FB-portalu Občine Kanal ob Soči. Pa ju spoznamo tudi mi.

ADRIJANA VELIŠČEK

Adrijana Velišček je večino svoje poklicne poti opravljala delo patronažne medicinske sestre na območju Občine Kanal. Znanci, predvsem sokrajani, znajo povedati, da nista obstajali dve Adrijani, ena, ki je v službi, in druga, ki ima prosti čas, ampak obstaja samo ena, ki ne odreče pomoči, če jo kdo prosi zanjo.

Adrijana Velišček, prejemnica nagrade Občine Kanal. Foto: Damjan Simčič – ZOSO

»Na Liškem je vsaj pet takih kot jaz, ki bi jo lahko dobili,« je bil eden prvih njenih komentarjev na vest o nagradi. Četudi bi to držalo, pač pričakujemo, glede na to, da je predlog zanjo prišel iz tamkajšnje krajevne skupnosti in turističnega društva, da so se med sabo že znali dogovoriti, kdo je najbolj zaslužen in za kaj. Našteti, kaj vse so v teh letih opravili na Liškem in kje vse je bila udeležena,

je praktično Sizifovo delo: od asfaltiranja in javnih luči v odročnih vaseh v sklopu krajevne skupnosti do obilice velikih in malih dogodkov v sklopu turističnega društva, pozabiti ne gre njenega prispevka pri ozaveščanju ljudi, izpostavljenih azbestu, pa urejanja Liga in okolice romarske cerkve Marijino Celje, sprejemanja romarjev, ustanovitve župnijske Karitas, kuharskih tečajev za gospodinjice s priznanimi slovenskimi kuharji ... zgozd, zanesljivo za lepo debelo knjigo.

ZVONIMIR PONIKVAR

Zvone je tisti tihi člen vsake družbe, čigar delo je vsepovsod vidno, njega samega pa bi kje blizu zaman iskali, kako se treplja po prsih in išče soj žarometov. Je eden tistih, ki ve, kaj je v vsaki situaciji treba narediti, in to tudi naredi – če se da, sam, če ne gre, pa družno.

Zvonimir Ponikvar, prejemnik priznanja Občine Kanal. Foto: Damjan Simčič – ZOSO

Pri gasilcih in lovcih je že toliko desetletij, da verjetno v Kanalu skoraj ni več človeka, ki bi se spomnil, kako je bilo v teh dveh družčinah pred njegovim prihodom. Je še iz tiste generacije, ki se je najvažnejšega naučila od starejših, in to dobesedno – izučil se je za kovača, in to

Župan Miha Stegel in podžupanji Barbara Fajdiga Perše ter Valentina Humar z občinskima nagrajencema.
Foto: Damjan Simčič – ZOSO

še po stoletja starem postopku, tako da je bil vajenec mojstru, in nič kaj dosti drugače ni bilo pri gasilcih in lovcih.

Niso ga zgrešile številne lovske in gasilske časti in čini, ampak mirno lahko rečemo, da bi bil Zvone brez njih prav tak, kot je sedaj – skromen, zadovoljen in vesel vsakega novega dne.

Njihova družinska hiša v Morskem je v letih okrog osamosvojitve gostila prve organizirane morščanske puste, kar bi bilo posebno poglavje zase, če bi ga hoteli odpreti, recimo le še to, da oba nagrajenca upata, da se bo kaj njunega duha »prijelo« tudi mlajšega rodu, tako nekako je v zahvali tudi dejala Adrijana, seveda pa se gre pri obeh zahvaliti tudi družinama, ki sta jima stali ob strani.

Nekdanje Gostišče Križnič kupila Občina Kanal

Besedilo: Primož Božič

Občina Kanal je 23. decembra lani na svoji Facebook strani objavila vest o primopredaji objekta kanalskega Gostišča Križnič, ki je bilo zaprto in naprodaj od začetka leta 2023, ko so se tudi začela ugibanja o njegovem novem lastniku.

Občina si je v vmesnem času na objektu zagotovila predkupno pravico, kakor pa so zapisali v objavi, gre za ikonično stavbo, ki ima izjemen pomen za kulturno identiteto kraja, prevzem hotela pa

»je pomemben korak v smeri ohranjanja identitete kraja in njegove dragocene kulturne dediščine«. Nakup je med drugim podprla tudi Krajevna skupnost Kanal.

Kupnina je znašala okrog 400.000 evrov, predvsem streha objekta je v slabem stanju in je potrebna obnove, je dejal župan Miha Stegel. Kaj bo v prihodnosti v objektu, je nekoliko odvisno tudi od državnih in morda evropskih razpisov, želeli bi si, da se nadaljuje tradicija gostišča

s prenočišči, ne izključujejo denimo tudi prostora za t. i. coworking, torej javne pisarne.

Sedanji videz stavbe je v kontekstu obnove v prvi svetovni vojni močno porušenega Kanala zasnoval arhitekt Maks Fabiani, ki je tedaj preuredil tudi glavni trg in naredil načrt za novo občinsko stavbo.

Občina Kanal je prenavo hotela v začetku tega leta že prijavila na Javni razpis Revitalizacija objektov javne infrastrukture na obmejnih problemskih območjih za leto 2026 Ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj, vendar prijava, za las, ni bila uspešna.

Delovno ime novega objekta, hotel »Pri zlatem levu«, je sicer zmotilo eno od občinskih svetnic, a vendarle gre za ime, ki se je za prav to stavbo uporabljalo že na prelomu iz 19. v 20. stoletje, ko je bil njegov lastnik Anton Križnič, eden najmočnejših Kanalcev tega obdobja (glej članek Roberta Devetaka, Glavne značilnosti obrti na Kanalskem, v 69. številki *Mosta*). Ne gre sicer za posebno izvirno ime, že Slovenija, še posebej pa Nemčija in Avstrija, so naravnost posejane z gostinskimi objekti s tem imenom.

Primopredaja ključev Gostišča Križnič. Vir: arhiv občinske uprave

Sanacija po novembrskem neurju v Občini Kanal ob Soči v polnem teku

Besedilo: Ana Skočir/Matjaž Gusak

V neurju 16. in 17. novembra 2025 je Občina Kanal ob Soči utrpela večmilijonsko škodo na občinski infrastrukturi, poškodovanih pa je bilo tudi več stanovanjskih objektov v lasti občanov. Civilna zaščita je v sodelovanju s Prostovoljnimi gasilskim društvom Kanal, režijskim obratom občine ter številnimi lokalnimi gradbenimi izvajalci nemudoma ukrepala in poskrbela za zaščito javne in zasebne infrastrukture.

Posledice neurja so si ogledali tudi predstavniki Urada za zmanjševanje posledic naravnih nesreč na Ministrstvu za naravne vire in prostor. Namen obiska je bil seznanitev z dejanskim stanjem na terenu ter usklajevanje nadaljnjih korakov za učinkovito izvedbo sanacijskih ukrepov. Skupaj s predstavniki občin, štabov civilne zaščite in drugimi operativnimi službami so pregledali najbolj prizadete lokacije ter uskladili dejavnosti glede priprave dokumentacije in postopkov za črpanje državnih sredstev.

Zaradi podorov in drugih poškodb zaradi neurja je bilo novembra več cest v občini neprevoznih, danes pa je večina že ponovno odprtih. Kljub temu dela na terenu še potekajo – urejajo se bankine, čistijo jarki in odstranjuje material z odsekov, kjer so ceste zasuli plazovi. Še vedno ostajati zaprti cesti proti Podklancu, Dobljar–Osredok in Korada–meja Brda, za katero je urejen začasni obvoz preko Zarščine proti Seniku. Podori so evidentirani tudi na cestah Plave–Zamedveje–Vrtače, Ajba–Preval ter na povezavah do zaselkov na grebenu Kanalskega Kolorvata, kot so Markiči, Ukanje, Debenje, Zapotok in Žarščina.

Pomemben del dejavnosti po neurju je bil natančen popis škode. Občina je z zbiranjem vlog oškodovancev začela 26. novembra 2025, zbiranje pa zaključila 15. decembra 2025. V sistem AJDA je bilo nato do 7. januarja 2026 vnesenih skupno 173 vlog. Največ škode je bilo zabeleženo na lokalni infrastrukturi, in sicer več kot 2,3 milijona evrov, sledijo

Plaz je odnesel precejšen del ceste pod Korado. Vir: arhiv občinske uprave

škoda na vodotokih, objektih ter cestah. Skupna ocenjena škoda v občini presega več milijonov evrov.

Na ravni države je Vlada Republike Slovenije 17. februarja 2026 potrdila končno oceno škode zaradi neurja, ki je prizadelo širše območje Gorenjske in severne Primorske. Ta znaša dobrih 14 milijonov evrov in presega zakonski prag za aktivacijo državne pomoči, kar omogoča financiranje sanacijskih ukrepov iz državnega proračuna.

V skladu z navodili Ministrstva za naravne vire in prostor RS občina trenutno pripravlja investicijsko dokumentacijo (DIIP) za posamezne sklope poškodb. Med drugim gre za projekte sanacije podpornih zidov, manjših podorov ter kritičnih križanj z vodotoki, kot so mostovi in prepusti. Dokumentacijo bo občina posredovala ministrstvu v potrditev, na podlagi odobrenih projektov pa bodo sledili podpisi pogodb za črpanje sredstev.

Hkrati že potekajo tudi geološko-geomehanske raziskave na najbolj prizadetih območjih. Na podoru na Koradi so bile že izvedene geološke vrtine, naročen pa je tudi geološko geotehnični elaborat, ki bo osnova za nadaljnje projektiranje

in izbiro ustreznega sanacijskega ukrepa za ponovno vzpostavitev varne prevoznosti ceste proti Brdom. Ob ugodnih rezultatih si na občini želijo vsaj začasno prevoznost zagotoviti še pred poletjem, saj gre za prometno povezavo velikega pomena tako za lokalno prebivalstvo kot za turizem in kmetijstvo.

Obsežne raziskave bodo nadaljevali tudi na območju največjega plazu pod naseljem Ravna pri Ligu, kjer je po ocenah splazelo približno 6500 kubičnih metrov zemljine. Analize, ki vključujejo tudi primerjave lidar posnetkov, kažejo na zahtevne geološke razmere, zato bodo potrebne celovite in strokovno vodene rešitve.

Na občini ocenjujejo, da bo zaradi zahtevnosti posegov in nujno predhodno izdelane projektne dokumentacije ter druge dokumentacije, potrebne zaradi pridobivanja sredstev, večina večjih sanacij izvedena šele proti koncu leta 2026 oziroma v naslednjem letu. Do takrat ostajajo v ospredju interventni ukrepi, s katerimi zagotavljajo osnovno varnost in prevoznost ter preprečujejo nadaljnje poslabšanje razmer.

Povzetki dogajanja na 21., 22. in 23. redni seji Občinskega sveta Občine Kanal

Besedilo: Primož Božič

V letošnjem koledarskem letu se je občinski Občinski svet občine Občine Kanal ob Soči sestal na treh rednih sejah, povzetke dogajanja navajamo spodaj.

21. redna seja, – 27. januar 2026

Občinski svet je na 21. redni seji v prvem branju potrdil proračun za leto 2026. Predlog je predvideval 4 štiri milijone evrov primanjkljaja in 3,5 milijona evrov zadolževanja, kar je župan Miha Stegel utemeljeval z ugodnimi posojili in željo prehiteti velike investicije v regiji. V prvem branju je za proračun glasovalo deset prisotnih svetnikov, proti jih je bilo šest. Proračun so potrdili brez sprva upoštevanih nepremičninskih pravnih poslov.

Svetnika Bruno Colavini in Vladimir Kolmančič sta izpostavila, da v proračunu ni investicij na Kalskem, konkretno denimo stavbe podružnične šole v Kalu nad Kanalom in ceste Nadavče-Kal, ki je bila že del prejšnjih proračunov, a je izpadla.

Miha Čargo je predlagal, da se v proračun uvrsti tudi sredstva za merjenje onesnaženosti zraka oz. dokončanje študije, ki jo izvaja Center za raziskave atmosfere (Univerza v Novi Gorici), župan je pojasnil, da so profesorja Grišo Močnika že zaprosili za ponudbo.

Svetniki so na seji sprejeli tudi višji odstotek občinskega sofinanciranja storitve pomoči na domu, strošek za občino se bo povišal za 15.000 tisoč evrov iz s 147.000 na 162.000 tisoč evrov letno.

Svetniki so prisluhili tudi programu dela Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport (ZKTMŠ) Kanal za leto 2026 in finančnim načrtom za leti 2026 in 2027, vendar so zaradi številnih svetniških pomislekov o delu Zavoda zavoda in načrtih za prihodnost odločanje preložili na prihodnjo redno sejo. Pri spremembi Poslovnika Občinskega

sveta Občine Kanal ob Soči so v drugi obravnavi svetniki glasovali tudi o treh amandmajih Liste za zdravje in kakovost bivanja (o možnosti, da se seja OS izvede tudi v drugih primernih prostorih, o možnosti, da na seji mnenje izrazi tudi zainteresirana javnost, in o spremembi pri razpravi in replikah). Noben od treh amandmajev ni dobil potrebne dvotretjinske podpore (ZA je glasovalo devet, PROTI pa šest svetnikov), prav tako pa ni bil potrjen tudi predlog Poslovnika poslovnika.

22. redna seja, – 24. februar 2026

Dnevni red seje je obsegal le tri vsebinske točke, dopolnjen predlog proračuna za leto 2026, seznanitev in razpravo o poslovnem poslovnem poročilu poročilom ZKTMŠ in razpravo ter razpravo in seznanitevijo OS z merili za dodeljevanje socialnih stanovanj ter in pregledom nad upravičenostjo in uporabo le-teh (zaprti za javnost) ter razpravo. Veliko razprave je znova sprožila točka o poslovnem poročilu ZKTMŠ. Direktorica zavoda Petra Rutar je predlagala umik točke z dnevnega reda, saj poročilo še ni bilo v celoti potrjeno na svetu zavoda in mu je manjkala finančni del. Kljub opozorilom o postopkovnih nepravilnostih je župan vztrajal pri obravnavi teme.

Kakor je po seji dejal župan, so želeli predvsem odgovor na vprašanje, kakšen je učinek 600.000 tisoč evrov, ki so bili doslej porabljeni v ZKTMŠ. Direktorica je sicer pojasnjevala, da Zavod zavod uspešno in stabilno raste ter posluje transparentno, in dodala, da so njena vrata vedno odprta za vprašanja svetnikov ali župana.

Pri tej točki sklepa sicer niso sprejeli, so pa pri proračunu z amandmajem sredstva za delovanje ZKTMŠ znižali za polovico, na 135.000 tisoč evrov.

V nadaljevanju so svetniki razpravljali in sprejeli tudi proračun za leto 2026,

župan je z amandmajem predlagal prodajo petih od 24 občinskih stanovanj, po razpravi so potrdili prodajo štirih stanovanj.

V proračunu za tekoče leto so predvideni številni infrastrukturni projekti, med drugim kanalizacija v Ligu in Ročinju, nadaljevanje vodovoda proti Seniškem Bregu, dokončanje prizidka OŠ Kanal, izboljšave cestne infrastrukture, igrišče in skupnostni prostor na Močilih (tudi z državnimi sredstvi), umiritev prometa na regionalni cesti v Plavah, ureditev vpadnice v Kanal na Kidričevi ulici, sanacija mostu v Podklancu in obnova Gotske hiše.

23. redna seja, – 7. april 2026

Na tej seji so svetniki med drugim sprejemali zaključni račun občine za leto 2025, realiziranih je bilo 85 % odstotkov predvidenih prihodkov in 80 % odstotkov odhodkov, proračunski primanjkljaj je znašal 562.000 tisoč evrov, pokrit je bil s presežkom iz prejšnjih let, preostanek na računu je znašal 803. tisoč000 evrov. Kakor je dejal župan, je zaradi koledarskih zamikov plačil to blizu popolni realizaciji.

Sprejeta je bila sprememba pokopališkega odloka, ki pravi, da je se, v primeru, dače je plačnik pogreba občina, , opravi raztros pepela na pokopališču v Kanalu, pogreb se izvede anonimno brez obvestila o pogrebu in montaže črk na obeležju, občina pa ima pravico do povračila iz zapuščine pokojnega.

Sprejeta je bila tudi sprememba odloka o KS, ki se nanaša na volitve: znotraj KS se bodo člani na naslednjih lokalnih volitvah volili v enotni volilni enoti in ne več po posameznih okrajih, kakor doslej. To spremembo narekuje državna zakonodaja in gre le za potrditev odločitve na višji instanci.

Obveščanje uporabnikov pitne vode

Besedilo: Režijski obrat

Režijski obrat Občine Kanal ob Soči, izvajalec javne službe oskrbe s pitno vodo v Občini Kanal ob Soči, skladno z Uredbo o pitni vodi (Uradni list RS, št. 61/2023, v nadaljevanju Uredba) in Navodilom o načinih obveščanja (Uradni list RS,

št. 109/2023) obvešča javnost o načinih obveščanja v primeru neskladnosti in zdravstvene neustreznosti pitne vode ter o dostopnosti drugih informacij o oskrbi s pitno vodo.

Uporabniki se o uvedenih ukrepih v primeru neskladnosti in zdravstvene neustreznosti pitne vode in o prenehanju veljavnosti ukrepov obveščajo:

Člen Uredbe	Vzrok za obveščanje	Časovna opredelitev	Način obveščanja
12. člen	Vzrok neskladnosti ali zdravstvene neustreznosti je interna vodovodna napeljava .	Čim prej, a najkasneje v treh dneh oziroma v dveh urah, če je potreben ukrep omejitve ali prepovedi.	<ul style="list-style-type: none"> Osebnostno, po telefonu ali elektronski pošti. Interno obveščanje izvede lastnik, upravnik ali upravljavec objekta
17. člen	Omejitev ali prepoved uporabe pitne vode. Obvestilo o preklicu.	Čim prej, a najkasneje v dveh urah. Obveščanje po radiu se izvaja vsak dan do preklica ukrepa. ¹	<ul style="list-style-type: none"> Spletna stran: www.obcina-kanal.si, radio Primorski val,^{2,3} oglasne deske.
17. člen	Prekinitev oskrbe s pitno vodo. Obvestilo o preklicu.	Čim prej, a najkasneje v enem dnevu.	<ul style="list-style-type: none"> Spletna stran: www.obcina-kanal.si. Osebnostno obvestilo v primeru manjšega števila objektov, sicer pa: <ul style="list-style-type: none"> o radio Primorski val,³ o oglasne deske.³
22. člen	Neskladnost pitne vode ugotovi lastnik, upravnik ali upravljavec prednostnih prostorov.	Takoj obvesti uporabnike pitne vode v prednostnih prostorih.	Določi lastnik, upravljavec ali upravnik prednostnih prostorov.
31. člen	Obveščanje v primeru dovoljenja za odstopanje od mejnih vrednosti parametrov (Uredba o pitni vodi, priloga 1, del B)	Na dan pridobitve dovoljenja, a najkasneje v sedmih dneh.	<ul style="list-style-type: none"> Spletna stran: www.obcina-kanal.si, radio Primorski val,³ oglasne deske.³

¹ Če se ukrep omejitve ali prepovedi uporabe pitne vode izvaja več kot dva tedna, se dnevno radijsko obveščanje po dveh tednih nadomesti s tedenskim obveščanjem.

² V skladu s pridobljenim soglasjem Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) je radijsko obveščanje uporabnikov o trajnem ukrepu prekuhanja pitne vode na vodovodih, ki oskrbujejo manj kot 50 uporabnikov in na katerih se priprava vode ne izvaja (Goljevica, Gorenje Nekovo, Gorenji Dobljar, Krstenica, Melinki, Paljevo, Srednje in Zamedveje), nadomeščeno s trajnim obvestilom na spletu in oglasnih deskah ter navedbo v letnem poročilu.

³ V skladu s pridobljenim soglasjem NIJZ je na vodovodnem sistemu Industrijska cona Anhovo radijsko obveščanje in obveščanje na oglasnih deskah nadomeščeno z neposrednim obveščanjem posameznih podjetij po elektronski pošti oziroma telefonu. Interno obveščanje izvede lastnik, upravnik ali upravljavec objekta.

PREDNOSTNI PROSTORI

Lastnike, upravnike oziroma upravjalce prednostnih prostorov (zdravstveni zavodi, domovi za starejše, vrtci, šole, drugi vzgojno-izobraževalni zavodi, stavbe z nastanitvenimi zmogljivostmi, restavracije, bari, športni centri in ustanove za prostočasne dejavnosti in rekreacija, sanitarni objekti v sklopu kampov in podobno) **pozivamo, da posredujejo**

upravljavcu javnega vodovoda podatke za stik (telefon, e-pošta) za obveščanje v primeru neskladnosti in zdravstvene neustreznosti pitne vode. Podatke posredujte na: gp@obcina-kanal.si.

SPLOŠNE INFORMACIJE

Aktualne in splošne informacije v zvezi s pitno vodo je možno pridobiti na spletni strani upravljavca: www.obcina-kanal.si/

sl/za-obcane/informacije-za-uporabnike-pitne-vode/ ali na osnovi posebnega povpraševanja na Občino Kanal ob Soči, Trg svobode 23, 5213 Kanal, telefon: 05 398 12 00, e-pošta: gp@obcina-kanal.si. Dodatne informacije o varni oskrbi s pitno vodo najdete tudi na strani Nacionalnega inštituta za javno zdravje: www.nijz.si/moje-okolje/pitna-voda/.

Poziv za odjemalce pitne vode brez vodomero

Besedilo: Domen Gorjup

V skladu s predpisi, ki jih mora upoštevati upravljavec vodovodnega sistema, smo v letošnjem letu pozvali vse uporabnike, ki še nimajo vgrajenega vodomera, da to izvedejo. Po zakonu je določeno prehodno obdobje, v katerem lahko do leta 2030 uporabnikom še vedno obračunavamo pavšal, a je za vrednost pavša-

la določen obračun 1,2 kubičnega metra vode dnevno na priključek.

Vsem, ki ste se odzvali pozivu za vgradnjo vodomera, se lepo zahvaljujemo, kot spodbudo drugim pa povemo, da je obračun vodarine po vodomeru zagotovo nižji, kot je sedaj določen pavšal.

Nadaljnji pozivi za vgradnjo vodomero niso predvideni, bodo pa po pretečenem prehodnem obdobju sproženi nadaljnji postopki. Če se še kdo odloči za vgraditev vodomera, se lahko dogovori z Režijskim obratom Občine Kanal ob Soči.

Zmanjševanje izgub na vodovodnem omrežju

Besedilo: Domen Gorjup

V zadnjem obdobju smo se poglobili v iskanje izgub na vodovodnem omrežju v Desklah in Anhovem. Opravili smo večje število pregledov in selektivni pregled z zapiranjem posameznih linij cevovodov, kar smo izvajali v nočnem času. Na ta način smo uspešno določili lokacije, kjer so prisotna puščanja. Izkazalo se je,

da so prisotna na ločenih lokacijah tri večja puščanja. Prvo smo rešili z zamenjavo linije po »starem« Anhovem, drugo večje pa na ulici Petra Skalarja. Pri tem drugem smo s sanacijo zmanjšali izgube za dobrih 30 odstotkov. Pri tem je zanimivo, da kljub velikemu puščanju na površju ni bilo nobenih vidnih znakov

težav, saj prodnat teren hitro odvaja vso vodo. Za tretjo lokacijo puščanja pripravljamo načrt sanacije. Zmanjševanje izgub prinaša stabilnejše delovanje vodovodnega sistema, višjo kakovost vode in zmanjšuje obratovalne stroške.

V Ligu zaživela ZeLiška šola: znanje, praksa in povezovanje skupnosti

Besedilo: Ingrid Kodelja

V soboto, 11. aprila 2026, je v Kulturnem domu Lig potekala zanimiva in dobro obiskana delavnica z naslovom Zelišča za vsak dom, ki je bila izvedena v okviru projekta ZeLiška šola. Projekt sofinancirata Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP) in Republika Slovenija, izvajal pa se bo v obdobju 2026–2028. Dogodek je pritegnil številne udeležence, ki jih zanimata samooskrba z zelišči ter njihova uporaba v vsakdanjem življenju.

Udeleženci so prisluhnili predavanju etnologinje in naturopatinje Katje Kogej, ki je predstavila bogato nabiralniško in zeliščarsko izročilo naših krajev ter poudarila prepoznavanje uporabnih rastlin in njihov pomen za zdravje, prehrano in

nego telesa. Predavanje je bilo dopolnjeno s praktičnimi nasveti za vsakdanjo rabo zelišč.

Po teoretičnem delu je sledila praktična delavnica, kjer so udeleženci pod vodstvom predavateljice sami izdelali domačo zeliščno sol in jo odnesli domov kot spomin na prijetno druženje.

Delavnica je potekala v okviru širšega projekta ZeLiška šola, ki ga Občina Kanal ob Soči izvaja skupaj s Turističnim društvom Kolovrat Lig v okviru LAS Dolina Soče 2021–2027. Projekt z uredi-

tvijo učnega zeliščnega vrta in izobraževalnimi dejavnostmi v Ligu vzpostavlja podporno okolje za razvoj podeželja ter krepi socialno povezanost in medgeneracijsko sodelovanje.

Poseben poudarek projekta je na sonaravnih in ekoloških pridelavi ter uporabi lokalnih zelišč, kar prispeva k trajnostnemu razvoju, ohranjanju narave in biotske raznovrstnosti. Z ureditvijo učnega vrta bo oživljeno zapuščenno zemljišče, projekt pa z delavnicami in prireditvami bogati tudi družbeno in kulturno življenje v kraju.

Sofinancira
Evropska unija

SKUPNA
KMETIJSKA
POLITIKA

Priznanje Občini Kanal ob Soči za naj javno stranišče

Besedilo: Klara Golja/Primož Božič

Društvo za kronično vnetno črevesno bolezen že od leta 2009 izvaja akcijo ocenjevanja javnih stranišč in novembra lani je objavilo rezultate ocenjevanja za leto 2025, na katerem se je med mestnimi občinami najbolj izkazala Nova Gorica, med manjšimi pa je tretje mesto med 103 vključenimi zasedla Občina Kanal ob Soči.

Ocenjevalna komisija društva je v polletnih mesecih ocenjevala dostopnost, označenost dostopa, urejenost, število sanitarij, sanitarije za invalide, opremo in higienski material.

Komisija občinam brez javnih stranišč podeli tudi posebne listine »zidak«, med severnoprimorskimi so to Cerklno, Brda, Tolmin in Vipava.

V Novi Gorici so ocenjevalci pohvalili prenovljeno javno stranišče na železniški postaji in lani vzpostavljen samočistilni WC pri Hitovi poslovni stavbi ter tudi urejene in dobro vzdrževane prostore.

V Kanalu so ocenjevalci prvič ocenili javno stranišče na tržnici in mu povprečno prisodili tretjo najvišjo oceno med vsemi nemestnimi občinami.

Nagrajeno javno stranišče je na tržnici v Kanalu. Obiskovalcem so na voljo ločene sanitarije za ženske in moške, prav tako pa je eno stranišče prilagojeno invalidnim osebam. Objekt je odprt vsak dan med 8. in 20. uro.

Od severnoprimorskih občin so se med 103 ocenjevanimi znašli še Bovec, Idri-

ja in Ajdovščina, prav Ajdovščini pa so zaradi zaprtosti nekaterih lokacij javnih stranišč prisodili najslabšo oceno v kategoriji nemestnih občin, s tem pa tudi nečastno »straniščno metlico«.

Foto: arhiv občinske uprave Občine Kanal ob Soči.

Projekt »Mladi za ribištvo ob reki Soči« v polnem teku

Besedilo: Ingrid Kodelja, Občina Kanal ob Soči

Občina Kanal ob Soči je bila s projektom *Mladi za ribištvo ob reki Soči* uspešna pri prijavi na javni poziv Lokalne akcijske skupine za ribištvo (LASR) Alpske reke. Projekt, ki poteka med letoma 2025 in 2027, je usmerjen v varovanje naravnih virov in biotske raznovrstnosti ter v ozaveščanje lokalnega prebivalstva o pomenu akvakulture. Z izobraževanjem, delavnicami ter promocijskimi dejavnostmi spodbuja razumevanje koristi trajnostne pridelave rib in drugih proizvodov iz akvakulture. Poseben poudarek je namenjen povezovanju širše družbene skupnosti, vključno z ranljivimi skupinami.

Partnerji pri projektu so Krajevna skupnost Kanal, Društvo tabornikov Rod odporne želve Anhovo ter podjetje Embalkomerc, Bruno Munih, s. p., ki skupaj z občino prispevajo k uspešni izvedbi načrtovanih dejavnosti.

Pomemben del projekta so izobraževalne dejavnosti za mlade. Na Osnovni šoli Deskle in Osnovni šoli Kanal se v okviru naravoslovnih dni, kulinarčnih delavnic in izbirnih predmetov izvajajo vsebine,

povezane z akvakulturo in ribištvom. Učenci pridobivajo znanja o življenju v reki Soči, spoznavajo muharjenje ter pomen trajnostnega upravljanja vodnih in ribjih virov. Za podporo tem dejavnostim je občina šolam v okviru projekta zagotovila sodobno opremo, med drugim prenosnike, mikroskope, stereo lupe, dokumentarne kamere, projektorje, 3D-tiskalnice, laboratorijske kovčke in opremo za izvedbo kulinarčnih delavnic.

Projekt vključuje tudi širšo lokalno skupnost. Na predstavitvenih dnevih, kjer sodelujejo obe osnovni šoli, strokovnjaki s področja akvakulture in ribištva ter ZTKMŠ Kanal, se obiskovalci seznanjajo s pomenom trajnostnega prehranskega sistema ter prednostmi uživanja lokalno pridelanih rib. V okviru teh dogodkov potekajo predstavitve proizvodov lokalnih ribogojnic, prikazi muharjenja na

reki Soči ter interaktivni vpogled v podvodni svet Soče s pomočjo VR-očal.

Dodatno se prebivalci vključujejo v skupnostne dejavnosti, kot je »Dan za okolje«, ko se v organizaciji partnerjev pri projektu izvajajo čistilne akcije na brežinah reke Soče v Kanalu in Desklah, ter »Dan kulinarike«, ki med pripravo ribjih jedi in družabnimi dejavnostmi na temo akvakulture povezuje učence Osnovne šole Deskle z Društvom upokojencev Deskle - Anhovo.

S projektom *Mladi za ribištvo ob reki Soči* se krepí zavest mladih in lokalnih prebivalcev o pomenu akvakulture in ribištva ter ohranjanja naravnih virov, kar pomembno prispeva k trajnostnemu razvoju lokalne skupnosti in ohranjanju edinstvene reke Soče za prihodnje generacije.

Sofinancira
Evropska unija

Krajevna skupnost Kanal skrbi za napredek in razvoj krajev

Besedilo: Lijana Jurečič

Krajevna skupnost Kanal smo domačini, krajani in vaščani, ki živimo na sončni Primorski, v Kanalu in okoliških vaseh. Naša skupnost ima številne zaklade, ne le v naravi, lepi lokaciji, ampak predvsem v ljudeh. KS je pogosto tista raven lokalne organiziranosti, ki je najbližje ljudem, je prva vez med občinsko upravo in krajani. Čeprav se njena vloga na prvi pogled morda zdi skromna, je v resnici temelj povezovanja prebivalcev, urejanja prostora in ohranjanja kakovosti bivanja. Krajevno skupnost Kanal sestavljajo vaške skupnosti Ajba, Čolnica, Gorenje Nekovo, Gorenja vas, Krstenica, Morsko, Kanalski Vrh, Bodrež in celoten Kanal.

Delovanje KS se odraža v številnih konkretnih dejavnostih, ki neposredno vplivajo na življenje ljudi. Med pomembnejšimi nalogami so skrb za urejenost okolja, obnovitvena dela, vzdrževanje nekatere infrastrukture, splošno vzdrževanje, manjše investicije, spodbujanje skupnostnega duha, podpora mladim, društvom in posameznikom ...

Posebno skrb namenjamo pokopališču, ki ni le prostor spomina, temveč tudi odraz spoštovanja do preteklosti. Obnova in urejanje pokopališča sta pomemb-

ni nalogi, ki ju KS opravlja z veliko mero odgovornosti. Drobne, a pomembne rešitve so izdelava lesene pogrebne mizice ter skrinjice za občane, urejena so stola za zalivalke, vhodi na pokopališče, obnovljena vsa vhodna vrata, tlaki pred vežico in v njej, rešetke, luči ...

Most v Kanalu je za sprehajalce varnejši zaradi novih kovinskih pokrovov talne kanalete. Na mostu so obnovljeni drogovi javnih luči in betonski bankini ograje. Tu dela še niso povsem zaključena.

V Krstenici domačini aktivno sodelujejo pri urejanju okolice vasi, zgradili so nov obcestni kamniti zid, uredili okolico cerkve, obnovili podstavek stebra za zastavo in postavili nove javne klopi. Pomoc ponudijo vsi vaščani, predvsem ob čistilni akciji, KS pomaga z materialom in drugimi stroški.

V Gorenji vasi je pri dejavnostih KS dober odziv, vaščani se številčno odzivajo na čistilne akcije, sodelujejo pri urejanju vasi, KS jim je namenila sredstva za nakup montažnega šotora, ki omogoča skupna druženja, kajti v vasi družabnega prostora nimajo.

Visokotlačno pranje kamnitega zidu pri slaščičarni Rafaelo. Foto: Anton Škodnik

Bodrež je bogatejši za namakalni sistem, nova avtobusna čakalnica in urejanje odlagališč smeti so v izdelavi. V Ajbi je bilo izvedenih več manjših del, nasutje makadamske poti, betoniranje dostopa pri Napoleonovem mostu, barvanje mostu in drugo. Domačini Potravnega pa so z delno podarjenim betonom in prostovoljnim delom prišli do boljše cestne povezave z dolino.

Gorenje Nekovo je s podarjenim materialom in angažiranjem pridnih domačinov v središču vasi uredilo okrasne gredice z robniki, nekatere poti in parkirna mesta.

Na Kanalskem Vrhu so domačini izrazili željo po ureditvi makadamske vaške poti ter jo sami na novo zabetonirali, enako lovilce meteorne vode. Največji varnostno higienski posek dreves je bil izveden v Morskem, kjer so uredili pešpoti ter avtobusni postaji pod vasjo, domačini mladinci so pridno uredili kuhinjo v večnamenskem prostoru športnega parka, v fitness prostorih so zamenjana okna, klime ... Čolnica je ravno tako prispevala prostovoljno delo pri ureditvi makadamskih vaških cest, želijo pa si tudi urejen vhod v naselje in varovalno ograjo, a to žal presega pristojnosti KS.

Urejanje gredice pri cerkvi v Kanalu. Foto: Anton Škodnik

Vsako leto spomladi KS samostojno organizira čistilno akcijo okolice Kanala ter vseh vasi, jeseni pa urejanje priobalnega pasu v sklopu LAS Alpske reke, kjer je bila KS uspešna na razpisu za sredstva za ribištvo in urejanje okolice reke Soče.

Pomoč občini pri postavitvi urbanih klopi in miz omogoča prebivalcem in obiskovalcem prijetno preživljanje prostega časa, medtem ko ureditev tržnice oživlja lokalno tržno dogajanje in spodbuja druženje in povezovanje med ljudmi.

KS s finančnimi donacijami pomaga aktivnim krajanom, raznim društvom, prireditvam in dogodkom. V sodelovanju s turističnim društvom vsako leto poskrbi za sladek december najmlajših otrok z donacijo sladkarij. Pomembna je tudi pomoč prizadetim prebivalcem, kot je bila npr. zbirna akcija ob poplavih v Sloveniji.

Pri svojem delu in načrtovanju razvoja Kanala in okoliških vasi sodeluje s strokovnjaki različnih področij, arboristom, arhitektom, vrtnarko in drugimi. Urejanja okrasnih gredic v Kanalu in raznih zasaditev so bila po posvetu in sodelovanju z vrtnarko Aniko opravljena povsem prostovoljno.

Med nedavnimi ukrepi velja omeniti odstranitev plakratnih mest izpred klesanega kamnitega zidu na Kolodvorski klančini podhoda pod železnico ter izdelava nove oglasne deske in premestitev na tržnico, s čimer se je izboljšala pod-

Čistilna akcija na plaži v Kanalu marca 2025. Foto: Anton Škodnik

ba tega pomembnega javnega prostora in poudarila njegova kulturna, zgodovinska in arhitekturna vrednost.

Zgoraj naštetih je le nekaj izmed mnogih že dokončanih projektov KS, kajti imamo omejeno količino vsebine v Mostu. Vse te dejavnosti kažejo, da krajevna skupnost ni zgolj administrativna enota, temveč živa struktura, ki temelji na sodelovanju, prostovoljstvu in skrbi za skupno dobro.

Velik izziv nam pomeni razvoj Kanala ter okolice, sodelovanje z mladimi. Ali jim znamo ponuditi stimulatívno oko-

lje in življenjske priložnosti ter razvijati drobno gospodarstvo in turizem? Zdi se nam, da mladi, polni življenja, znanja in idej, bežijo drugam. Zakaj? Ta vprašanja je ob praznovanju praznika KS poudaril vedno zamisli in energije poln predsednik KS Toni Škodnik. Ne politike, podpirajmo različnost, delavnost, znanje, ideje in inovativnost nekaterih posameznikov, ki nas lahko vse bogati. KS je lep primer, kako lahko majhne skupnosti s sodelovanjem krajanov, vaških skupnosti in društev dosežejo urejeno in prijetno okolje za življenje.

Betoniranje makadamske poti nad Kanalskim Vrhom. Foto: Anton Škodnik

Fontana. Foto: Primož Kožuh

Kulturni praznik KS Anhovo - Deskle

Besedilo: Majda Nanut

Kot vsako leto smo tudi letos v tednu kulture obeležili praznik KS Anhovo - Deskle.

Dogodek je bil namenjen praznovanju našega kraja, njegovih ljudi, spominov in vrednot, ki so ga oblikovali. Nosil je naslov Na bregovih Soče. Program so pod mentorstvom ge. Mojce Petelin čudovito pripravili in odigrali učenci OŠ Deskle ter otroci vrtca Deskle. Rdeča nit proslave je bil spomin na našega velikega pesnika Simona Gregorčiča, ki nas je s svojo ljubeznijo do domovine in smaragdne reke Soče navdihnil, da ju tudi sami nosimo v svojih srcih. V njej je videl simbol življenja, narodne zavesti in spomina, ki povezuje naše rodove.

Krajevni praznik je vedno tudi priložnost, da izrečemo hvaležnost tistim, ki z delom in predanostjo ustvarjajo zgodbe našega kraja.

Predsednica KS Anhovo - Deskle ga. Petra Drnovšček je podelila priznanja naslednjim dobitnikom:

Alda Zimic Ozebek – prejemnica priznanja KS
ZA DOLGOLETNO NAVDIHUJOČE MENTORSTVO, USTVARJALNOST IN BOGATENJE ŠOLSKEGA TER KRAJEVNEGA ŽIVLJENJA

V štirih desetletjih svojega delovanja je pustila globok in trajen pečat. Skoraj vsaka šolska prireditev, proslava ali kul-

Prejemniki priznanj KS: Alda Zimic Ozebek, Srečko Rogač in Milan Borštnik. Avtor: Jernej Kravos

turni dogodek, pri katerem je sodelovala šola, je nosil pečat njenih idej, scenske postavitve. Veliko mladim je omogočila, da svoje ustvarjanje predstavijo širši javnosti. Dolga leta je mentorirala učence pri izdelavi daril za starejše občane. S svojim občutkom za dediščino in prostor je soustvarila koledarje s krajevnimi fotografijami in s starimi podobami krajev v krajevni skupnosti. Mentorirala je učence na vseslovenskem tekmovanju v kuharskih veččinah in za sodelovanje v oddaji Dobro jutro.

Srečko Rogač – prejemnik priznanja KS
ZA VEČLETNO VESTNO PREVAŽANJE BOLNIKOV IN STAREJŠIH NA ZDRAVSTVENE PREGLEDE PO SLOVENIJI

Projektu Prostofer se je pridružil že na začetku in bil med prvimi prostovoljnimi vozniki v občini. S svojim nesebičnim delom pomembno prispeva k zagotavljanju prevozov za starejše in gibalno ovirane občane. S tem krepi dostopnost, varnost in socialno vključenost uporabnikov v lokalnem okolju. Do danes je opravil že več kot 60 prevozov. Za petletno aktivno sodelovanje v projektu Prostofer je lani prejel pohvalo Občine Kanal ob Soči. Kot najprostofer v občini se je leta 2025 udeležil poligona varne vožnje v Vranskem.

Milan Borštnik – prejemnik priznanja KS
ZA VEČDESETLETNO PREDANO DELO V PIHALNEM ORKESTRU IN GLASBENEM ŽIVLJENJU SKUPNOSTI

Je dolgoletni član Pihalnega orkestra Alpacem Anhovo. Svojo glasbeno pot je začel z učenjem klarineta pri Francu Žižmondu, učitelju na glasbeni šoli in takratnem vodji pihalnega orkestra. Poleg klarineta se je pri domačem župniku Filipu Kavčiču učil tudi igranja orgel. Med služenjem vojaškega roka je začel igrati tenor saksofon, ki je kasneje postal njegov glavni instrument in ga igra še danes. Leta 2017 mu je orkester za dolgoletno predano delovanje – 50 let – podelil križ za zasluge CISM.

Iskrene čestitke nagrajencem.

Legenda o Petelinu Vinku

Besedilo: Maja Kodelja

Slikanica *Legenda o petelinu Vinku*, ki jo je napisala Marja Dolhar Batistič, izhaja iz ljudskega izročila in obuja spomin na prednike, ki so živeli v hiši v Desklah, v kateri zdaj domuje avtorica. Slikanica je polna barv, ilustracije Jelke Usico upodabljajo domačijo Pr' Betnav in izžarevajo toplino.

Na robu vasi, med cvetočimi travniki in polji je stala domačija, imenovana Pr' Betnav. Tam je živela Elizabeta, po domače Beta, z možem Tonijem. To sta resnični osebi, ki sta živeli pred 100 leti in po katerih je domačija tudi dobila ime. Legenda nam razkriva njuno življenje, predvsem pa zgodbo o tem, kako sta v vas ob Soči – Deskle – prišli sorti trte bako in francoz.

Elizabeta je predano vodila posestvo, njen mož Tone pa je bil na bojišču prve

svetovne vojne. Živ se je vrnil in prinesel dve napol suhi vejici trte. Iz potaknjencev sta vzgojila vinograd, ki je njuni dru-

žini in vsej vasi pomagal preživeti med obema vojnoma. Njune trte je varoval petelin Vinko. Sveti Vincenc je zaščitnik vinogradov in vinogradnikov. Opazil je, kje je zemlja pretrda in kje trta izgublja moč. Vedel je, da trta potrebuje tudi človeško skrb, zato je mlademu paru povedal, kaj naj storita, da bodo trte dobro obrodile in dolgo živele. Večer pred martinovim pa je petelin Vinko pregnal nepridiprava, ki je hotel vino ukrasti ...

Alpacem Cement, d. o. o., je finančno podprl slikanico, Krajevna skupnost Anhovo - Deskle pa je slikanico finančno podprla, da so otroci prve triade, šolska knjižnica in vrtec Deskle prejeli brezplačne izvode. Slikanice so bile v šoli razdeljene ob dnevu pravljic, 2. aprila.

(Vir: knjiga, recenzija Barbara Hanuš, urednica Tatjana Jamnik)

Prenovljeno športno igrišče ob OŠ Deskle

Besedilo: Ingrid Kodelja, Občina Kanal ob Soči

V decembru 2025 se je uspešno zaključila obnova športnega igrišča ob Osnovni šoli Deskle, ki pomeni pomembno pridobitev za lokalno skupnost. Skupna vrednost investicije je znašala dobrih 223.000 evrov. Projekt je sofinanciralo Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in

športRS v višini 100.000 evrov, dodatnih 100.000 evrov pa je občina pridobila z donacijo podjetja Alpacem Cement, d. d.

Obnova igrišča je bila nujna, saj je bilo obstoječe zunanje športno igrišče v slabem stanju. Neustrezno urejeno od-

vodnjavanje ter dotrajana in poškodovana gumijasta podlaga sta pomenila varnostno tveganje za uporabnike. Zaradi tega je bila celovita prenova ključnega pomena za zagotavljanje varne in kakovostne športne infrastrukture.

V okviru prenove so bila izvedena številna dela: odstranitev stare podlage in asfalta, novo asfaltiranje in namestitev sodobne podlage, ureditev odvodnjavanja, zaris športnih površin, zamenjava svetilk, zamenjava dotrajane športne opreme ter izvedba ozemljitve. Postavljena je bila tudi nova panelna ograja in urejena širša okolica igrišča.

Prenovljeno igrišče s svojo dostopnostjo in urejenostjo spodbuja aktivno preživljanje prostega časa ter krepi povezanost med prebivalci. Hkrati pa ponuja ustrezne pogoje tako za izvajanje športnih dejavnosti v osnovni šoli in vrtcu kot tudi za razvoj športnih dejavnosti širše v občini ter pomembno prispeva k večji kakovosti bivanja v Desklah.

Prenovljeno igrišče v Desklah. Vir: arhiv Občine Kanal ob Soči

25 let klekljarske skupine Ročinj

Besedilo: Nevenka Malnič/Primož Božič

Klekljarska skupina Ročinj je 26. januarja letos obeležila 25. obletnico delovanja. Tistega petka so se na prvem srečanju zbrale žene in dekleta, ki jih je v skrivnostni svet čipke uvedla Nevenka Malnič. Ta jim ostaja zvesta tudi danes, ko skupina združuje klekljarice vseh generacij.

Povod za klekljarsko skupino v Ročinja so dale ženske, ki so ob razstavi čipk Nevenke Malnič ob krajevnem prazniku zaslišale klic te tako občudovane in cenjene tkanine. Še je ohranjena fotografija na roko napisanega plakata, ki jih je vabil na prvi sestanek v prostore krajevne skupnosti, s čimer je bila 12-članska skupina tudi rojena.

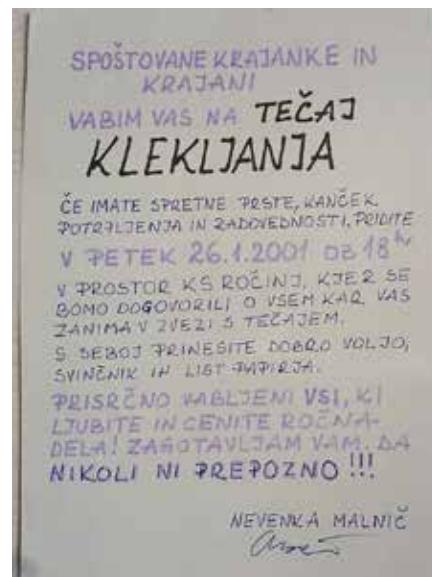
Nevenka Malnič je imela tedaj za sabo le tri leta klekljarskih izkušenj, sama se je klekljanja naučila na tečaju univerze za tretje življenjsko obdobje, pa je vendarle pogumno sprejela izziv in v ta svet začela uvajati prvo skupino prihodnjih klekljaric.

Danes je skupina ena od sekcij Kulturnega društva 'Valentin Stanič' Ročinj - Doblar in deluje v enem najmanjših prostorčkov, ki jih premore prenovljeni Dom Valentina Staniča v Ročinja. V njem je komaj dovolj prostora za vse

klekljarice, ki jih je svet niti, vozlov, bul, bucik, papircev, klekljev in vzorcev doslej pritegnil do te mere, da se vsak petek srečajo in, pod budnim očesom mentorice, spletajo bolj ali manj zahtevne stvaritve.

Tako so oblikovali prijetne petkove večere, rezervirane za klekljanje in druženje, ki trajajo že polnih četrto stoletja. V njihovo sredino sprejemajo vse, ki želijo pokukati za tančice skrivnostne čipke, tako starejše kot otroke. Njihova najmlajša klekljarica, ki je hotela klekljati kot nona, je komaj dopolnila štiri leta, pa je presenetljivo spretno vrtela kleklje. Z leti so se člani tudi menjali. Nekateri so vztrajali več, drugi manj časa. Vedno koga zamika, da bi poskusil, in marsikoga začara za vedno. Skupina običajno šteje od 10 do 15 članov, ob tem, da nekateri vztrajajo že od vsega začetka, skupno pa se je doslej v klekljanju preizkusilo skoraj 50 posameznikov.

Klekljanje zahteva čas, potrpežljivost in natančnost. Kot pravijo klekljarice, je že to, da v eni ali dveh urah nastane nekaj centimetrov čipke, lahko pravi dosežek. Osnov se je mogoče naučiti razmeroma hitro, a pot do mojstrstva je dolga. Vsak element ima svoja pravila, ki se jih je treba naučiti in jih dosledno upoštevati.

Plakat, ki je pred 25 leti vabil na klekljarski krožek. Foto: Nevenka Malnič

Poseben izziv so detajli, kot so vogali ali zahtevnejši vzorci, kjer pride do izraza občutek v rokah, ki ga je mogoče razviti le z vajo.

Klekljanje ni le ročno delo, temveč tudi način sprostitve in osebnega izražanja. Mnoge članice poudarjajo, da jih delo pomirja, hkrati pa jim daje občutek ustvarjalnosti in povezanosti s tradicijo. Tudi tiste, ki kasneje prenehajo, s seboj odnesejo vsaj zavedanje, koliko truda je vloženo v vsako čipko.

Kdo bi vedel, koliko ur so klekljarice, članice skupine so in so bile večinoma, četudi ne povsem izključno, ženske, vtakale v številne čipke, ki so jih odpeli z blazin. Krasijo njihove domove, mnoge pa so našle pot po vsej Sloveniji in tudi v tujino, srečali bi jih tako na Brezjah kot v Lurdu.

Veliko čipk tudi podarijo, ker se pogosto vključujejo v različne dobrodelne projekte, ki jih organizirajo same ali sodelujejo pri projektih drugih društev ali posameznikov. Na te izdelke so še posebej ponosne, saj ko stopijo skupaj, postane nemogoče mogoče. Nagrada za njihov trud je veselje, ko se projekt zaključi in pred njihovimi očmi zasije končni izdelek.

Klekljarice pri delu v Domu Valentina Staniča v Ročinja. Foto: Primož Božič

Eden takih večjih projektov je bil izpeljan leta 2024, ko so ob praznovanju 1500-letnice prihoda škofa Nazarija klekljale čipke za nove mašne plašče za škofijo Koper. Bile so med 140 klekljari-cami iz cele Slovenije. Skupaj so v dobrih štirih mesecih ustvarile več kot 900 čipk in vanje vložile več kot 7200 ur klekljanja.

Ker želijo, da so njihove čipke lepe, pravilno izdelane in sledijo trendom, je potrebno izobraževanje. Zato se udeležujejo raznih delavnic, sledijo izdanim publikacijam, obiskujejo razstave, ki jih organizirajo druga društva, seveda pa čipke s ponosom razstavijo ob različnih priložnostih.

Klekljarska skupina Ročinj danes. Foto: Lea Malnič

Klekljana čipka je že od nekdaj prestiž, ker je vanjo vloženo veliko časa, znanja in natančnega dela. Ohranila se je skozi stoletja iz roda v rod in kljub današnjemu času, ki stremi za hitrimi instant izdelki, ne izginja, temveč pridobiva veljavo, saj nosi v sebi dušo in zgodovino. Je široko uporabna, novi materiali pa omogočajo še pestrejši izbor.

V klekljarski skupini Ročinj so hvaležne vsem, ki ste bili, ste ali še boste del njihove zgodbe. Hvala vsem, ki jih podpirate in s tem omogočate delovanje.

19. Ročinj–Triglav (30. 8.–1. 9. 2025)

Besedilo: Simon Prinčič

Vsak od dosedanjih pohodov na Triglav je prinašal nove zgodbe, a letošnji bo ostal v trajnem spominu po zahtevnosti, bolj psihični kot fizični. Vremenske napovedi za prvi in tretji dan niso bile obetavne, izjema je bila nedelja, ko se je napovedoval lep dan.

Prvi dan smo bili uro pred Komno deležni kratkotrajne plohe, drugi dan nas je spremljalo sončno vreme, pot s Komne po dolini Triglavskih jezer je minila v prijetnih temperaturah za hojo, za spremembo smo se letos odločili, da se namesto prek Kanjavčevih polic odpra-

vimo do Doliča čez Hribarice.

Pred nami je bil le še zadnji dan, glede na napoved je padla odločitev, da z Doliča startamo ob 5. uri. Močni sunki vetra, gosta megla in pršenje so nas spremljali do vrha Triglava. Ob našem prihodu na vrh se je za trenutek odprlo, pokazalo se je sonce, veter se je umiril. Za nekaj minut smo se zadržali, naredili nekaj fotografij in se hitro odpravili proti Planiki.

Čez mali Triglav se je veter spet okreplil, sunki so postajali vse močnejši, sestopali smo previdno in počasi, saj so bile jeklenice in skale mokre. Prišli smo do Planike, veter je še kar vztrajal, za kratek čas smo se ustavili v koči. Sledil je še spust mimo Vodnikovega doma na Velem polju do Rudnega polja, kjer se je naša tri-dnevna avantura zaključila. Dejan, Nejc, Andrej, Aleks in Nataša, vrhunski ste. Letos ni bilo preprosto.

Letošnji udeleženci pohoda iz Ročinja do Triglava na cilju. Foto: Simon Prinčič

Praznovanje ob 50. obletnici ustanovitve Nogometnega kluba Korada Lig

Besedilo: Zoran Jerončič

Veliko ljubiteljev športa in predvsem nogometa se je 11. oktobra zbralo v Ligu na praznovanju 50. obletnice igranja nogometa na Kolovratu. V organizaciji Turističnega društva Kolovrat iz Liga in neumornih nekdanjih nogometašev in navijačev je prireditev, na kateri so za kulturni program poskrbeli Liški fantje in Liška dekleta, povsem uspela. Program sta povezovala predsednik NK Lig Slavko Jereb in voditelj na Radiu Koper Capodistria Boštjan Simčič, ki je poskrbel tudi za prispevek na radiu.

Seveda so bile na programu tudi tekme, na katerih so nastopali ekipa veteranov prve in druge generacije NK Lig in seveda mladi nadarjeni liški nadobudneži. Ni pa manjkala niti ekipa »zvezd«, za katero so nastopali nekatera znana nogometna imena, ki imajo »korenine« na Liškem: Benjamin Melink, Katarina Gadnik, Ela Velišček, Tina Lango, Voranc Humar.

V sklopu praznovanja smo pripravili razstavo fotografij, pokalov, medalj, dresov ... Spomnili smo se tudi naših preminulih soigralcev in prijateljev, ki smo jim posvetili poseben prostor na razstavi.

Na prireditvi je bil predstavljen zbornik z naslovom Spomini ob 50. obletnici

Levo od sodnika v rumenem mlajši nogometaši in nogometašice ekipe »zvezd«, desno prva in druga generacija NK Lig.

NK Korada Lig, ki na 50 straneh prikazuje delovanje kluba od začetkov sredi sedemdesetih let preteklega stoletja pa do leta 1985. Ta čas so osvetlili ustanovi člani Nogometnega kluba Lig, veterani iz sosednjih nogometnih klubov iz Kambreškega in Ročinja ter veterani iz takratnih klubov iz Posočja: Mengore, Albatros, Strici, Razor. Zbornik zajema tudi članke takratnih navijačev in članek predstavnika takratnih političnih organizacij.

Veseli smo bili vseh številnih obiskovalcev iz Liga in okolice, predstavnikov klubov s Tolminskega in celotne Soške

doline, ki so nastopali v Divji in Soški ligi. Hvala vsem, ki ste se udeležili naše praznovanja.

Hvala vsem domačinom, prostovoljcem in prostovoljkam, ki ste nam pomagali, da je prireditev uspela in bo ostala zapisana v spominskih športa na Liškem in na Kolovratu.

Seveda pa so tu še nepogrešljivi pokrovitelji in donatorji: Občina Kanal ob Soči, Alpacem, KS Lig, Elektro Primorska, Klet Brda, Limita-Mugerli, Elaman, Sportivo.si, Pob, KS Kanal. Hvala vam za vaš prispevek k temu, da je prireditev uspela.

Dve leti prizadevanj ZeLiške šole

Besedilo: Alenka Velušček/Katja Kogej

Začeli smo kot sekcija Turističnega društva Kolovrat Lig, s skromnimi cilji in veliko željo: povezati ljudi, predvsem domačine, v skupnost, tesno povezano z zelišči, pa tudi izročilom teh krajev in ročno ustvarjalnostjo, ki v današnjem načinu življenja pospešeno izginja.

V zadnjih dveh letih smo zasnovali več odmevnih dogodkov, ki so vsakič privabili kar nekaj obiskovalcev. Veseli smo, da se število sodelujočih in obiskovalcev iz dogodka v dogodek povečuje, kar zanesljivo kaže na dejstvo, da so vsebine

koristne in zanimive, druženje pa prijetno in navdihujoče.

V preteklem letu smo se družili na več predavanjih in delavnicah. Med drugim smo spoznavali blagodejne učinke gloga in šipka ter pripravili okusen namaz in uporabno tinkturo. Že drugič smo uspešno izpeljali tudi delavnico izdelovanja ognjičeve kreme. Povezali smo se s Tonijem iz Kodermacev, ki nas uči ple-tarskih veščin.

V jesenskem času smo organizirali Pra-

znik jeseni, v katerem smo prepletli dve vsebini, tesno povezanimi s temi kraji: med in kostanj. Dogodek so popestrili kratka predstavitev ključnih adutov medu in kostanja, degustacije kostanjevega namaza, kostanjevih palačink, treh vrst medenih namazov, domačih medenjakov, medenih napitkov in kanalskih sirov. Na dogodku so se predstavili tudi Toni Kodermac iz Benečije s prikazom pletarskih veščin, članice naše kvačkar-ske skupine, pa Marica Mavri in Vilma Velišček z izdelovanjem cvetja iz papirja. Veseli smo bili tudi nastopa folklorne

skupine Živa nit iz Benečije, ki je naredila resnično posebno vzdušje. Dogodek so popestrili simpatični člani domačega ansambla Liški fantje.

Veseli smo tudi, da se skupina kvačkaric povečuje in da se zanimanje pri mlajših generacijah opazno širi. V letošnjem letu smo poleg izdelkov za osebno uporabo kvačkali tudi za oskrbovance v domovih upokojencev (kape, trakove za ušesa, rokavčke za dementne osebe, odejico za osebo na invalidskem vozičku). Vključili smo se tudi v skupino kvačkaric, ki kvačkajo za novorojenčke in nedonošenčke. Skvačkali smo več kot 30 kopic, ki smo jih poklonili porodnišnici v Šempetru.

Vse te vsebine bomo v prihodnje nadaljevali in razvijali. Čakajo nas praktične delavnice, predavanje, ekskurzije,

brezplačni tečaji in še marsikaj. Uspešno smo namreč kandidirali na razpisu LAS Dolina Soče s pomočjo Občine Kanal ob Soči, ki je projekt prijavila in pridobila

sredstva za delovanje v obdobju 2026–2028.

Toplo vabimo, pridružite se nam!

Pri Toniju v Kodermacih smo se učili pletarskih veščin. Foto: Katja Kogej

Kvačkanje na Prazniku jeseni. Foto: Katja Kogej

25 let vokalne skupine Liška dekleta

Besedilo: Metoda Humar

V soboto, 13. decembra 2025, je vokalna skupina Liška dekleta v Kulturnem domu Lig s koncertom obeležila 25-let delovanja. Vodja skupine je od vsega začetka Metoda Humar, leta 2010 so za delo v domačem kraju in občini prejele občinsko priznanje.

Dekleta so začela v letu 2000 skupaj prepevati čisto slučajno: ob odprtju prenovljene ceste na grebenu Kanalskega Kolovrata je z Občine Kanal prišla pobuda, da bi kulturni program pripravili domačini in pod vodstvom Metode Humar, ki je tedaj že vodila cerkveni zbor, se je zbralo več deklet, ki so večglasno zapela nekaj ljudskih pesmi.

Glas o tedaj novi pevski skupini se je hitro razširil in prišla so vabila na nastope, znotraj in zunaj domače občine. Najprej so nastopala na prireditvah, posvetnih in cerkvenih dogodkih v Ligu, že zelo kmalu pa tudi po drugih krajih Občine Kanal ob Soči, izven občine in v zamejstvu.

Pridružila so se Turističnemu društvu Kolovrat Lig kot samostojna sekcija. Leta 2011 so prvič nastopile na Primorski poje in še vedno ostajajo zveste tej reviji. Redni so seveda njihovi nastopi v domačem kraju, veliko pa jih, zaradi neštevilčnosti, vabijo tudi na osebne praznike in obrede.

V skupini so še štiri ustanovne članice, sicer pa se jih je v teh letih v njej izmenjalo enajst. Uspelo jim je stakati kar precej prijateljskih vezi, ki jih gojijo še danes, največ na Krasu in zamejstvu, skupine od tam so potem prihajale nastopat tudi v Lig.

Prepevajo priredbe slovenskih ljudskih pesmi, priredbe popevk, umetne in sakralne pesmi, torej tudi zahtevnejši zborovski repertoar, rade ali celo najraje pa se vrnejo k svojim začetkom, večglasni slovenski ljudski pesmi.

13. decembra so se čez 25 let sprehodile ob pesmi, fotografiji, video in glasbenih posnetkih, v katerih so uživali tudi poslušalci in gledalci v dvorani. Del programa so odpele ob klavirski spremljavi Eneja Slokarja. Na odru so jim za jubilej čestitali župan Občine Kanal ob Soči Miha Stegel, predsednik Krajevne skupnosti Lig Sven Božič in podpredsednik Turističnega društva Kolovrat Lig Janez Melink.

V sproščenem vzdušju po koncertu so s sorodniki, prijatelji, krajani in obiskovalci od drugod obujale spomine in podoživljale dogodke z njihove skupne pevske poti.

Liška dekleta z Enejem Slokarjem. Vir: arhiv Liških deklet

Tudi v jesensko-zimskem času Športno kulturno turistično društvo Levpa povezuje krajanje in ohranjanje tradicije

Besedilo: Nina Melinc

V krajevni skupnosti Levpa vse leto poteka pestro družabno, ustvarjalno in kulturno dogajanje, za katero skrbi Športno kulturno turistično društvo Levpa pod vodstvom predsednice Izidore Grosar. Društvo s svojim delovanjem pomembno prispeva k povezovanju krajanov vseh generacij ter ohranjanju tradicije, kulturne dediščine in živahnega utripa skupnosti.

S številnimi dogodki, delavnicami in druženji uspešno združujejo tako mlade kot starejše, ki se radi vključujejo v skupne dejavnosti. Posebej pester je bil letošnji jesenski in predpraznični čas, ko so v Levpi pripravili več ustvarjalnih delavnic, ki so bile med obiskovalci lepo sprejete.

USTVARJALNE DELAVNICE

Med njimi velja izpostaviti delavnico izdelave naravnega mila po hladnem postopku, ki jo je vodila Liljana Mišigoj, ter ustvarjalni delavnici za otroke, na katerih so izdelovali vizitke in velikonočne izdelke. Pod vodstvom Rebeke Žabar so najmlajši razvijali svojo domišljijo, ustvarjalnost in ročne spretnosti. V prazničnem decembrskem času pa je posebno toplino v kraj prinesla še delavnica izdelave adventnih venčkov, kjer so krajanje skupaj ustvarjali praznično okrasitev in ob tem prijetno poklepetali.

Delavnica izdelovanja velikonočnih voščilnic v Levpi

Novoletne voščilnice, izdelane na delavnicah v Levpi

BRIŠKULJADA

Jesensko-zimsko dogajanje je popestrila tudi tradicionalna briškuljada za pokal Levpe, ki je potekala v soboto, 22. novembra 2025, v večnamenski dvorani v Levpi. Tekmovanje v briškoli, priljubljeno igri s kartami, je tudi letos privabilo

številne ljubitelje te tradicionalne igre ter znova dokazalo, da briškola ostaja pomemben del lokalne kulturne dediščine. Dogodek, ki že vrsto let – z nekaj vmesnimi prekinitivami – povezuje izkušene igralce in mlajše navdušence, je minil v znamenju dobre volje, športnega duha in prijateljskega druženja. Tekmovanja se je udeležilo 12 parov iz širše okolice. Po napetih in izenačenih dvobojih, ki so trajali pozno v večer, sta zmago slavila igralca briškole s Tolminskega, ki sta s svojo uigranostjo in premišljeno taktiko premagala konkurenco. Domačina Boris Kovačič in Aleksander Štrukelj pa sta prav tako prikazala odlično igro in zasedla tretje mesto.

Organizatorji iz Športno kulturno turističnega društva Levpa so ob zaključku poudarili, da rezultat ni najpomembnejši, temveč druženje in dobra energija, ki povezuje ljudi. Obiskovalci so lahko ob spremljanju tekem uživali tudi v domači kulinariki in prijetnem klepetu, kar je še dodatno prispevalo k uspešnosti dogodka.

Domačina Boris Kovačič in Aleksander Štrukelj sta na briškuljadi zasedla tretje mesto.

BLAGOSLOV KONJ

V Krajevni skupnosti Levpa se domačini zavedajo tudi, kako pomembno je ohranjanje tradicionalnih običajev. Tako

je 26. decembra, na praznik svetega Štefana – farnega zavetnika ter zavetnika konj in živine – pred župnijsko cerkvijo v Levpi ponovno potekalo tradicionalno žegnanje konj. Po nekajletnem premoru so konjeniki s konji že tretje leto zapored obudili ta pomembni običaj, ki ima v kraju posebno simbolno vrednost.

Slovesnost se je začela s sveto mašo v župnijski cerkvi v Levpi, posvečeno svetemu Štefanu, po njej pa je sledil blagoslov konj na prostem. Enajst konjev in njihovih konjenikov je prejelo blagoslov z blagoslovljeno vodo, konji pa še blagoslovljen kruh in sol, kot simbol zdravja, moči in varnosti vse leto. Župnik je ob tem poudaril pomen spoštovanja živali, narave in dediščine, ki jo domačini skrbno ohranjajo iz roda v rod.

Po blagoslovu se je druženje nadaljevalo v večnamenski dvorani v Levpi, kjer je Športno kulturno turistično društvo Levpa pripravilo skupno kosilo in prijetno druženje. Dogodek je znova pokazal, kako pomembno mesto imajo tradicija, medsebojna pomoč in skupnost v življenju kraja.

V Levpi tako uspešno združujejo tradicijo in sodobne ideje ter ustvarjajo prostor srečevanja, ustvarjalnosti, sodelovanja in medgeneracijskega povezovanja. Športno kulturno turistično društvo Levpa s svojo predanostjo dokazuje, da lahko

skupnost z voljo, sodelovanjem in dobro energijo ohranja bogato kulturno življenje ter prijetno okolje za vse generacije.

Župnik Alojz Kobal med blagoslovom konj v Levpi na dan župnijskega zavetnika sv. Štefana

Nov defibrilator na Srednjem

Besedilo: Klara Golja

Društvo AED – humanitarna organizacija – omogoča občinam pridobitev nepovratnih sredstev za nakup avtomatskega zunanje defibrilatorja (AED).

Občina Kanal ob Soči se je pridružila projektu Društva AED in tako omogočila pridobitev defibrilatorja za Krajevno skupnost Kambreško.

Defibrilator je nameščen na Vaškem domu Mihael Gabrijelčič na Srednjem. Društvu AED se zahvaljujemo za donacijo.

2. Kavčfestival v Lukčevi hiši na Kambreškem

Besedilo: Manca Vinazza

Praden je odbila sedma zvečer, smo se z projo in kavo, ki nam jo je pripravila gostiteljica Jožica Strgar, zbrali ob ognjišču v Lukčevi hiši na Kambreškem. Pripovedovale so de zgodbe in iz minute v minute je postajalo prijetneje. Preplavljal nas je duh časa, spomin na preteklost in vznemirjenost pred 2. Kavčfestivalom na Kambreškem. Tokrat je Jure Tori nastopil z Bogdano Herman. Premišljen glasbeni repertoar, virtuoзна izvedba in izjemna interpretacija obeh nastopajočih so začarali Lukčevo hišo. Od solze sreče do solze žalosti. Kar nekaj časa je trajalo, da smo se odpravili domov.

21. spominski pohod na Globočak

Besedilo: David Ogrin

Turistično rekreacijsko društvo Globočak - Kambreško je 26. oktobra organiziralo tradicionalni 21. spominski pohod na Globočak.

Pohodniki smo se zbrali na Kambreškem, kjer sta potekala dvig zastave in poklon žrtvam pri spomeniku. Zaradi razmočenega terena smo se namesto s Kambreškega na vrh Globočaka povzpeli s Srednjega. Na vrhu je sveto mašo daroval namestnik vojaškega vikariata dr. Matjaž Muršič Klenar, slavnostni govornik je bil g. Zoran Jerončič.

Na slavnostni prireditvi so peli člani družine Kavčič iz Kobarida. Dogodek je povezoval predsednik Turistično rekreacijskega društva Globočak, ki je imel tudi pozdravni nagovor, pri recitalih so sodelovali tudi drugi člani tega društva. Ves čas dogodka, tako na Kambreškem kot na Globočaku, so dogodek spremljali člani zgodovinskega društva v zgodovinskih avstro ogrskih uniformah ter predstavniki veteranov vojne za Slovenijo.

Pred obeležjem pa smo se poklonili več kot 60 civilnim žrtvam in padlim v prvi svetovni vojni. Pozabili pa nismo tudi na vse, ki so od začetka sodelovali pri tem tradicionalnem dogodku, a jih žal ni več med nami.

Turistično rekreacijsko društvo Globočak se zahvaljuje Občini Kanal ob Soči ter pokrovitelju Alpacemu Cementu, d. d., ki sta nam omogočila, da smo prireditev izpeljali.

19. Kulturni dnevi pod Globočakom

Besedilo: David Ogrin

Turistično rekreacijsko društvo Globočak je 4. oktobra 2025 priredilo 19. Kulturne dneve pod Globočakom.

Program se je odvijal v Domu Mihaela Gabrijelčiča na Srednjem. Predsednik David Ogrin je navzoče pozdravil v tem

čudovitem okolju v Domu Mihaela Gabrijelčiča na Srednjem, kjer se združujejo kultura, umetnost in tradicija.

Gledališka skupina Turistično rekreacijskega društva Globočak je nastopila z veseloigro Dve tašči v režiji Ane Facchi-

ni.

Po predstavi pa so navzoči imeli priložnost uživati v nastopih dveh izvrstnih glasbenih skupin: Ženske klape Fortuna, ki prihaja iz Pirana, ter Pevske skupine Razor.

Med deskljanskimi upokojenci

Besedilo: Majda Rejec, DU Deskle

Medgeneracijski center Pri Tinci

V Medgeneracijskem centru Pri Tinci ni nikoli dolgčas. Tu se dogajajo ne le srečanja ob kletu in kavi, temveč tudi raznorazne dejavnosti. V decembru smo izdelovali okraske. Prostor središča okrasimo primerno praznikom, drugače za novo leto, valentinovo, pust, veliko noč ... Pri izdelavi novoletnih okrasov in voščilnic so se nam pridružili otroci iz vrtca Deskle. Praznikov ni brez peke slaščic, zato smo se lotili pečenja novoletnih piškotov. Prav tako smo izdelali tudi darilca za starejše člane društva, ki smo jih obiskali.

V januarju smo si ogledali jaslice Vilija Kobala v Ajbi. Občudovali smo gibljive jaslice in stare obrti, od katerih so nekatere že potonile v pozabo. V organizaciji

Občni zbor DU

TIC Kanal smo se podali na virtualni potop in odkrivali podvodni svet reke Soče. Posebno doživetje je bil ogled instalacije DATA TUNNEL avtorja Refika Anadola v predoru Bombi pod goriškim gradom, ki je največja digitalna galerija v Evropi. Za boljše počutje smo v organizaciji Ozare Slovenija izvedli delavnico v podporo duševnemu zdravju. Februar je bil v znamenju kulture in pusta. Z branjem poezije naših pesnikov smo se poklonili Francetu Prešernu. Obeležili smo tudi stoletnico smrti Srečka Kosovela. Kar veliko časa je bilo potrebnega za izdelavo pustnih kostumov. Letos je bil poudarek na varovanju okolja in ponovni uporabi. Pustne obleke so bile izdelane iz starih časopisov. Na pustno soboto smo se pridružili pustu v Desklah, v torek pa otrokom iz vrtca Deskle.

In že je tu marec, ko se narava začne prebujati in je možno nabrati prva zdravilna in za prehrano pomembna zelišča. Podrobneje smo spoznali čemaž, regrat, pokalico in veliko in malo koprivo, za katero je znanstveno dokazano, da učinkuje pri nekaterih zdravstvenih težavah. Privoščili smo si tudi namaze z dodatkom zelišč.

Na zadnji dan marca smo se z vlakom zapeljali v Novo Gorico in si na železniški postaji ogledali muzejsko zbirko Kolodvor, ki je del zbirke Muzeji na meji in prikazuje življenje na nekdanji slovensko italijanski meji na območju Gorice od konca druge svetovne vojne.

Novoletna peka peciva v Medgeneracijskem centru Pri Tinci. Foto: Majda Rejec

Mednarodni praznik žena in občni zbor Društva upokojencev Deskle - Anhovo

Društvo upokojencev Deskle - Anhovo vsako leto pripravi proslavo v počastitev 8. marca, mednarodnega praznika žena. Že ob vhodu v dvorano so ženske prejele rdeč nagelj. Prireditev so odprli otroci iz vrtca Deskle, ki so prisotne navdušili s svojim prisrčnim in razigranim nastopom. Sledil je nastop plesne skupine Tince, katere članice so tudi članice Društva upokojencev Deskle - Anhovo. Zaplesale so na čudovito pesem Mojmirja Sepeta *Zemlja pleše*. Tudi Tince se rade povesele in zapešejo kot zvezde na nebu. Za smeh je poskrbela igralska skupina **Nastopamo in se zabavamo** Univerze za tretje življenjsko obdobje Nova Gorica. Harmonikarji skupine **Liški fantje** so navdušili z vedno zelenimi skladbami.

Prireditev so zaključile Tince s plesom na glasbo Golica. Bučen aplavz je bil dokaz, da jim je to uspelo. Po končani proslavi je sledil redni občni zbor društva upokojencev, na katerem so poleg rednih tem izvolili tudi novo vodstvo društva. Poleg obdaritve 80- in 90-letnikov sta bili podeljeni tudi priznanji društva. Letošnja dobitnika sta:

vrtec Deskle, s katerim je društvo stkalo tesne vezi, in

Alenka Konjedic, tajnica društva. Je gonilna sila društva, ki poskrbi, da delo poteka tekoče in v skladu s predpisi.

Občnemu zboru sta sledila pogostitev in druženje v prijetni družbi.

Obisk vrtca v Medgeneracijskem centru Pri Tinci. Foto: Majda Rejec

Pesmi z domačega praga v Desklah razveselile zvesto občinstvo

Besedilo: Alenka Jug

Mešani pevski zbor Jože Srebrnič je 18. aprila 2026 izvedel svoj letni koncert z naslovom »Pesmi z domačega praga«. Ta je tradicionalno potekal v Kulturnem domu Deskle. Pevke in pevci so se tokrat odločili za izbor ljudskih pesmi ter njihovih priredb iz bližnje okolice. S pesmijo so tako popeljali poslušalce po tolminskem, proti morju, čez mejo v Benečijo in še kam drugam.

Bolj ali manj znane skladbe so lepo zazvenele in si pri zadovoljnih poslušalcih prisluzile glasen aplavz.

Zbor, ki deluje pod vodstvom Minke Markič, pa že pogleduje v prihodnje leto, ko bo obeležil častitljivih 50 let delova-

nja. Kot je ob tem poudaril voditelj koncerta Primož Božič, je v sedanji zasedbi večina pevcev mlajših, kar je zagotovo

velika spodbuda, da bo zbor dočakal ne le 50 let, temveč še mnogo nadaljnjih let. Upajmo, da bo temu res tako!

Foto: Lea Malnič

Gledališki abonmajski utrip v Desklah

Besedilo: Danila Schilling

Gledališki abonma v Desklah ima že dolgo tradicijo, saj ga Kulturno društvo »SVOBODA« Deskle organizira že od leta 1997. Vključuje predstave priznanih slovenskih gledališč in program je zasnovan žanrsko raznovrstno, s poudarkom na komedijah. Verjamete, da se je v 29 letih na našem odru zvrstilo že 164 gledaliških predstav raznih slovenskih gledališč?

V sezoni 2025/2026 so bile na deskljan-skem odru odigrane naslednje predstave: v novembru 2025 PIVO v izvedbi Smejmo se, Zavoda za kulturne dejavnosti, v decembru LAPONSKA, v izvedbi Gledališča Koper, januarja 2026 LA LA LAJF v izvedbi SiTi Teatra Ljubljana in konec februarja TA VESELI DAN ali MATIČEK SE ŽENI v izvedbi Mestnega gledališča ljubljanskega.

Zahvaljujemo se Občini Kanal ob Soči za dolgoletno finančno podporo pri izvedbi abonmaja. Vpis za dosedanje in nove abonente za novo sezono 2026/2027 bo v začetku septembra, nakup abonmaja zagotovi ogled predstav po ugodnejši ceni in fiksni sedež v dvorani. Lepo vabljeni v našo družbo.

Revija pevskih zborov Goriške 2026

Besedilo: Ingrid Kodolja

Ob koncu januarja je v Kulturnem domu Deskle ponovno zazvenela tradicionalna Revija pevskih zborov Goriške. Tridnevni zborovski dogodek pripravlja območna izpostava JSKD Nova Gorica v sodelovanju s KD Svoboda Deskle. Gre za eno največjih pevskih srečanj na Goriškem, na katerem se vsako leto predstavijo zbori z območja širše regije, na odru se je letos zvrstilo okoli 500 pevcev. Premišljeno izbrani programi so predstavili slovenske umetne in ljudske pesmi, dela iz svetovne zakladnice, posvetno in sakralno glasbo.

Strokovno spremljanje revije je prevzela priznana zborovodkinja in dirigentka Jerica Bukovec, ki je vsakemu zboru podala povratno informacijo o njihovem nastopu. Ob koncu je delila svoje vtise o reviji: »Revija v Desklah je za pevke, pevce, zborovodkinje in zborovodje zagotovo praznik. Tradicija. Nekaj, kar je navkljub preizkušnjam obstalo in ostalo. In to se čuti. Če je bilo še v času covida in v sezonah po njem čutiti, kako je to obdobje močno prizadelo prav zборе, se ta hip zaznava kot ponovna pomlad, ki se kaže v številnih zasedbah in množici pevcev na odru. Iskrene čestitke vsem nastopajočim. Iskrene čestitke vsem za odlično organiza-

cijo. Za temi nastopi so ure vaj, priprav, ukvarjanja s tem in onim, a ko vsi ti glasovi napolnijo dvorano, je tukaj praznik in veselje je čutiti po vsej dolini. Iskrene čestitke!«

Da bo ta pevski praznik zaživel tudi prihodnje leto, je prepričana vodja novogoriške območne izpostave JSKD Sabina Volk Simčič: »Konec januarja se tradicionalno vsi radi vračamo v Deskle; pevci, organizatorji in publika. Tu imamo, ob podpori domačega društva, šole in občine, idealne pogoje za izvedbo tridnevne Revije pevskih zborov Goriške in tako sredi zime s pesmijo kličemo pomlad.«

58. Teden kulture v Desklah ali kako smo letos počastili Prešerna

Besedilo: Danila Schilling, Kulturno društvo »SVOBODA« Deskle

V Kulturnem društvu »SVOBODA« Deskle smo letos že 58. ob slovenskem kulturnem prazniku pripravili Teden kulture, ki je letos obsegal osem prireditiv z različnih področij.

Predvečer slovenskega kulturnega praznika, ki se je začel s himno in nagovorom župana Mihe Stegla, ni bil le poklon kulturi, temveč tudi poklon **Eldi Viler**, eni največjih dam slovenske zabavne glasbe in eni ključnih interpretk zlatega obdobja slovenske popevke. Z letošnjo sezono se Vilerjeva poslavlja z odrov in koncert v Desklah je bila ena zadnjih priložnosti, da se od nje poslovimo.

Program koncerta je bil preplet njenih največjih uspešnic, kot so *Lastovka*, *Ti si moja ljubezen*, *Nora misel*, *Zlati prah imaš v očeh* in druge brezčasne melodije, ki so zaznamovale njeno bogato 60-letno glasbeno delovanje. Oder je delila s hčerjo Ano Dežman in spremljevalnim triom, ki ga sestavljajo Miran Juvan (kla-

Elda Viler in Ana Dežman na odru KD Deskle. Vir: arhiv KD »SVOBODA« Deskle

viature), Jože Hauko (bas kitara) in Peter Ogrinc (bobni). Pričarali so nam nepozaben večer.

Z velikim aplavzom in šopki cvetja smo izrazili spoštovanje do izjemne Elde Viler, mnogi obiskovalci so se po koncertu od nje poslovili s tiskom rok in objemom. Njena preprostost in ljubezen do

glasbe nam bosta ostali v nepozabnem spominu.

Sekcija našega društva Likovna skupina Svetloba je Prešernov dan počastila z razstavo slik *V tišini cvetja*, ki so jo odprli 21. februarja v Stekljeni dvorani Kulturnega doma Deskle.

Folklorno popotovanje po severni Primorski v Desklah navdušilo občinstvo

Besedilo: Ingrid Kodelja

Za nami je še ena uspešna postaja Folklornega popotovanja po Severni Primorski, ki združuje območno srečanje folklornih skupin – Maroltovo srečanje – ter revijo poustvarjalcev glasbenega izročila Napev – odsev. Dogodek je ponudil bogat in raznovrsten program ter znova potrdil, da je ljudska dediščina tega prostora še kako živa.

Na odru kulturnega doma se je predstavilo sedem skupin, ki s predanostjo ohranjajo plesno in glasbeno izročilo. Občinstvo je uživalo v nastopih Beneške folklorne skupine Živanit, Folklorne skupine Na placi, Folklorne skupine Bč in Folklorne skupine Kal nad Kanalom, ki so s pomočjo plesnih koreografij prikazale življenje, običaje in praznovanja

naših prednikov. Poseben pečat večeru so dodale pevsko-godčevske zasedbe Rezjanab sasiedi, Pevska skupina Razor in Buške čeče.

Dogodek sta strokovno spremljala folklorist, kulturni antropolog, koreograf in raziskovalec dr. Tomaž Simetinger ter profesor glasbe in magister socioloških znanosti mag. Matej Jevnišek, ki sta nastope strokovno ovrednotila in nastopajočim dala usmeritve za nadaljnje delo.

Folklorno popotovanje je potekalo v organizaciji JSKD OI Nova Gorica ob podpori Občine Kanal ob Soči, KS Anhovo - Deskle, DU Deskle - Anhovo in KD Svoboda Deskle.

Folklorna skupina Kal nad Kanalom

V tišini cvetja

Besedilo: Vanda Colja

Po uspešnem celoletnem delu v letu 2025 smo se slikarji Likovne skupine Svetloba konec decembra pripravljali na razstavo slik ob slovenskem kulturnem prazniku. Prešernov dan smo počastili z razstavo V tišini cvetja, ki smo jo ob spremljavi kitaristov UnitriNova Gorica Je ku je otvorili 21. februarja 2026 v Steklenu dvorani Kulturnega doma Deskle.

Naslov razstave je bil V tišini cvetja. Rože so večna tema slikarjev v vseh obdobjih, ki nikoli ne zastara. Rože ne potrebujejo besed. Njihova barvitost prinaša veselje v vsak dom, v vsako srce. Lahko porežeš vse rože, vendar ne moreš prepričati prihoda pomladi, je zapisal Pablo Neruda, ob čemer se lahko vsi globoko zamislimo. Obiskovalci so se množično zgrinjali v stekleno dvorano in občudovali pisano cvetje na slikarskih platnih. Nekdo je navdušeno izjavil, da se mu zdi, kot bi cvetje tiho prepevalo.

Razstavljali so Bernarda Skrt, Boris Velišček, Darja Vrtovec, Helena Peršolja, Helena Stanič, Karmen Zidarič, Lidija Jerončič, Mirela Maver, Mirjam Morenčič, Stipe Hečimovič, Vanda Colja, Zorana Berdon, Zorana Boštjančič.

Slikarji so v pričakovanju pomladi slikali tudi marjetice na temo prebujenja narave, ki jih lahko občudujete v oknih Aleksandrine hiše v Kanalu. Ponujajo zanimiv pogled posameznika na droben cvet, ki poudarja posebnost kombinacije barv iz žive narave. Uporaba barv v slikarstvu je ključna za izražanje čustev, ustvarjanje globine in sporočilnosti.

Ker si v teh težkih časih zaslužimo veliko miru in sprostitve, se slikarji z veliko mero vztrajnosti, potrpežljivosti in iznajdljivosti ter domišljije spuščajo na prazna polja slikarskih pleten in jih tako oživijo.

Likovna skupina Svetloba Deskle na odprtju razstave.
Vir: arhiv LS Svetloba Deskle

Spominska slovesnost ob 81. obletnici usmrtitve talcev ob visečem mostu v Desklah

Besedilo: Valter Reščič

V petek, 13. februarja 2026, ob 11. uri je v Kulturnem domu Deskle potekala spominska slovesnost ob 81. obletnici usmrtitve talcev ob visečem mostu v Desklah. Slovesnost je pripravila Krajevna organizacija Deskle Združenja borcev za vrednote NOB Nova Gorica, udeležilo pa se je 12 praporščakov partizanskih bojnih enot, ki so s prihodom odprli slovesnost.

Letošnji slavnostni govornik je bil Aldo Rupel, športni pedagog, kulturni delavec, publicist, literarni zgodovinar in pisatelj, ki je svoje poklicno in življenjsko delo namenil človeku, gibanju in skupnosti. Kot organizator, predavatelj, raziskovalec, pisatelj in vzgojitelj je sooblikoval identiteto slovenske skupnosti v Italiji ter ji z zgledom vlival samozavest, toplino in trdnost. Je tudi prejemnik medalje za zasluge Republike Slovenije, iz katere utemeljitve smo tudi povzeli njegov opis.

Polaganje venca pri spomeniku ustreljenim talcem v Desklah. Foto: Valter Reščič

Posebna zahvala gre učenkam, učencem, učiteljicam in ravnateljici OŠ Deskle, ki vsako leto s pestrim programom pokažejo, da se zavedajo pomena spominjanja tragičnih dogodkov iz druge svetovne vojne ter sledijo aktualnim dogajanjem in se odzivajo na skrb vzbujajoče pojave okrog nas.

Hvala tudi pevkam Ženske vokalne skupine Zimzelen Nova Gorica, ki so nas s spletom partizanskih pesmi tudi letos napolnile z energijo. Slovesnost smo zaključili s polaganjem venca pri spomeniku talcem, ob tej priložnosti pa se zahvaljujemo vsem, ki ste se v tako velikem številu udeležili slovesnosti.

Pihalnemu orkestru Alpacem Anhovo ni nikoli dolgčas

Besedilo: Pihalni orkester Alpacem Anhovo

Godbeniki in godbenice smo tudi letos, kot že tradicionalno, otvorili glasbeno sezono z nastopom na Bovškem maratonu. Z igranjem koračnic smo najprej spodbujali tekače v Srpenci, nato pa še na ciljnih črti v Bovcu.

Naslednji pomembnejši nastop nas je čakal 5. decembra, ko smo se skupaj s Pihalnim orkestrom Vogrsko in Prvačko pleh muziko združili v lučno povorko in se tako poslovili od Evropske prestolnice kulture. Najprej smo vsi trije orkestri zaigrali nekaj koračnic na Bevkovem trgu v Novi Gorici. V nadaljevanju dogodka so bile predstavljene vse infrastrukturne pridobitve, prireditve in dogodke, ki sta jih Nova Gorica in Gorica gostili v lanskem letu. Nato smo glasbeniki prižgali svoje naglavne svetilke in skupaj s Twirling mažoretnim društvom odkorakali do Trga Evrope, kjer smo se srečali z italijanskimi pihalnimi orkestri, ki so prav tako korakali do končnega prizorišča. Tam so nas prav tako že čakali tudi glasbeniki iz Pihalnega orkestra GONG in združeni otroški zbori z Goriške, ki so za konec prireditve izvedli nekaj skupnih točk.

Ob koncu decembra pa smo zopet stopili pred domače občinstvo, saj smo v Kulturnem domu Deskle izvedli naš že tradicionalni božično-novoletni koncert. Glasbeni program smo uvedli s še nekoliko zasanjano suito Planeti. Že po prvih uvodnih minutah pa smo poslu-

Tradicionalni, božično-novoletni koncert v KD Deskle. Foto: Damjan Simčič – ZOSO

šalcem zaigrali program, s katerim smo se predstavili na državnem tekmovanju pihalnih orkestrrov v Velenju. V nadaljevanju smo postregli z bolj prazničnim vzdušjem. Najprej smo odigrali že vsem dobro poznano klasično božično skladbo Hrestač ruskega skladatelja Čajkovskega. Seveda pa brez kraguljčkov v božičnem času ne gre, zato v programu ni smela manjkati še skladba »Carol of the bells«. V drugem delu koncerta se nam je na odru pridružila tudi pevka Tjaša Fajdiga. Ob spremljavi domačega orkestra je tako zapela The christmas song, nekoliko bolj razigrano I want a hippopotamus for christmas in slovensko zimzeleno pesem Mini in maxi. Koncert pa smo zaključili s »Tritsch-Tratsch polko« Johanna Straussa mlajšega, saj je bilo leto 2025 Straussevo leto, in Radetzkyjevo koračnico. V zadnjih dneh preteklega leta smo člani orkestra razveseljevali

poslušalce tudi na Prazničnem decembru v Kanalu in na prednovoletnem večeru v Desklah.

Še en pomemben koncert smo priredili za materinski dan, vendar tokrat v sodelovanju z Mladinskim orkestrom Deskle. Najprej so na oder stopili najmlajši glasbeniki godbeniške šole, ki so pod taktirko dirigenta Roberta Hvalice zaigrali nekaj najbolj znanih skladb iz filmskega sveta. Kot smo že omenili, smo glasbeniki Pihalnega orkestra Alpacem Anhovo večino dela v letošnji sezoni posvetili pripravi na državno tekmovanje slovenskih pihalnih orkestrrov, ki ga že 44 let prireja Zveza slovenskih godb. Nadaljnji program je bil tako naša generalka pred tekmovanjem v Velenju. Predstavili smo se s skladbami Yellow mountains, Boj med ljubeznijo in sovraštvom ter The president.

Prostovoljke DU Kanal pri predsednici Republike Slovenije

Besedilo: Vanda Vidič

Predsednica Republike Slovenije dr. Nataša Pirc Musar je ob 8. marcu, mednarodnem dnevu žena, v predsedniški palači sprejela okoli 300 prostovoljk programa Starejši za starejše iz celotne Slovenije.

Dogodka sta se udeležili tudi dve prostovoljki iz Društva upokojencev Kanal, ko-

ordinatorica Vanda Vidič in Sonja Kralj. Predsednica je prostovoljke nagovorila v čudoviti kristalni dvorani. Sledil je kratek kulturni program, potem pa so udeleženske imele priložnost spoznati tudi notranjost predsedniške palače. Ogledale so si njene prostore ter obiskale pisarno predsednice.

Srečanje je potekalo v prijetnem in sproščenem vzdušju.

Takšen dogodek je priložnost za druženje, povezovanje in priznanje vsem, ki s svojim časom, energijo in srčnostjo bogatijo življenje v svojih krajih.

Anhovska pleh muzika odnesla srebro

Besedilo: Pihalni orkester Alpacem Anhovo

V soboto, 18. aprila, smo se anhovski glasbeniki že navsezgodaj zbrali pred Kulturnim domom Deskle, kjer nas je čakal avtobus. Pot nas je vodila v Velenje na 44. tekmovanje slovenskih pihalnih orkestrrov, ki ga prireja Zveza slovenskih godb. Na tem tekmovanju nismo nastopili že 15 let, pod vodstvom nove dirigentke Ane Souza Leban pa smo si zadali, da to tradicijo ponovno obudimo in se preizkusimo v še enem izzivu.

Po dolgi poti smo končno prispeli do Glasbene šole Velenje, kjer smo se v garderobah preoblekli v uniforme ter pripravili inštrumente in note. Nato smo se premaknili v vadbeno sobo, da smo se pred nastopom še nekoliko ogreli in uglasili, nato je že šlo zares. V dvorani nas je pričakala komisija in nekaj poslušalcev. Začeli smo z ogrevalno skladbo

Yellow mountains, s katero smo poslušalce popeljali v gore, osvetljene z rumenim zahajajočim soncem. Sledila je obvezna tekmovalna skladba, ki so jo v tretji kategoriji odigrali vsi sodelujoči orkestri, in sicer *Boj med ljubeznijo in sovraštvom* slovenskega skladatelja Aleksandra Čonča. Tekmovanje smo zaključili s še zadnjo skladbo *The president*, ki smo jo pred tremi leti že zaigrali tudi na tekmovanju Flicorno d' Oro v Italiji.

Po uspešno zaključenem nastopu smo naredili še nekaj skupinskih fotografij za spomin, nato pa smo se okrepčali s kosilom v bližnji restavraciji. Ker nam je do razglasitve rezultatov ostalo še kar nekaj časa, smo se skupaj z vodičko odpravili na ogled mesta. Videli smo Velenjsko jezero, 14-metrsko razgledno ploščad Vista, največji spomenik Josipa Broza

Tita na svetu in še marsikaj drugega. Po ogledu smo se seveda morali posladkati še s sladoledom, nato pa se nam je že mudilo nazaj v glasbeno šolo, kjer smo skupaj z drugimi udeleženci prisluhnili razglasitvi rezultatov.

Godbeniki in godbenice Pihalnega orkestra Alpacem Anhovo smo v tretji težavnostni kategoriji prejeli 82,64 odstotka točk in s tem tudi srebrno plaketo. S svojim rezultatom smo neizmerno zadovoljni, saj smo si dokazali, da se trdo delo in trud vedno poplačata. Nadvse smo hvaležni tudi naši dirigentki, ki je v tem ustvarjalnem procesu z nami prebrdila vse dvome in skrbi ter nas vedno spodbujala. Pot domov je bila prežeta z dobro voljo, zato nam kljub pozni uri ni zmanjkalo razlogov za smeh.

Družabno in delavno v Turističnem društvu Lig

Besedilo: Janez Melink

Kostanjevo popoldne, Lig 2025

V nedeljo, 12. oktobra 2025, smo se krajanji zbrali na Kostanjevem popoldnevu 2025. Dogodek organizira Turistično društvo Kolovrat Lig skupaj s Krajevno skupnostjo Lig in je tako kot zadnja leta namenjen druženju domačinov iz Liga in okoliških zaselkov, da se srečamo in družimo.

Srečanje se je začelo z nagovorom predsednika Krajevne skupnosti Lig Svena Božiča. Za smeh v nadaljevanju srečanja je poskrbel dramski odsek Folklorne skupine Razor, ki nas je nasmejal s pripravljenimi skeči. Za pevski nastop so poskrbela Liška dekleta, prisluhnili pa smo tudi našim mladim glasbeni-

kom: Sari Žnidarčič na klavirju, Maji Gabrijelčič na klavirju, Juliji Gabrijelčič na violončelu, Domnu Božiču na harmoniki ter skupini Liški fantje. Program je povezovala Metoda Humar. Po koncu programa sta sledila pogostitev (seveda tudi s pečenim kostanjem) ter druženje ob zvokih Dua Limit.

Čistilna akcija, Lig 2025

Letošnjo čistilno akcijo smo izvedli v soboto, 21. marca 2026. Udeleženci smo se razdelili v delovne skupine: del udeležencev je pobral odpadke ob cestah med zaselki in cestah do Liga, druga skupina je pospravila in očistila prostore KS

Lig in TD Kolovrat Lig, tretja skupna je poskrbela za čiščenje športnega igrišča in okolice Kulturnega doma Lig z odstranitvijo zelenja, ki se je razraslo v preteklem letu.

Delo je potekalo hitro, saj se je zbralo več kot 20 mladih in malo manj mladih, in z obilo dobre volje in smeha. Hvala vsem, ki ste se udeležili čistilne akcije in tako prispevali k urejenosti okolice.

Na »oddih« s kanalskimi gledališčniki – premiera predstave Ritrit

Besedilo: Primož Božič

Gledališko društvo Kontrada iz Kanala je 6. in 7. septembra v Kulturnem domu v Desklah predstavilo gledališko predstavo z letnico 2025 – Ritrit slovenske avtorice mlajše generacije Vesne Hauschild. Delo je bilo uprizorjeno sploh prvič, delo skupine pa je po obisku ponovitve pohvalila tudi avtorica sama.

Postavljanje tokratne predstave na oder je bilo nekoliko težje kot običajno, je povedal ustanovni član in večletni predsednik gledališke skupine iz Kanala **Radovan Pušnar**, ena igralka je na vaje prihajala iz Ljubljane, druga iz Vipave, v vsakem primeru pa je bilo vaje zaradi tega težko usklajevati, kar je proces raztegnilo s pričakovanih in običajnejših štirih do petih mesecev na debelih osem. Skupina na vajah zato večkrat ni bila popolna, kar se je pri tem delu, pri katerem so vsi igralci, z izjemno enega dejanja,

praktično simultano ves čas na odru, izkazalo za izredno neprimerno. Sestavljanka se je na mesto zato zložila le nekaj vaj pred generalko, po kateri so si vsi člani igralske zasedbe vidno oddahnili. Zasedbo sicer sestavljajo preizkušeni obrazi vseh generacij, najprej sta tu Radovan Pušnar kot sitni poslovnež Stane in **Severin Drekonja** kot vrhovni guru Rafael de Saint, nadalje pa še **Barbara Filej** kot dušna šepetalka Jaspis Kresnica.

Mlajši pol zasedbe sestavljajo **Katarina Jerončič** kot Stanetova žena, **Tine Lovišček** kot luzer Svit, **Primož Božič** kot tretji član gurujske ekipe Valda in **Vita Božič** kot načičkana lepotica Maya.

Že standardna je tudi tehnična ekipa z vodjo **Simonom Lebanom** in tehnikom **Tinetom Drekonjo** in **Davidom Škrlecem**, šepetalski par, ki je zaradi na-

domeščanja igralcev na vajah tokrat delal več kot običajno, pa sestavljata **Majda Pušnar** in **Vita Vidič**.

Produksijska ekipa na čelu z režiserjem **Petrom Harlom**, ki je tudi avtor glasbe, je obsegala še kostumografsko **Nevenko Tomašević** in scenografa **Branka Drekonjo** in **Marka Kacina**. Skupaj so ustvarili predstavo, ki je prijetna tudi po vizualni plati, hkrati pa scensko, v slogu večine današnjih ljubiteljskih gledališč, ni preveč zahtevna.

V procesu postavljanja na oder smo besedilo skrajšali in precej spremenili njegov konec, končna dolžina predstave je 100 minut, prvi gledalci pa so pohvalili predvsem zanimivost, uravnoteženost in izčiščenost vseh vlog, nekoliko bolj tuja jim je bila tema vzhodnjaške oziroma new age duhovnosti.

Igralci v predstavi Ritrit. Avtor: Nejc Laščak

Besedilo na nek način rahlo parodira tovrstne postopke in prakse, hkrati pa tudi protestira proti njihovem izkoriščanju. Ob tem postreže tudi z zanimivim razpletom, saj vsi štirje udeleženci oddiha oziroma »ritrita« kljub razmeroma neuspešnim gurujskim posegom s tega odidejo pravzaprav zadovoljni.

Ekipa je do konca marca, ko so končali nastope, nabrala 16 ponovitev, skupno si je predstavo ogledalo 1670 gledalcev.

Premierna uprizoritev veseloigre DVE TAŠČI

Besedilo: TR društvo Globočak

Gledališka skupina Globočak je 11. 9. 2025 v dvorani Kulturnega doma Deskle premierno predstavila veseloigro DVE TAŠČI, avtorja dr. Johannes Fastenrat-ha v režiji Ane Facchini.

Sicer pa...ste se kdaj spraševali, kako se znebiti tašče? Kaj pa dveh tašč? Kajti, to se v igri sprašuje novopečeni zakonski par, ki svojo streho nad glavo deli z nevestino mamo, vselej dobronamerno in malo plašno vdovo, gospo Amalijo ter

nevestino babico Otilijo. No, ta pa je hladna avtokratinja, godrnjava, ukazovalna, vsemu in vsakomur nasprotujoča stara vešča, za katero je priskledniški dr. Živec iznašel tako zdravilo, »ki taščam daljša življenje«. Zet Jaromir svojo razdraženost premaguje s prijaznostjo, ženkino predanostjo in ljubeznijo in kančkom sarkazma...pa vendar. Kar je preveč, je preveč. K sreči pride na obisk Jaromirov dolgoletni prijatelj Ciril. In čisto po naključju ima morda odgovor na vse pro-

bleme. In prižge drobno lučko na koncu tunela. Pa bo to res čudovita rešitev za vse, ali pa še večja kolobocija?

Da bi to ugotovili, svetujemo: oglejte si predstavo!

Člani Gledališke Skupine Globočak se ob tej priložnosti še enkrat zahvaljujemo Občini Kanal ob Soči ter posameznikom, ki so nam kakorkoli pomagali pri izvedbi gledališke igre.

Klub keramikov Kanal: Kjer glina dobi obliko in tradicija nov zagon

Besedilo: Lijana Jurečič

Kanal ob Soči ni le kraj slikovitih razgledov, ampak tudi živo središče umetniškega ustvarjanja. Klub keramikov Kanal, ki že leta povezuje ljubitelje oblikovanja gline, v zadnjem obdobju doživlja pravi razcvet. S prenovljenimi prostori in novo energijo klub utrjuje svojo vlogo kulturnega akterja v kraju. Prva predsednica samostojnega kluba Nika Šimac je po zaključku mandata prepustila mesto predsednice soglasno izvolje-

ni dolgoletni članici kluba Anki Barbič. Poslanstvo kluba ostajajo prenos znanja, druženje in ustvarjanje.

Osrednja točka kluba je galerija Keramost, ki je pred kratkim zasijala v prenovljeni podobi. Zahvaljujemo se podžupanji Valentini Humar, ki nas je podpirala, razumela in s pomočjo občinskih sredstev omogočila obnovo delavnice in galerije. Hitremu posredovanju

ob novembrskih poplavah pa se lahko zahvalimo, da voda ni naredila veliko škode v novo obnovljenih prostorih.

Posebna novost, ki pritegne pogled mimoidočih, je osvetljenost galerije v večernih urah. Ko pade mrak, Keramost postane svetilnik kulture; skrbno usmerjena razsvetljava poudari teksture razstavljenih keramičnih del in vabi k ogledu skozi velika okna, kar galeriji daje pridih svetovljanskosti.

Člani Kluba keramikov Kanal v prostorih galerije Keramost. Foto: Primož Kožuh

Klub keramikov Kanal ni zaprt otok. Redne mesečne razstave Avtor meseca so predstavitev posameznih ustvarjalcev, skupnega ustvarjanja, v času Kerafesta pa razstavlja vabljeni zunanji razstavljevec.

Če vas pot zanese skozi Kanal, se ustavite v galeriji Keramost. Morda vas prav večerni pogled na osvetljene razstavne eksponate navdihne, da se tudi sami preizkusite v oblikovanju gline. Klub keramikov Kanal ostaja odprt za vse, ki čutijo ljubezen do ustvarjanja in druženja pod okriljem umetnosti.

14. Pohod na Čičer nad Ročinjem ob kulturnem dnevu

Besedilo: Simon Prinčič

Na slovenski kulturni praznik smo se pohodniki z vseh koncev podali na že 14. Pohod na Čičer nad Ročinjem. Kljub nekoliko zahtevnejšim razmeram nas ni ustavilo niti obilno deževje v dneh pred dogodkom, ki je razmočilo teren in zahtevalo spremembo prvotno načrtovane trase.

Ker je varnost pohodnikov vedno na prvem mestu, smo bili organizatorji primorani traso prilagoditi razmeram. Letošnji pohod je zato potekal manj po gozdnih stezah in več po cestah, kar je traso nekoliko podaljšalo. Skupno smo prehodili približno 16 kilometrov, a dob-

Udeleženci letošnjega Pohoda na Čičer ob kulturnem prazniku pred cerkvijo v Ročinju. Foto: Simon Prinčič

ra volja in prijetna družba sta poskrbeli, da je razdalja hitro minila.

V Ročinju se nas je zbrala pisana in srčna družba pohodnikov. Poleg domačih udeležencev so se pohoda udeležili člani PD Celje Matica, CAF Ljubljana ter naši že stalni in zelo cenjeni prijatelji iz Benečije – planinci iz CAI Val Natisone. Z nami so bili tudi planinci iz Goriških brd, Velenja, Logatca, Trbovelj in Postojne. Tako raznovrstna in številna udeležba

nas izredno veseli, saj jasno kaže, da je Pohod na Čičer prerasel lokalne okvire in postal prepoznaven ter priljubljen tudi širše. Dogodek znova potrjuje, da pohodništvo povezuje ljudi, kraje in kulture ter da je kulturni dan mogoče preživeti aktivno, v naravi in dobri družbi.

Ob tej priložnosti se iskreno zahvaljujemo vsem udeležencem, ki ste se nam pridružili od blizu in daleč. Zahvala gre tudi vsem posameznikom in sodelujo-

čim, ki so kakor koli pripomogli k uspešni in varni izvedbi dogodka. Posebna in velika zahvala pa gre kmetiji pri Lukčevih – Samu in Ivani ter njunima pomagačema Veselku in Sandiju, ki so z odlično kulinarično pogostitvijo poskrbeli, da smo pohod zaključili na najboljši možni način.

Se vidimo na 15. Pohodu na Čičer 7. februarja 2027, ki bo potekal po trasi, ki je bila načrtovana za letos.

Obeležitev 82. obletnice pohoda XXX. divizije v Slovensko Benečijo

Besedilo: Klelija Dolenc

V soboto, 31. januarja, se nas je kakih 100 udeležencev, med katerimi je bilo najmanj 25 praporščakov, zbralo v večnamenskega objektu v Morskem, da bi obeležili 82-letnico pohoda XXX. divizije v Slovensko Benečijo.

1. februarja 1944 so se namreč brigade Simona Gregorčiča, Srečka Kosovela in Bazoviške z Banjške planote s pomočjo domačinov pomikale skozi vas Morsko in v njeni bližini prekoračile Sočo ter železniško progo Gorica–Jesenice.

Pot so borci nadaljevali v Goriška brda in Benečijo, ki je bila, poleg drugega ozemlja, s krivično Rapalsko pogodbo dodeljena Italiji. Slovenci v Benečiji so tedaj doživljali največje potujčevanje in raznarodovanje.

Po uspešno izvedenem pohodu in zmagah nad okupatorjem se je večina borcev

Slavnostni govornik, nekdanji direktor KD Nova Gorica Andrej Šušmelj. Foto: Robert Dukšič

Dvorana v Morskem je bila polna do zadnjega kotička. Foto: Robert Dukšič

vrnila preko Soče v Slovenijo. Briško-beneški odred, ki je tedaj deloval v sestavi enot XXX. divizije, pa je uspešno nadaljeval svoje vojaško, kulturno in narodnostno poslanstvo v Slovenski Benečiji in Goriških brdih vse do končne zmage.

Najprej sta vse prisotne pozdravila predsednik KO Združenja borcev za vrednote NOB Franko Pavlin ter podžupanja Občine Kanal ob Soči Barbara Fajdiga Perše. V nadaljevanju programa so sodelovali učenci Osnovne šole Kanal in Moški pevski zbor »Vesna« iz Križa pri Trstu.

Slavnostni govornik je bil Andrej Šušmelj, nekdanji direktor kulturnega doma v Novi Gorici, ki je prisotne seznanil s takratno zgodovino dogodkov in

s sedanjimi političnimi razmerami. Program, ki ga je pripravila mentorica Urška Humar Bajt z učenci Niko Mugerli, Elo Krpan, Anžetom Rijavcem, Janijem Humarjem Bajtom ter Enejem Rijavcem, je bil preplet instrumentalnih nastopov in recitacij pesmi Ljubke Šorli ter Simona Gregorčiča. Moški pevski zbor »Vesna« iz Križa pri Trstu, ki je bil ustanovljen že leta 1949 v okviru istoimenskega kulturnega društva, pa je naslednik bogate pevske tradicije Križanov.

Dvorana je bila nabito polna, nekaj deset udeležencev je celo stalo zunaj. Po svečanosti so se udeleženci ob toplim obroku, kozarčku in lepem vremenu še dolgo zadržali. Zahvala prav vsem, ki so kakor koli pomagali pri izpeljavi omenjene prireditve.

Aktivna mladina in ženski večer za 8. marec

Besedilo: Robert Dukšič

Ženski večer v Morskem

V Športnem društvu Morsko smo 8. marca za dan žena organizirali ženski večer. Dogodek je vodila Tereza Valentinčič, diplomirana inženirka vinarstva in vinogradništva. Predstavljena

so bila različna vrhunska vina Marjana Simčiča iz Goriških brd, vina iz Kleti Goriška brda ter druga. Večer se je nadaljeval v veselem vzdušju ob različnih prigrizkih in druženju.

Na koncu še pripis ene od udeleženk večera, verz Franceta Prešerna: »Ni take je mladenke, ko naše je krvi dekle.« Hvala še enkrat iz srca za prijeten in čudovit večer!

Aktivna mladina v Morskem

Tudi letos so mladi v Morskem zelo aktivni. Tako so ponovno sodelovali pri načrtovanju in izdelavi pustnih mask ter pri sami izvedbi pusta. Pomagali so

pri nameščanju novih oken fitnes prostora, popolnoma preuredili skladišče ter odpeljali na smetišče ogromno neuporabnih stvari, ki so se nabirale čez leta.

Lotili so se tudi prepotrebne obnove nogometnih golov, ki so tako končno dobili nov videz, prebarvali pa so tudi klopi na igrišču.

Unicefove punčke iz cunj

Besedilo: Vanda Vidič

V sredo, 15. aprila 2026, je bilo v Mestni hiši v Ljubljani odprta razstava Unice-

fovih punčk iz cunj. V osrednjem atriju je bilo razstavljenih več kot 300 ročno

izdelanih edinstvenih punčk in fantkov iz cunj, 28 tudi iz Kanala, ki so jih za to priložnost izdelale prostovoljke – članice skupine ročnih del DU Kanal.

Članice skupine ročnih del DU Kanal z razstavljenimi punčkami. Vir: arhiv DU Kanal

Vse prisotne je nagovoril župan Mestne občine Ljubljana Zoran Jankovič, ki je tudi odprl razstavo. Odprtja so se udeležile tudi predstavnice iz Kanala.

Vsi, ki sodelujejo pri tem Unicefovem projektu, so prejeli pisno zahvalo za predano, srčno in nesebično delo.

Z majhnim, a pomembnim dejanjem – z donacijo 30 evrov – lahko Unicef omogoči, da en otrok v državi v razvoju prejme cepivo proti osmim nalezljivim boleznim.

»Metoda 1000 gibov«

Besedilo: Franc Komac

V Društvu upokojencev Kanal smo v začetku novembra preteklega leta začeli izvajati telovadbo »1000 gibov«, ki jo vodi in organizira Društvo Šola zdravlja. Vadba poteka na spodnjem platuju pod

športno dvorano Osnovne šole Kanal od ponedeljka do petka ob 7.30 zjutraj. Vadbo vodijo Nataša Jerončič, Ksenija Krnel in Klelija Dolenc, ki pa jih še čaka usposabljanje za pravilno in kakovostno

vođenje. Našo skupino trenutno sestavlja 19 članic in en član. Lahko se nam pridružite tudi vi. Informacije dobite pri društvu ali osebah, navedenih v besedilu.

Tragedija azbesta in žarek upanja – 30 let boja in povezanosti

Besedilo: Lojzka Reščič

V ponedeljek, 19. januarja 2026, je v nabito polni dvorani Kulturnega doma Deskle, podobno kot pred 30 leti, potekala slavnostna obeležitev 30. obletnice ustanovitve Društva obolelih zaradi azbesta (OZA).

Dogodek, ki smo ga poimenovali »Tragedija azbesta in žarek upanja«, je obudil spomine na začetke delovanja društva, ukinitve uporabe azbesta v Sloveniji istega leta 1996, hkrati pa poudaril pomen podpore obolelim, preventivnih ukrepov in ozaveščanja tudi v prihodnje.

Ustanovitev Društva OZA 18. januarja 1996 je bila odziv na dolgoletne težave z azbestom v Srednji Soški dolini. Pobudniki so bili predvsem lokalni prebivalci in zaposleni v takratni tovarni, ki so skupaj s sindikatom opozarjali na nujnost ustavitve proizvodnje, kjer se je uporabljal azbest. Pomembno je, da je to nujnost prepoznalo tudi takratno vodstvo podjetja.

Prireditve se je začela s pesmijo, z glasovi otrok iz vrtca Deskle. Na prireditvi smo se dotaknili tudi spominov, ki bolijo in zaznamujejo. A v ospredje smo postavili napredek, povezanost in neprecenljivo vlogo vseh, ki so v zadnjih 30 letih soustvarjali delo društva.

Zbrano občinstvo so s pozdravnimi govori nagovorili predsednik društva Hasib Brdar, podžupanja Barbara Fajdiga Perše in predsednik uprave Alpacema Cementa dr. Tomaž Vuk.

Pred in med prireditvijo se je predvajal film o azbestocementni proizvodnji plošč in cevi, ki je bil posnet malo pred zaustavitvijo. Mnogi prisotni so se v filmu prepoznali, žal pa so prepoznali tudi številne že pokojne sodelavce.

Od ustanovitve društva v januarju je sledilo tisto, kar se danes zdi skoraj neverjetno – povezovanje društva, lokalne skupnosti, podjetja, stroke in države. Rezultat je bil zakon, sprejet 27. septembra 1996, ki je dokončno prepovedal proizvodnjo azbestnih izdelkov.

Končno je prišel 19. december 1996, v proizvodnji plošč in cevi so se zbrali prva

Nagrajenci društva OZA, ki so nagrade prejeli na slavnostni prireditvi. Vir: arhiv OZA

izmena delavcev in vsi vodilni. Takratni Silencio ni bil le slovo od proizvodnje, ampak tudi poklon vsem, ki so plačali previsoko ceno. V spomin in opomin nam ga je zaigral Massimo Pirih.

Društvo se je ob obletnici zahvalilo tistim, ki so v teh treh desetletjih najbolj pomagali društvu in azbestnim bolnikom. Vsak prejemnik priznanja je prejel tudi sliko z motivi naših lepih krajev, ki sta jih ustvarili slikarki Likovne skupine Svetloba Vanda Colja in Helena Stanič.

Slavnostni dogodek je poleg podelitve priznanj vključil tudi predstavitev zbornika Tragedija azbesta in žarek upanja, 30 let bojev in povezanosti, ki prikazuje dejavnosti društva v vseh treh desetletjih delovanja ter je dragocen vpogled v življenje obolelih ter sodelovanje z zdravstvenimi in drugimi institucijami. To je nekakšen mejnik v delovanju društva, s katerim ohranjajo zgodovino in sedanjost boja za azbestne bolnike. Še posebno vrednost ima to, da smo ga ustvarili s pomočjo pričevanj ljudi, ki so bili od vsega začetka zraven.

Med njimi so pričevanja prejemnikov priznanj, pa tudi denimo gospe Lidije Rahotina, častne članice društva in ene prvih bork za čisti zrak v Anhovem, nadalje pričevanja ustanoviteljev društva, ki so bili pred 30 leti ključni, da se je začelo premikati. Morda najdragocenejša pa so pričevanja bolnikov, ki dajejo žarek upanja in želijo pomagati.

V zadnjih letih je Društvo OZA doseglo več pomembnih mejnikov, dva pomemb-

nejša sta: vzpostavitev prve specializirane azbestne ambulante v Sloveniji na Kliniki Golnik leta 2021, kar pomeni sistematično spremljanje zdravja oseb, izpostavljenih azbestu, in preventivne preglede, ter razvoj mobilne paliativne oskrbe na Goriškem, ki omogoča podporo ne samo bolnikom iz Občine Kanal ob Soči, temveč v celotni goriški regiji. Društvo prav tako aktivno sodeluje pri ozaveščanju o nevarnostih azbesta in zagovarja izvajanje preventivnih ukrepov za zaščito prebivalcev.

Zaključek dogodka je popestril glasbeni nastop Mešanega pevskega zbora Jože Srebrnič, ki je s pesmimi dodal čustveni in simbolni pečat praznovanju.

Ob tej priložnosti je društvo posvetilo tudi sveto mašo vsem umrlim zaradi azbesta. Zahvaljujemo se pobudnikom za idejo, gospodom župnikom in vsem, ki ste ob mašah brali sporočila društva. Osrednja maša je bila v nedeljo, 18. januarja, prav na dan ustanovitve društva, v cerkvi sv. Jurija v Desklah. Mašo je obogatil operni pevec Marko Ferjančič, ki je zapel skupaj s pevci cerkvenega pevskega zbora.

Društvo OZA se zahvaljuje vsem, ki so pripomogli k uresničitvi tega jubileja, še posebej posameznikom, ki so pred tremi desetletji vztrajali pri sprejetju zakona, ter vsem, ki so ta leta pomagali obolelim zaradi azbesta. Njihovo delo je temelj, na katerem društvo še naprej gradi svoje dejavnosti za boljše življenje in zaščito zdravja.

Priznanje predsednice države okoljskim aktivistom naše občine

Besedilo: Irena Hočevar Križnič

Predsednica države **Nataša Pirc Musar** je na svetovni dan človekovih pravic 12. decembra 2025 v predsedniški palači v Ljubljani podelila priznanje za delo na področju človekovih pravic društvoma Eko Anhovo in dolina Soče in Civilna iniciativa Danes.

V nagovoru na slovesnosti je Nataša Pirc Musar poudarila, da sta spoštovanje človekovih pravic in dobro delujoča pravna država neločljivo povezana in neizogibna pogoja za demokratično delovanje družbe. Tega se moramo zavedati še posebej v času, ko demokratična ureditev družbe v Evropi in svetu čedalje bolj slabi. »To velja tudi za Slovenijo. V avtokratski način vladanja se običajno zdrsne z neznošno lahkostjo. To pomeni, da moramo v naši družbi krepiti ne le varnostno in gospodarsko, temveč tudi demokratično odpornost,« so bile besede predsednice države.

Okoljevarstveniki iz Srednje Soške doline so priznanje prejeli kot največje in najdlje trajajoče okoljevarstveno gibanje v zgodovini Slovenije. Moč in vztrajnost so dokazali z bojem za dokončno zakonsko prepoved azbesta v Sloveniji. To so dosegli kljub številnim oviram, zavajanjem, grožnjam, ustrahovanju, zasmevanju in izključenosti iz skupnosti. Leta 2025 so dosegli tudi spremembo uredbe o sežigalnicah odpadkov in napravah za sosežig odpadkov in s tem

uvedbo najstrožjih okoljskih standardov v Evropski uniji za sosežigalne naprave v Sloveniji.

Slavnostna govorka na podelitvi je bila do nedavnega ustavna sodnica **Špelca Mežnar**. Spregovorila je o pomenu varstva človekovih pravic. »Za dobro delovanje države je nujno, da vsa ustavna pravila spoštujemo, tudi tista, s katerimi se ne strinjamo, in predvsem tista, ki ne varujejo naših pravic, ampak nam nalagajo dolžnost spoštovati pravice drugih skupin in manjšin. Človekove pravice namreč ne živijo v vakuumu, uresničljive so le, če nekdo drug izpolnjuje svoje dolžnosti.«

Priznanje sta na slovesnosti v imenu nagrajencev prevzeli dolgoletni in zavzeti članci Društva Eko Anhovo in dolina Soče **Anastazija Bevčar** in **Mateja Sattler**. Zahvalili sta se predsednici za tako visoko priznanje in za to, da je bilo delo aktivistov videno in cenjeno. Poudarili sta, da je tudi mali človek lahko tvorec velikih sprememb, in se zahvalili vsem podpornikom boja za čistejšo okolje v naši dolini.

Podelitve priznanja se je udeležila velika skupina članov in podpornikov društev, ki so se z avtobusom pripeljali v Ljubljano. Med udeleženci dogodka je bilo čutiti veselje in ponos in zavzetost, da nadaljujejo boj za čisto okolje. Na slovesnosti so

Mateja Sattler in Anastazija Makorič Bevčar sta iz rok predsednice republike v imenu društva EKO Anhovo in CI Danes sprejeli priznanje. Arhiv društva EKO Anhovo

bili prisotni župan Občine Kanal **Miha Stegel**, ustanovitelj Civilne iniciativne Danes, in obe podžupanji. Občina Kanal se v zadnjem mandatu pod vodstvom Miha Stegla zelo trudi, da bi se naše okolje izboljšalo in predvsem ne še bolj onesnaževalo. Po krajši slovesnosti so se aktivisti še nekaj časa zadržali na pogostitvi in sproščenem druženju.

Začetek ribolovne sezone na Soči

Besedilo: Jernej Kravos

Ribiška družina Soča je 1. aprila 2026 uspešno odprla novo ribolovno sezono v znamenju odličnega vzdušja in lepih ulovov ter druženjem v koči na Ladišču v Prilesjah.

Dogodek je čez celoten dan privabil več kot 100 ribičev, ki so uživali v prijetnem vzdušju, izmenjavi izkušenj ter seveda ribolovu na eni najlepših slovenskih rek.

Kljub začetku sezone so ribiči pokazali visoko stopnjo odgovornosti do narave, saj so vse soške postrvi po ulovu vrnili v reko, kar je vredno posebne pohvale. Ulovljenih je bilo tudi nekaj lepih šarenk, med katerimi je največja merila kar 61,5 centimetra. Naziv »miss Soče« je pripadel šarenki Denisa Batagelja. Za nagrado je prejel kar 1600 kilogramov cementa, ki ga je podarilo podjetje Alpacem, d. d.

Tekmovalni del dogodka je prav tako prinesel zanimive rezultate. Prvo mesto je osvojil Dejan Solič, drugo mesto Matič Gregorčič, tretje mesto pa je pripadlo Alojzu Jugu.

Vsem ribičem se zahvaljujemo za udeležbo na dogodku in jih še naprej vabimo k sodelovanju na delavnih akcijah ter drugih družabnih dogodkih.

Pot miru

Besedilo: Klelija Dolenc

Društvo upokojencev Kanal že vrsto let v oktobru organizira izlet »Po poti miru«. Zakaj tako ime? Na teh izletih damo prednost ogledu zaporov, taborišč, spomenikov, grobišč, grobnic, skratka zgodovinskih obeležij, ki so bila postavljena v spomin in opomin na krutost vojn, tako prve kot druge in nazadnje osamosvojitvene. Pred leti smo si tako ogledali kostnico v Kobaridu, kaverne na Sabotinu in Solariju, spomenik bazoviškim žrtvam, redipuljski spomenik v Italiji, zapore v Rižarni, Begunjah in na Dugem otoku na Hrvaškem in drugo.

V oktobru lanskega leta pa smo se dogovorili, da obiščemo zgodovinska obeležja v naši občini. Z avti smo se iz Kanala zapeljali do Avč, kjer smo se ustavili sredi vasi ob spomeniku NOB, prižgali svečko, prebrali pesem in se poklonili padlim. Ob spomeniku nas je pričakala predstavnica KS Avče, ki nas je pospremila do hiše, na kateri je spominska plošča aktivistu Mi-

haelu Presenu, sodniku narodnega sodišča za severno-primorsko okrožje.

Pot smo nadaljevali do Levpe, kjer smo se posvetili spomeniku padlima med NOB Francu Jakopiču in Francu Skrtu, postavljenem ob glavni cesti v vasi. Poklonili smo se jima s prižigom svečke in recitacijo. V Levpi se nam je pridružil predsednik KS Levpa Ivan Humar, ki je podal nekaj besed o zgodovinskih dogodkih in pohvalil naša dejanja.

V Koprivišču smo se ustavili pri spomeniku ob glavni cesti, ki je postavljen v spomin po krivici obsojenim 13 domačinom, ki so jih leta 1932 obsodili na 30 in 20 let ječe za uboj italijanskega finančnega stražnika, četudi je tega iz ljubosumja ubil njegov sodelavec.

Pot nas je vodila dalje do Kala nad Kanalom, kjer smo se najprej pomudili na pokopališču pri grobnici 19 padlih borcev,

nato pa še pri spomeniku NOB na razpotju na koncu vasi. Na vse spomenike je, poleg svečke in prebrane pesmi, naša članica Ksenija Krnel položila soške kamenčke z narisanim motivom.

Nato smo se z avti zapeljali naprej do Srednjega Lokovca, kjer smo si ogledali muzej kovaštva. Žlice, vilice, noži, »fouči«, svedri, različne vrste orodja – vse ročno delo! Če si muzeja še niste ogledali, vam ga resnično priporočam. Kljub dežju in mrazu smo si ogledali tudi tamkajšnje pokopališče z velikim edinstvenim kovaškim križem.

Naš pohod smo zaključili z obiskom člana – poverjenika našega društva Lucijana Turketta –, ki nas je pogostil s svojimi domačimi dobrotami.

Letošnje leto bomo obiskali obeležja na desnem bregu Soče: Lig, Kambreško, Kračice, Srednje ...

Zimska liga dvojic BK Kanal

Besedilo: Vanja Montini

Balinarski klub Kanal ima izjemno bogato tradicijo, saj deluje že od leta 1967. V vseh teh desetletjih so se v klubu odvijala številna tekmovanja, turnirji in lige, ki so pomembno zaznamovali športno življenje v kraju. Balinarke in balinarji iz Kanala so skozi vsa leta dosegali številne uspehe ter s svojo predanostjo in vztrajnostjo utrdili ugled kluba tako doma kot širše.

Posebno mesto v zadnjih letih zavzema tudi občinska zimska liga dvojic. Tekmovanje se začne v januarju in konča v marcu. Vsako leto sodeluje lepo število udeležencev. Letos se je tekmovanja udeležilo 14 dvojic, kar pričča o priljubljenosti in pomenu tega dogodka. Liga poteka po sistemu »vsak z vsakim«, kjer zmaga prinese dve točki, poraz nič, v primeru neodločenega izida pa vsaka ekipa prejme eno točko.

Ob tekmovalnem duhu pa liga ni le prostor športnega merjenja moči, temveč tudi druženja in dobrega razpoloženja. Udeleženci so se celotno obdobje tekmovanja odlično zabavali in utrjevali prijateljske vezi.

Posebna zahvala gre podjetju Alpacem, ki je s svojo podporo pomembno pripomoglo k uspešni izvedbi letošnje zimske lige. Njihova pomoč je omogočila nemoten potek tekmovanja ter prispevala k prijetnemu vzdušju, ki je spremljalo vse udeležence. Takšna podpora lokalnemu športu ima velik pomen in daje dodatno vzpodbudo za nadaljnje delo ter razvoj balinanja v našem kraju.

Ob zaključku lige je sledila še slavnostna podelitev medalj in pokala. Končni vrstni red je bil naslednji: četrto mesto so osvojili Roman Korenjak, Ivan Blagojevič in rezerva Majda Korenjak; tretje

Balinarski klub Kanal. Foto: Vanja Montini

mesto Alenka Miklavc in Kazimira Simčič; drugo mesto Ivo Kodrmac in Bruno Kodrmac in prvo mesto Marko Jakopič, Tadej Mori in rezerva Franc Bukovec. Tudi letošnja izvedba zimske lige je dokaz, da je balinanje v Kanalu pomemben del lokalne skupnosti.

Več let obljubljeni vzpon na Triglav

Besedilo: PD Valentin Stanič Kanal

Veliko je ljudi, ki jim je želja stopiti na teme Triglava, saj nekako velja pregovor, »če nisi na Triglavu, nisi Sloven'c«. Tako sta že v tretjem razredu osnovne šole razmišljala tudi člana mladinskega odseka PD Valentin Stanič Nace in Tomaž, ki jima je vzpon na Triglav obljubila mentorica planinskega krožka, če bosta tega seveda zvesto obiskovala.

Leta so tekla, zgodilo pa se ni nič. Toda zapihal je nov veter in predsednik Luka Jurca je nama vodnikoma povedal o tej nameri. Brez oklevanja smo stopili v akcijo in naredili načrt, da jima izpolnimo željo, kajti bila sta že v devetem razredu osnovne šole. Določili smo datum in vse drugo, kar se za ta dogodek spodobi. In že je prišel čas odhoda.

Sodeč po njunem zapisu ugotavljamo, da je bil zanj tako zelen vzpon na Triglav uspešen.

Zahvala gre vsekakor predsedniku PD VS Kanal Luki, vodnikoma Zvonetu in Jožetu ter drugim udeležencem izleta.

Tako sta zapisala:

Tura na Triglav je bila res enkratna in odlična izkušnja. Startali smo ob osmih zjutraj iz doline Krme, kar niti ni tako zgodnja in »grozna« ura za vstati. Prvi dan smo se povzpeli po lahki planinski poti do Kredarice, kjer smo najprej razmišljali, da bi že isti dan šli na vrh Triglava in nazaj do Kredarice, ampak nam je oblačno vreme to preprečilo.

Smo pa preživeli odlično popoldne z družbo na Kredarici, kjer smo kaj pojedli in odigrali kako igro briškule. Po bujenju ob dokaj zgodnji uri smo se pripravili in odpravili čez Mali Triglav na Triglav. Pot je bila tukaj že malo zahtevnejša in rahlo plezalna, ampak če mene vprašaš, se je tukaj začel najboljši del celotne poti.

Po nekje uri in pol hoje od Kredarice smo prispeli na vrh Triglava, ki je seveda nekaj najboljšega. Po obveznem krstu in pavzi smo se počasi odpravili nazaj čez Triglavsko škrbino, kjer se je pot še malo bolj otežila in postala bolj plezalna, malo adrenalinska, a še kar zabavna. Potem smo prispeli na Planiko, kjer smo pojedli kosilo.

Nato se je glavni del izleta počasi končal, ker smo se na tej točki odpravili nazaj v dolino. Po nekaj urah hoje in še zadnjih razgledih smo prispeli nazaj v dolino, kjer se je dvodnevna tura na žalost končala. Tura je bila odlična in je zagotovo ne bomo nikoli pozabili, še posebej pa trenutka, ko smo prvič prišli na Triglav. Če naju vprašaš, naju bo ta pot zagotovo še kdaj videla.

31. pohod Po stopinjah Valentina Staniča

Besedilo: PD Valentin Stanič

V Planinskem društvu Valentin Stanič Kanal ob Soči smo zadnjo soboto v marcu uspešno izvedli tradicionalni spominski pohod v čast našemu rojaku Valentinu Staniču, po katerem naše društvo nosi ime. Kljub vetrolomom, ki so v preteklem tednu prizadeli številne dele Slovenije, so bile poti na našem območju prehodne in varne. Tudi vreme nam je bilo naklonjeno, saj je pohod potekal v lepih in stabilnih razmerah.

Pohod smo začeli v jutranjih urah v Solkanu, kjer se je zbralo lepo število pohodnikov iz različnih delov Slovenije, tudi iz sosednje Italije. Trasa pohoda sledi potem, po katerih je hodil Valentin Stanič. Iz Solkana vodi mimo ostankov cerkvice sv. Valentina, preko Sabotina v Goriška brda na Vrhovlje pri Kojskem, nato se vzpne na Korado (812 m), najvišjo točko pohoda.

Pot nadaljuje mimo cerkvice sv. Genderce in se zaključi v Kanalu ob Soči. Celotna trasa meri dobrih 25 kilometrov, pri čemer pohodniki premagajo več kot 1100 višinskih metrov. Udeležencem sta omogočeni dve krajši različici pohoda – južna in severna polovica trase.

Utrinek z letošnjega pohoda po stopinjah Valentina Staniča. Vir: arhiv PD Valentin Stanič

Pohod je potekal v prijetnem in sproščnem vzdušju. Udeleženci so uživali v lepih razgledih in druženju, posebej na vrhu Korade. Zaključek pohoda, kjer je bilo poskrbljeno za pogostitev, smo pripravili na trgu Kontrada v Kanalu ob Soči, v neposredni bližini znamenitega mostu čez reko Sočo, nedaleč od Bodreža, rojstne vasi Valentina Staniča.

V društvu se iskreno zahvaljujemo vsem pohodnikom za udeležbo ter vsem prostovoljcem, ki so s svojim delom omogočili varno in uspešno izvedbo dogodka.

Posebna zahvala gre Občini Kanal ob Soči ter podjetjema Incom in Swisspearl za podporo in pokroviteljstvo.

Letos bomo del sredstev od prijavnin namenili Gorski reševalni službi Tolmin, ki je bila prisotna tudi na letošnjem pohodu, saj želimo podpreti njihovo pomembno poslanstvo. Pohod ostaja pomemben del naše tradicije, saj povezuje spoštovanje dediščine Valentina Staniča, ljubezen do narave ter pomen druženja in aktivnega preživljanja prostega časa.

Predstava Anhovo: od nagrad do družbenega odmeva

Besedilo: Eko Anhovo in dolina Soče

Sredi aprila je gledališka predstava Anhovo na 56. Tednu slovenske drame, osrednjem festivalu uprizoritev slovenskih dramskih besedil, ki ga vsako leto s podporo Ministrstva za kulturo in Mestne občine Kranj organizira Prešernovo gledališče, prejela kar dve pomembni priznanji: nagrado Slavka Gruma za najboljše novo dramsko besedilo ter posebno nagrado žirije za preplet umetniške odličnosti in družbene prodornosti.

Vendar to še zdaleč nista njeni prvi nagradi. Predstava je kmalu po premieri prejela tudi nagrado tantadruj za družbenokritični angažma in vzpostavljanje skupnosti, razprodana gostovala v Cankarjevem domu in Slovenskem mladinskem gledališču ter se uvrstila v tekmovalni program Borštnikovega srečanja v Mariboru, najpomembnejšega festivala poklicnih gledališč v Sloveniji, kjer bo uprizorjena 14. junija.

Odmevno predstavo avtorsko podpisujeta priznani in večkrat nagrajeni gledališki tandem Žiga Divjak in Katarina Morano, ki sta se projekta lotila na pobudo Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica. K snovanju sta kot strokovni sodelavki povabila novinarko Moniko Weiss in Jasmino Jerant, avtorico knjige *Primer Anhovo*, ki v veliki meri predstavlja vsebinsko podlago predstave, ter člane in članice društva Eko Anhovo in dolina Soče.

Domačini iz Anhovega na odru po premieri 28. maja 2025. Foto: Klemen Batagelj; Mediaspeed za SNG Nova Gorica

Dokumentarna gledališka drama tako ni nastajala za zaprtimi vrati, temveč v tesnem stiku z lokalnimi ljudmi in prostorom. Domačini in aktivisti so se srečevali z igralkami in igralci ter jim pripovedovali svoje zgodbe. Nastajala je predstava, stkana iz besed, spominov in bolečine, pa tudi iz vztrajnosti in poguma ljudi Srednje Soške doline. To se odraža tudi v sami uprizoritvi, saj je žirija v obrazložitvi posebne nagrade zapisala, da »uprizoritvena zasnova in sinergična izvedbena moč igralskega kolektiva dosledno utripata z usodo skupnosti in njenim vztrajanjem ter nepopustljivo, angažirano in družbeno občutljivo držo oblikujeta v intenzivno uprizoritev, ki vzpostavlja živ in nujen dialog z družbenopolitičnim ustrojem vsakdanjega in našo udeležbo v njem«.

V obrazložitvi Grumove nagrade, najpomembnejšega slovenskega priznanja za dramsko besedilo, pa je žirija med drugim poudarila: »V zgodbi je malo prostora za optimizem, slutimo pa lahko, da se je nova doba začela z rojstvom okoljevarstvenega boja. Z zadnjo repliko Anhovo zacementira prikaz toksičnih razmerij med pohlepni posamezniki in skupnostjo, med politično voljo in strokovnimi odločitvami, med darežljivo naravo in umrljivimi telesi. To pa ni več lokalna zgodba, temveč nadvladovana tragedija, ki se usede v pljuča.«

Da se zgodba prek uprizoritve globoko dotakne javnosti, potrjuje tudi dejstvo, da so vse ponovitve od premiere, ki jo je predstava doživela konec lanskega maja v SNG Nova Gorica, razprodane in se praviloma končajo s stoječimi ovacijami. Gledalci po predstavah avtorski gledališki ekipi ter domačinom pogosto osebno izražajo podporo Srednji Soški dolini in njenim ljudem.

Prav v tem je moč umetnosti: usede se v srce in doseže človeka tam, kamor suha dejstva, poročila in novice pogosto ne sežejo. Odpira prostor za razumevanje, sočutje in premislek – ter spodbuja širšo skupnost k dialogu in angažmaju za spremembe.

Predstavo Anhovo bodo v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica ponovili v nedeljo, 7. junija, ob 17. uri. Po predstavi bo na sporedu pogovor z ustvarjalci. Vabljeni!

Ustvarjalci predstave Anhovo so na 56. TSD prevzeli posebno nagrado za preplet umetniške odličnosti in družbene prodornosti.

Zgodbe, izpisane na skalnati steni in v hudourniški strugi

Besedilo: Iva Sivec

Ob jesenskem enakonočju, simbolu ravnovesja in prehoda, takrat, ko je čas za ustavitev, trenutke miru, hvaležnosti in notranjega razmisleka, sta se v Parku Pečno kot del uradnega programa EPK-ja zgodila dva izjemna dogodka. Prostorska postavitve 'In situ/In si tu' ter gledališka predstava *Ladje*, oba povezana s pojmom meje, bodisi fizične, tiste, ki je veliko več kot le črta na zemljevidu, bodisi meje med resničnim in intuitivnim, med zavednim in nezavednim. Meja, ki jo je z 51-imi lastnoročno izdelanimi keramičnimi mejnimi znamenji s sto petdeset metrov dolgo rdečo vrvjo na skalo razpel vizualni umetnik Gregor Maver, govori s pomenljivim besediščem. Začne se že pri besedni igri. Latinski izraz 'in situ' dobesedno pomeni na mestu ali v izvornem položaju, tam, kjer je nekaj nastalo ali obstalo. Filozof Heidegger bi rekel, da človek biva in situ — v svetu, ne kot opazovalec, temveč kot udeleženec, v danem položaju z vsemi njegovimi vprašanji in odgovornostmi.

IN SITU – IN SI TU – GREGOR MAVER

Na skalnato steno, ki je pred natanko desetimi leti na pot pospremila 332 keramičnih ptic, Maverjevo prostorsko postavitve ob stoletnici prve svetovne vojne, se je tokrat zapisala druga zgodba. Ptice so v vseh teh letih počasi izginile, stena pa še vedno stoji neomajna v vsej svoji trdnosti, prepojena s spomini vseh 332-ih prebivalcev Kanala, ki so zaradi vojnih grozot zapustili svoj rodni kraj. Z rdečo vrvjo prepredena skalna gmota pa tokrat govori o poti, ki vodi preko meja, ki razdvajajo nekoč povezane skupnosti, preko pregrad, ki ločujejo med domačim in tujim, znanim in neznanim.

Mukotržno pritrjevanje vrvi med skalne razpoke je avtor skupaj s prijateljem Bojanom opravil brezhibno. In tako stoji tam, in situ, razpokana skalnata stena, kot pajkova mreža prepredena z vrvjo in mejnimi znamenji. Kot simbol, ki je hkrati klic in opozorilo. »Klic, da ohranimo svojo celovitost, in opozorilo, da se ne ujamemo med lastne stene,« razloži Maver. Meja je lahko prostor, kjer se srečamo. In situ, v svetu, ne kot opazovalci,

Režiserka Mojca Madon v Parku Pečno pri delu za predstavo *Ladje*. Foto: Primož Kožuh

ampak kot udeleženci. In tako stojiš tam in si tu, pravi avtor, pred kamnito steno med mano in tabo.

»Vsak migrant ima muko«

Naslednji dan so iz Parka Pečno izplule *Ladje*. Po hudourniški strugi, med praprotjo, čez korenine gabrov, hrastov in robinje, ob zvokih kabrcice, glinene piščali naravovercev, z vonjem po gozdu. Kot da bi se zgodbe Primorcev, ki so zapustili domači kraj in z ladjami odpluli v nov svet, največkrat v Avstralijo in Argentino, ponovno vrnile tja, kjer so nastale.

Mojca Madon, mlada, prodorna gledališka režiserka, domačinka iz Avč, se podpisuje pod te zgodbe, v katerih raziskuje identiteto, pripadnost in odnos do doma ter meje med dokumentarnim in fikcijo. S predstavo *Ladje*, avtorskim gledališkim projektom, ki ga zaznamuje izredna občutljivost za človeško izkušnjo, izpiše trpko zgodbo njih, ki so odšli iskat priložnosti za boljše življenje, a tudi izzive. Kajti migracijo, enega najstarejših in najbolj kompleksnih pojavov v človeški zgodovini, zaznamuje psihološki stres zaradi izgube doma in zaradi prilagoditve novemu, tujemu okolju, prihoda v temo, v labirint. »Vsak migrant ima muko,« je slišati v Ladjah.

PRIČEVANJA PRIMORSKIH IZSE-LJENCEV

Predstava razpenja most med spomi-

nom in sedanostjo, med osebnim in univerzalnim. Zgrajena je na pričevanjih primorskih izseljencev, »umirajočih zvezd, kresnic, ki šibko utripajo v temi«, pa tudi tistih, ki so ostali doma. Slišati je citate iz knjige *Med srečo in svobodo* avtorice Brede Čebulj-Sajko, igralci Anuša Kodelja, Marjuta Slamič in Nejc Cijan Garlatti pa skupaj z domiselnimi režijskimi rešitvami dodajo čustveno intenzivno noto. Pripomore tudi začetna simbolična pripoved o robinji, drevesu, ki je hkrati čudovito in trmasto, predvsem pa trdno in vzdržljivo. A kaj pomeni zapustiti domovino, dom, kjer si rasel skupaj s hruško na vrtu in ti je znan vsak kamen ob poti? In kako se oblikuje občutek pripadnosti, ko si razpet med dvema svetovoma? Pomeni, da si v terri avstralis incognita, neznani južni deželi, deželi ovac in kengurujev, za zmeraj tujec, ker ne znaš igrati kriketa? Pomeni, da nočeš več obiskati domovine, ker ponovnega slovesa od nje ne bi več prenesel? » Po kaj bi hodila domov,« se vdan v usodo sprašuje ženski glas v predstavi.

Vsaj še eno vprašanje ostaja za Ladjami. Na hrbtni strani zgibanke, ki spremlja predstavo, je zapisana misel, ki jo pogosto pripisujejo Charlesu Bukowskemu, ameriškem pisatelju in pesniku, znane mu po surovem, iskrenem in pogosto ciničnem pogledu na življenje: Kaj je dom, če ne prvi kraj, od katerega zbežiš?

Utrinki bohinjskih planincev na pohodu

Po stopinjah Valentina Staniča

Besedilo: Janez Pikon, Bohinjska Bistrica

Čez Solkanski most nas pospremita jutranja zarja in hladna burja, povzpnejo se na goro Sabotin in dlje na vrh Korada, kjer se odpirajo razgledi proti reki Soči, Goriškim brdom in Jadranskemu morju ...

Na pot se odpravimo zgodaj zjutraj pri železniški postaji Solkan, kjer nas pozdravi izrazita jutranja zarja, burja pa nas nemirno opominja, da je pomlad še vedno le na pol domača. Še pred prvim resnejšim vzponom se za hip ozremo proti znamenitemu Solkanskemu mostu, ki je v času nastanka slovel kot most z največjim kamnitim lokom na svetu, danes pa je obnovljen in ponosno povezuje oba bregova Soče. Kmalu se umaknemo v zavetje in se po razglednem, a sprva strmem južnem robu Sabotina začnemo dvigovati proti gori, ki je zaradi svoje lege med sredozemskim, dinarskim in alpskim svetom že od nekdaj pomembna in posebna.

Sabotin z višino 609 metrov ni le gora, temveč dolg greben, prepreden z zgodovino, naravoslovnimi zanimivostmi in čudovitimi razgledi. Nad mestoma Solkan in Nova Gorica se dviga kot naravna straža, pod njim pa teče smaragdna reka Soča, ki ločuje njegova pobočja od sosednjih zelenih višav, kot sta Sveta Gora in Škabrijel. Spominski pohod Valentina Staniča nas vodi mimo razglednih točk, starih vojaških ostankov in krajev, kjer se zgodovina še vedno zadržuje v skalah, rovih in kavernah. Največ višine premagamo prav na začetku, ko dosežemo najvišji vrh Sabotin in se nato lahko bolj sproščeno predajamo razgledom, ki se ob lepem vremenu razprejo daleč proti Krasu, Goriškim brdom in Jadranskemu morju.

Pri kapelici svetega Valentina, ki stoji na južnem delu gore, se ustavimo za krajši oddih. Prav po njej je celoten greben dobil ime Sabotin, zato se zdi ta postojanka tudi simboličen stik med naravo, zgodovino in tihim planinskim mirom. Na dlani imamo neizbrisano sled prve svetovne vojne, kajti Sabotin je bil tedaj močno preluknjan z mrežo rovov in kavern, ki se odpirajo na obe strani dolgega

grebena. Del teh podzemnih prehodov je danes urejen in obiskovalcu ponuja vpogled v težke čase, ko je bila ta gora veliko več kot le razgledna točka. Med stenami šumi, med kavernami je še vedno čutiti odmev nekdanjih bojev, hkrati pa življenje zarašča stare brazde in jih vrača naravi.

Ko se z vrha Sabotina usmerimo dalje po grebenu, nas pot vodi v smeri Goriških brd, kjer se pokrajina vse bolj mehča in odpira. V drugi polovici pohoda dosežemo Korado, 812 metrov visok in prijetno razgleden travnat vrh, ki mu domačini pravijo tudi Kobalar, po kmetiji Pri Kobalarju. Korada je prav posebna zaradi svojih obsežnih travnikov, ki jih domačini še vedno uporabljajo za košnjo, zato je tam mogoče občudovati tudi številne travniške rastline, ki so drugod v Brdih že skoraj izginile. Ta zelena planota deluje skoraj presenetljivo domače, čeprav se z nje odpira širok pogled na Goriška brda, Soško dolino in oddaljene gore. Na njej stojita cerkev svete Genderce in planinsko zavetišče na Koradi, zgrajeno na temeljih nekdanjih vojaških objektov iz prve svetovne vojne.

Planinske poti na Korado vodijo tudi iz središča Goriških brd, iz Soške doline in preko Sabotina, zato ni čudno, da je vrh pogosto prehodan, a nikoli dolgočasen. Med potjo se vrstijo ledinska imena, ki dajejo hoji posebno domačnost in pravo krajevno barvitost: Vrhovlje nad Kojskim, Strmec, Nad Robom, Čeren, Vrh, Kuk, Ravanca, Gorenja vas. Vsako od teh imen nosi svoj značaj in svoje nevidne zgodbe, zaradi katerih pot ni

le hoja skozi prostor, temveč tudi skozi spomin. Nekateri iz naše skupine so ubrali krajšo različico poti iz Solkana preko Sabotina, po grebenu do Vrhovelj nad Kojskim in naprej proti železniški postaji Plave. Drugi iz skupine smo se iz Vrhovelj nad Kojskim povzpeli tudi na Korado in se nato spustili proti naselju Kanal. Tako smo v skoraj devetih urah prehodili dolgo, a zelo lepo pohodniško pot po pomladansko ozelenelih in že prijetno toplih pobočjih Goriških brd.

Ta pot nas je znova prepričala, da so prav krajevna in ledinska imena tisti drobni, a dragoceni kamenčki, ki sestavijo pravo podobo pokrajine. Sabotin, Zaplaz, Vrhovlje, Čeren, Korada, cerkev svete Genderce, Kuk, Ravanca in Kanal niso le oznake na zemljevidu, temveč pripovedujejo zgodbo prostora, ki zna biti zgodovinsko resen, naravno razgleden in domače tople hkrati.

Pot s Solkanskega mostu preko Sabotina na Korado je bila kot lep pogovor med gorami, zgodovino in ljudmi, ki so tu stoletja puščali svoje sledi. Najprej nas je nagovoril veter, potem razgledi, nazadnje pa še tiha govorica ledinskih imen, ki so nas spremljala od prvega koraka do zadnjega spusta v dolino. Ko se človek vrne s take poti, mu v spominu ne ostanejo le vrhovi in časi hoje, temveč tudi drobna krajevna imena, ki zvenijo skoraj kot pesem, in prav ta pesem pokrajine je morda največja nagrada dolgega pohoda, malo zadihanosti, veliko razgledov in še več razlogov, da se človek spet vrne v te kraje, kjer se gora, travnik in zgodovina tako lepo razumejo med seboj.

Foto: Janez Pikon

Govor ob spominski slovesnosti ob 81. obletnici usmrtitve talcev ob visečem mostu v Desklah

Besedilo: Aldo Rupel

»Prihajam kot oseba, ki nima neposrednega spomina in zato tudi ne odnosa do krajevnega dogajanja izpred osem desetletij. Nisem poklicni zgodovinar, se pa spoznam na obdobje predvojne, vojne in povojne Primorske. Do današnjih dni kot pripadnik slovenstva na Goriškem v Italiji in čezmejno, najprej kot Tržačan, nato kot dolgoletni Goričan. Na vaše področje se spoznam kot zavzet tabornik, planinec, pohodniški dolgoprogaš. Naj povem tudi, da sem pred približno 30 leti, časovno in izkustveno prihajam od daleč, predaval na tukajšnji osemletki o predmejski organiziranosti.

Čemu takšne proslave, kot je današnja? Zaradi pietete – vsekakor, zaradi radovednosti mlajših – tudi, predvsem pa bi rekel zaradi spoznavanja preteklosti, kajti brez tega tvegamo, da ne moremo dojeti kaotične sedanosti in bližnje prihodnosti. Ne moremo razumeti, kako je mogoče, da je skupina italijanskih profašistov na goriški pustni povorki v ritmu skandirala geslo 'Viva il Duche', ki se množično pojavlja na elektronskih omrežjih. Da je prišlo tu do poboja talcev, do deportacij v nemška in italijanska koncentracijska taborišča in zapore v Zagraj, Kostanjevico, Fossalona pri Gradežu, tržaško Rižarno, Gonars, Visco, Monigo pri Padovi itd., moramo iskati izhodišče v upravičenem vsesplošnem narodnem uporu, ki se je zoperstavil strateškemu načrtu, da se po Mussolinijevem izrecnem naročilu iztrebijo barbarski Slovenci in Hrvati, in že prej takoj po zaključku prve svetovne vojne.

Streljanje v Sarajevu je floskula, vzrok za vojno klanje milijonov ne more biti v Gavrilu Principu! Vojne nastajajo iz interesov, vodijo pa jih strukture, ki se z njimi nameravajo okoristiti. Italija je izdala svoje in se pridružila drugačnemu zavezništvu leto dni kasneje, ker so ji med tajnim dogovorom v Londonu obljubili Primorsko, Istro in Dalmacijo. Lahko je velesilam prepustiti ozemlja, ki sploh niso njihova.

Trditve o rimski omiki in dobrohotnosti so se razblinile v času treh dni. Sledilo je osvajanje s prisilo, načrtno, da se spremeni etnična sestava prebivalstva in se zamenjajo kulturne značilnosti, vrednote, izročila, napisi na grobovih, priimki v listinah, šolski pouk, govornica v javnosti, praznovanja, kaj šele bančništvo, gospodarstvo nasploh. Tudi mojemu očetu so nasilno spremenili priimek, kar sem popravil šele nekaj desetletij kasneje. Šole so ukinjali leta 1923. Društva, organizacije, zadruge in posojilnice leta 1928. Vmes so požigali sedeže, napadali in pretepali, zažgali palačo Balkana v Trstu leta 1920. Najmanj 15 umorov je bilo na severnem Primorskem. Nista bila med njimi le Bratuž in Brezavšček. Odtujili so nam palačo Trgovskega doma v Gorici. Vanj smo se vrnili pred petimi leti.

Pripetilo se je 'nekaj nezaslišanega'. Na volitvah leta 1924 so bili izvoljeni v rimski parlament kar štirje Slovenci – trije preko narodne stranke in en komunist. Nemudoma je Rim preuredil volilne okoliše in razdrobil slovensko prebivalstvo! Razselili so uslužbence – poštarje, železničarje, učitelje, upravitelje – po Apeninskem polotoku, šolane osebe in razumnike v konfinacijo na otoke. Nekaj stotin Slovencev se je umaknilo v Jugoslavijo – pravo jezikovno in kulturno siromašenje, drugo je na Goriškem sledilo leta 1947 po razmejivti.

Dogajanje je sprožilo reakcijo. Mladi so dejavnosti preusmerili v ilegalno – ne še oboroženo, temveč prosvetno izletniško. Na Nanosu se je porodil TIGR, v Trstu Borba. Pojavilo se je tudi orožje v obliki eksplozivna in detonatorjev. Navesti moramo tudi briško-goriške Črne brate, opisane v spisu Franceta Bevka.

Fašizem se je odzval s sodnimi procesi. Prvi in drugi tržaški proces državnega posebnega sodišča. Do tretjega ni prišlo, ker je tajna policija sicer odpeljala z Goriškega štiri desetine mladih ilegalcev Osvobodilne fronte v Rim leta 1943, da jih obsodi. Odbori OF so nastali že po-

leti 1941 v Renčah, Solkanu, Mirnu in v samem mestu. V Italiji je zaškripalo že junija, dokončno pa jeseni. Osumljeni so se vrnili domov in večina takoj na vstajniško goriško fronto in nato v brigade in po enem letu v IX. korpus.

V mestu je OF leta 1944 in 1945 imela kompleksno strukturo v štirih okoliših, razdeljenih po straneh neba. Nosilno ogrodje so tvorili člani partije. Neoboroženi del upora je skrbel za sanitetni material, hrano, zimska oblačila in papir za potrebe za glasila in letake. Začetni oboroženi borci so se osredotočali v kraški enoti pod poveljstvom Antona Šibelj - Stjeke. Jeseni leta 1943 so se našemu uporu pridružili Italijani in Furlani ter se s svojimi enotami vključili v korpus. Neprecenljivo pomoč je pomenila njihova civilna struktura s hrano iz Furlanske nižine. Posebno poglavje bi zaslužila dogajanja, povezana z goriško fronto, v kateri je sodelovalo okrog 5000 vstajnikov. Nemška vojska, italijanska fašistična milica X Mas in orožniki, finančna straža, kozaki, sicer maloštevilni domobranci po zgledu dogajanja v Ljubljanski pokrajini in na Dolenjskem, goriška mestna straža in na koncu tudi pritepena četniška divizija so se ob uspehih uporniških brigad odločili, da ob znakih dokončnega poraza uničijo oborožene enote in celotno uporniško mrežo – saniteto, obveščevalne in kurirske točke, delavnice in skladišča – tudi zato, da si pripravijo preko Primorske poti za umik v Avstrijo in

Nemčijo. Zato so zaostri že tako uporabljeni teror. Uporabljali so pomagače in zaprisežene kolaboracioniste – po njih se zgleduje nova skrajno desna stranka –, povsem na koncu tudi pritepeno četniško divizijo, ki je bežala v varstvo zahodnih zaveznikov.

Vsa ta družina je iskala, mučila in streljala upornike in civiliste po vaseh in domovih, požigala in deportirala po hajakah na terenu ali iz zaporov. Po vsakem zločinu so se ljudje še bolj zapriseženo in

prepričano odzivali. Tudi po koncu vojne se je nadaljeval pravi pogrom – sicer brez mrtvih – v Gorici leta 1947 s prizanesljivostjo tako imenovanih 'zahodnih zaveznikov!' To poglavje je zamolčano, nepoznano. Dokopal sem se do arhivov, kar bom deloma objavil v samozaložbi. Slovensko prebivalstvo na ožjem Goriškem je doživelo drugo kadrovsko in etnično siromašenje. Ni se pripetilo le istrskim Italijanom. Zelo postopoma smo se izvlekli iz načrtnega trdega pri-meža.

Pazljivo moramo – kljub sedANJI obetajoči evropski prestolnici kulture – slediti dogajanjem in se hipno odzivati na zaskrbljujoče pojave okrog nas. Ni jih malo. Pri spomeniku in vselej se bomo z minutami tišine osredotočali na ozadje silnic, ki so vplivale na krajevne mukotrpe dogodke.»

Prebivalci in hišna imena Prilesja in Saptina v začetku 19. st.

Besedilo: Primož Božič/Boštjan Simčič

V Medgeneracijskem centru Pri Tinci so 28. novembra 2025 predstavili domoznansko knjigo *Prebivalci in hišna imena Prilesja in Saptina v začetku 19. st.*, ki je nastala na podlagi raziskave Nevenke Volk Rožič in Andreje Polanc.

Gre za dragoceno raziskavo, ki izhaja iz franciscejskega katastra, ustnega izročila, hišnih imen ter zgodb ljudi, pravzaprav pa je prvi sistematičen prikaz hišnih imen in popis prebivalcev od leta 1757 do prve četrtine 19. stoletja na podlagi župnijskih knjig.

Pričujoči zapis je nastal na podlagi pogovora, ki ga je za Radio Koper z Nevenko Volk Rožič opravil Boštjan Simčič. Če je Prilesje, vas s približno 50 prebivalci južno od Plav na desnem bregu Soče, občanom Občine Kanal dobro znano, pa bi Saptin na sodobnih zemljevidih zaman iskali.

Šlo je namreč za zaselek, morda pa eno samo domačijo, katere ruševine so danes vidne nekaj sto metrov pred zidano kamnito galerijo na bohinjski progji. Da bi bilo vse skupaj še zanimivejše, je nasproti tega zaselka, pravokotno čez Sočo, obstajal še en zaselek, ki se je imenoval Saptin, je povedala Volk Rožičeva.

Kakor je dejala, ju je s soavtorico Andrejo Polanc družilo več stvari, to, da imata obe starše iz Soške doline in Vipavske ter da imata tudi skupen hobi, knjigo pa sta se odločili napisati iz spoštovanja do

Nevenka Volk Rožič, Nadja Velušček (moderatorica) in Andreja Polanc na predstavitvi knjige 28. novembra 2025 v Desklah. Vir: arhiv Nevenke Volk Rožič

prednikov. Posvetila jo je Prilesju, od koder je bila mati njenega očeta.

Kakor je dejala Volk Rožičeva, sta s soavtorico preiskali vse razpoložljive arhive, torej najprej popise »duš«, to je krstne, mrliške in poročne knjige, ki so shranjene v škofijskem arhivu v Kopru, nekaj tega se najde že tudi na spletu, je dejala. Drugi del raziskave pa se je nanašal na ustno izročilo, šli sta med prebivalce in si zabeležili zgodbe, večinoma pozitivne, negativnih sta se izogibali, je dejala. Ugotovili sta, denimo, da porok kot sredstvo ohranjanja ali povečevanja premoženja ni uporabljalo le plemstvo, temveč tudi običajni ljudje.

Tudi v njeni družini, je dejala Volk Rožičeva, obstaja ustno izročilo o Kobalarju,

ki je svojim otrokom naravnost povedal, da jim bodo njegova vrata vedno odprta, če bodo upoštevali njegovo voljo pri poroki, sicer pa ne. Glede porok sta prišli tudi do ugotovitve, da so se Prileščani v določenem obdobju poročali večinoma s prebivalci Brd, šele kasneje pa s prebivalci bližnjih naselij na levem bregu Soče.

Omeniti je treba tudi hišna imena, ki sta jih zbrali s pomočjo ustnih virov, najmanj eno pa sta našli tudi v katastru ('Avčan'), ki pa današnjim prebivalcem ni bilo več znano. Vsa hišna imena se končajo na -ov, izvirajo pa tako iz poklicev kot osebnih imen in celo gestike nekoga posameznika, je še dejala Nevenka Volk Rožič.

Kako so Kanalci šli na luno in prišli na Watzmann

Besedilo: Primož Božič

Planinsko društvo Valentin Stanič Kanal je v tretjem poskusu le uspešno izvedlo pohod na Watzmann, najvišji vrh Nemčije, ki v celoti leži na ozemlju te države. Leta 1800 ga je prvi osvojil in izmeril duhovnik, naravoslovec in predhodnik alpinizma Valentin Stanič. Izleta se je udeležilo 30 planincev iz vse Primorske in zamejstva, 20 jih je tudi stopilo na najvišji, srednji Watzmannov vrh.

V kanalskem planinskem društvu so pohod načrtovali že predlani, s čimer so načrtovali počastitev 250. obletnice Staničevega rojstva (1774–2024). Za september načrtovani izlet na že tako vremensko izmuzljivi Watzmann je odpadel zaradi novozapadlega snega in je bil prestavljen na lansko leto.

Novi termin sredi lanskega poletja naj bi vsaj snežno nevarnost odpravil, a je, glej ga zlomka, konec julija vrh in kočo znova pobelilo in izlet je bil v drugo odpovedan, zaradi velike zasedenosti kočice pod vrhom pa je bil vprašljiv tudi ponoven poskus. Prvi termin, v katerem je bilo mogoče zagotoviti dovolj postelj za vse, je bil šele v začetku septembra in vodstvu PD VS Kanal ni preostalo drugega kot rezervirati in upati na ugoden razplet.

Skupina, ki je dosegla najvišji vrh, Watzmann Mittelspitze (2713 m). Vir: Simon Prinčič

V tretje je nazadnje le šlo in v ponedeljek, 8. septembra 2025, se je 30 planincev ob 5. uri zjutraj odpravilo iz Kanala na dobrih pet ur trajajočo vožnjo proti jugu Nemčije.

Narodni park Berchtesgaden, v osrčju katerega stoji Watzmann, je pravzaprav nemška zajedava v Avstrijo in leži slabih 30 kilometrov južneje od Salzburga, zato se

je tudi znašel na radarju tam študirajočega mladega Staniča, takrat seveda ne kot naravovarstveno območje, temveč kot zbir vrhov v vzhodnem delu Bavarskih Alp, ki so mamili domišljivo bogoslovca in v razsvetlensko učenost uvedenega bodočega narodnega prosvetitelja.

Svoj prvenstveni vzpon na Watzmann, ki se je moral, po naključju ali ne, zgoditi ravno v drugi polovici avgusta ali prvi polovici septembra leta 1800, je že Stanič sam samozavestno opisal kot prvi, »od kar stoji svet«, poleg tega pa je v njegovih zapiskih najti tudi podatek, da se je večkrat povzpel na bližnji Visoki Göll (2522 m), menda celo pozimi.

Staničevo prvenstvo se pravzaprav naša le na osvojitve t. i. Srednjega vrha (Mittelspitze, 2713 m), medtem ko so na Hocheck (2651 m) romali že v njegovem času. Vrhova loči slabih 100 metrov višinske razlike in danes razmeroma nedolžno, v Staničevem času pa očitno težko prehodno grebensko prečenje, ki je moralo počakati pogumnega Bodrežana, da se je čezenj povzpel na le streljaj oddaljen vrh.

Naš planinski izlet je bil sicer dvodnevni, izkoristili smo možnost, ki je Sta-

Skupinska fotografija vseh udeležencev na izhodišču Wimbachbrücke. Vir: Simon Prinčič

nič ni imel, namreč prespati v koči Watzmannhaus (1930 m), na mestu katere je bilo prvo zavetišče postavljeno že leta 1888 in je okrog tri ure oddaljena od najvišjega vrha. V prvem dnevu je bilo tako treba premagati 1200 metrov višinske razlike, nekateri v predpisanih štirih urah, drugi so časovnico nekoliko bolj raztegnili, vendar ne na več kot pet ur. Čas nas ni priganjal, zato je bil tudi postanek na nižje ležeči planini, kjer dandanes teče več piva kot mleka, lahko daljši in korenitejši.

Mladi oskrbnik, sin prejšnjega dolgoletnega oskrbnika, nas je sprejel s častjo, ki pritiče planincem iz Staničevih krajev, dobili smo svojo sobo s pogradi in v gostinskem delu kočje ločen kotiček, kjer smo se lahko udobno namestili.

Ni trajalo dolgo, da smo izkoristili ponudbo, ki je obsegala nekaj osnovnih jedi, tudi Staničeve enolončnice, predvsem pa odličnega bavarskega točenega piva, ki je bilo seveda neprimerno boljše kot v dolini.

V teku večera je predsednik PD VS Kanal Luka Jurca oskrbniku slovesno predal tudi društveno zastavico in steklenico vina, na kar je mladi Bavarec odgovoril s steklenico žganja z aromo češarkov, ki je med tedaj že precej razvneto družino izhlapela v vsega nekaj minutah. Oskrbnik je med drugim obljubil, da bo v zimskem času, ko je kočja zaprta, obiskal Staničeve rojstne kraje in tako kaj več izvedel o človeku, čigar spomin negujejo tudi v njegovi koči.

Ker je vreme znova grozilo z dežjem, je vodstvo izleta odločilo, da se bujenje prihodnji dan opravi ob štirih zjutraj in da se kočja zapusti nekako do 4.30. Po noči, ki bi jo najraje pozabili, se je večina udeležencev odpravila v temno jutro z lučkami na glavah, le nekaj je bilo takih, ki jim je zadosten uspeh predstavljal že prihod do kočje in so se na pogradih lahko še nekaj časa obračali, preden so vstali. Tisto jutro smo bili eni prvih, ki so se podali proti Hochecku, prvemu vrhu, pred našo kolono je svitilo le še nekaj lučk, so nas pa med potjo prehiteli trije mladci z mladenko, ki so morebiti dlje pospali, a so jih mlajše noge tudi hitreje nesle proti vrhu.

Tempo hoje je bil drugi dan nekoliko strožji, saj se je bilo treba pravočasno

Planina z okrepčevalnico. Vir: Simon Prinčič

vrniti v dolino, poleg tega pa so najslabše napovedi kazale dež že ob 11. uri dopoldne. Tudi zato smo Hocheck osvojili v praktično natanko dveh urah, kakršen je tudi standard, in ravno v pravem času za sončni vzhod, ki je tega dne nastopil ob 6.37.

Vso pot na ta vrh nas je spremljala tudi polna luna, ki smo se ji seveda z vsakim korakom nekoliko približevali, a je nismo, kakor mladi Partljič ne sonca, nikoli dosegli. Na Hochecku smo si namestili samovarovalno opremo in se, še nekoliko razredčeni, dokaj hitro odpravili naprej.

Prečenje med tem in najvišjim vrhom je sedaj seveda primerno zavarovano in vsaj malo izkušenemu planincu ne predstavlja pretirane težave. Zaradi skoraj romarskega obiskovanja teh vrhov, ki jih lahko primerjamo z našim Triglavom, so še najbolj nevarni od čevljev spolirani kamni, ki resnično ponazarjajo latinski rek »kapljica izdolbe kamen« oz. veliko število drobnih sprememb vodi do spremembe stanja v splošnem.

Na vrhu Mittelspitze smo si seveda čestitali in se obvezno fotografirali. Zaradi malo prostora, o katerem piše tudi Stanič, smo imeli kar nekaj težav, da smo vseh 20 planincev stisnili okoli križa, ki tudi tu, kakor na Hochecku, označuje vrh.

Poleg zadovoljivo dobrih nog in rok je bilo naš zaveznik tudi vreme, ki se je razmeroma lepo naredilo in dan je bil za tovrstne dogodivščine pravzaprav

zelo primeren, jesenske temperature so pomenile, da od čel ni preveč kapljalo, oblaki pa so se ravno toliko razmaknili, da so pokazali tudi zaplate modrega neba.

Da pa grebenko prečenje Watzmannove skupine kljub zgoraj zapisanemu ni nedolžno, se je pokazalo le malo po tem, ko smo sestopili z najvišjega vrha. Ob vračanju proti Hochecku nas je presenetil prelet živo oranžnega reševalnega helikopterja in kakor se je kasneje izkazalo, je 27-letnemu Avstrijcu na nezavarovanem delu poti od Mittelspitze do Sudspitze (2712 m) zdrsnilo in je padel 80 metrov globoko ter se smrtno ponesrečil.

Vse to smo izvedeli šele v koči, sicer bi se morda tudi nam pri vračanju po grebenu bolj tresle noge, a smo se k sreči vsi varno vrnili, tako do kočje kot od kočje v dolino, če ne štejemo razbolelih mišic in jamranja načetih sklepov. Nazadnje se je časovno izteklo celo tako, da smo bili v dolini uro pred načrtovanim prihodom in smo si lahko tudi po tej plati oddahnili.

V splošnem je treba reči, da je izlet uspel, cilj je bil dosežen, varnost udeležencev pa ni bila na nobenem mestu vprašljiva, tudi vodniki so svoje delo korektno opravili. Posebej usoda mladega Avstrijca je tiste, ki so negodovali zaradi vztrajanja pri začrtani časovnici in s tem hitrosti hoje, opomnila, da je visokogorje že samo po sebi nevarno in da lahko posebej za skupine ob (ne)pričakovani spremembi vremena hitro postane smrtna past.

Razmišljanja in pogledi na prehojeno pot prizadevanja in boja za čisto okolje Anhovega in širšega okolja

Besedilo: Lidija Rahotina, Anhovo

Ob 30. obletnici delovanja Društva OZA sem bila kot častna članica društva objavljena na svečano prireditve. Društvo OZA aktivno deluje na področju ozaveščanja prebivalstva o še vedno prisotnih posledicah uporabe azbesta v nekdanji proizvodnji in izvaja preventivne ukrepe za zaščito prebivalstva. Delovanje Društva OZA nedvomno prispeva k dvigu kakovosti življenja prebivalstva Soške doline, prizadetega zaradi večdesetletne uporabe strupenega in zdravju hudo škodljivega azbesta. Začetki boja proti onesnaževanju okolja v naši dolini in boja za pravice obolelih za azbestozo in drugih bolezni, povezanih z uporabo azbesta, pa sežejo daleč pred leto 1996, ki je ustanovno leto Društva OZA.

Prav temu obdobju, predvsem pa ljudem, ki so/smo začeli aktivni boj proti onesnaževanju okolja in za ukinitve uporabe azbesta v proizvodnji ter uspešno priborili pravico do denarnih in drugih nadomestil okoliškemu prebivalstvu, namenjam ta članek. Moti in žalosti me, da se na prve aktiviste in naš trud ter dolgoleten boj prevečkrat pozablja. S tem člankom bi se prav njim rada zahvalila za njihovo pionirsko delo na področju boja za čisto okolje in zdravje ljudi.

Začetki našega boja sežejo v leto 1982, v čas nekdanje Jugoslavije, ko smo v Anhovem pod okriljem takratne SZDL Deskle - Anhovo ustanovili terenski odbor, katerega cilji so bili odprava uporabe azbesta v proizvodnji tovarne Salonit Anhovo, odprava onesnaženosti okolja in pomoč okoliškemu prebivalstvu, zlasti obolelim. Ustanovitev odbora je odločno podprl takratni predsednik KS Deskle - Anhovo, gospod Ivan Mavrič (Nute).

Med prvimi aktivisti je bil Dominik Medvešček, ki je vložil veliko energije v ozaveščanje krajanov in pridobivanje podpornikov nastajajočega gibanja. Pomemben se mi zdi zlasti pristop Bogomirja Bavdaža, ki je postal najprej podpredsednik, po odstopu Malči Gab-

rijelčič zaradi službenih obveznosti pa predsednik odbora. Vztrajno je prepričeval zaposlene v tovarni in krajane o nujnosti boja za odpravo uporabe azbesta v proizvodnji. Ni bil vedno razumljen, ravno nasprotno, veliko je bilo tudi nizkih udarcev, kar pa ga ni ustavilo. Pri tem boju mu je ves čas in mu še vedno stoji ob strani žena Slavka, ki aktivno sodeluje in ga podpira. TO je deloval do leta 2002. TO je kasneje deloval pod lastnim vodstvom.

Hvala dr. Nevenki Mlinar, ki je od nastopa službe splošne zdravnice v našem kraju vedno izkazovala veliko razumevanja in skrb za obolele zaradi azbesta. Posebno zahvalo zasluži dr. prof. Metoda Dodič Fikfak, ki je našemu odboru vsestransko pomagala. Prepričevala in ozaveščala je nadrejene v tovarni in okoliško prebivalstvo o škodljivih posledicah azbesta in nujnosti takojšnje ukinitve uporabe v proizvodnji. Naš boj proti uporabi azbesta je razširila v svet znanosti. Tako sva se skupaj udeležili plenuma na Madžarskem, na katerem so sodelovali znanstveniki iz Afrike, Azije in seveda Evrope. Pokazali so veliko zanimanje in izrazili podporo našemu načinu boja za ukinitve uporabe azbesta.

Hvala tudi neustrašni in odločni novinarki Mojci Dumančič. Pogumno in samoiniciativno je vstopala v prostore tovarne. Seznanila se je z nevarnostjo uporabe azbesta, opazovala slabo zaščito delavcev pri delu z njim, se pogovarjala z delavci o njihovih težavah in boleznih, pa tudi o prezgodnji smrti. S člani odbora je opravila več intervjujev, fotografirala odkritja, jih objavljala na televiziji in v drugih medijih.

Iskrena hvala nekdanjemu županu Občine Kanal ob Soči Zoranu Madonu, ki nas je odločno podpiral.

Hvala vsem aktivistom iz domačega okolja, ki so po svojih najboljših močeh prispevali k našemu skupnemu boju, med katerimi sta tudi Vanda Colja in Li-

lijana Pulec z možem, in vsem mladim, ki so s plakati in protesti podpirali naša prizadevanja. Hvala na žalost že preminuli sokrajanki Jelki Tinta, ki je kot prva domačinka oddala tožbo in zahtevek za denarno nadomestilo zaradi azbestoze in ji je uspelo.

Terenski odbor se je maja 2015 preoblikoval v Društvo EKO Anhovo in dolina Soča. Z njim se je in se še naprej nadaljuje boj za čisto okolje in zdravje ljudi. Azbest se je resda umaknil iz proizvodnje, vendar se pojavljajo novi izzivi, zlasti sežiganje zdravju škodljivih odpadkov v pečeh nekdanje tovarne Salonit. Veseli me, da se je Društvo EKO Anhovo in dolina Soče okrepilo z novimi, mlajšimi člani, ki ob boku starim članom nadaljujejo naše poslanstvo.

Vsem žrtvam azbesta izrekam globoko spoštovanje, njihovim družinam pa iskreno sožalje.

Boj za čisto okolje, čist zrak in vodo se mora nadaljevati. Ne smemo in ne moremo dovoliti novega onesnaževanja. Ne smemo dovoliti kurjenja nevarnih odpadkov iz cele Slovenije in tujine. Od vodstva tovarne Alpacem Cement, naslednice nekdanjega Salonita Anhovo, zahtevamo in pričakujemo, da izvaja kurjenje odpadkov pod istimi kriteriji kot sežigalnice.

Svoje razmišljanje zaključujem z željo, da bi se v prizadevanje za zdravo okolje aktivno in množično vključilo več domačinov in predvsem, da bi obe društvi, EKO Anhovo in dolina Soče in Društvo OZA, našli stične točke in začeli sodelovati. Povezani lahko dosežemo več. Verjamem, da je cilj obeh društev dobrobit našega prebivalstva, zato je sodelovanje in ne izključevanje nujno.

Štafeta dneva reke Soče se je po dveh letih iz Kanala preselila v Občino Fiumicello Villa Vicentina

Besedilo: ZTKMŠ Kanal/Ana Košuta Skok/Primož Božič

Dan reke Soče obeležujemo 14. oktobra, leta 2010 ga je na predlog Nadje Velušček in Anje Medved, avtoric filma o Soči z naslovom *Trenutek reke*, razglasil Zavod za varstvo narave Republike Slovenije.

Od tedaj v 13 občinah ob reki Soči poteka projekt, katerega nosilec je vsaki dve leti druga občina. V dveletnem obdobju se znotraj izbrane občine odvijajo dogodki in prireditve, namenjene predvsem ozaveščanju o reki in njeni pomembnosti.

Štafeto dneva reke Soče so v Kanalu oktobra leta 2023 prejeli iz rok Občine Renče - Vogrsko, v preteklosti pa so jo že gostili denimo v Idriji in Cerknem. V projekt sta bili poleg Občine Kanal ob Soči in ZTKMŠ vključeni tudi obe osnovni šoli, vsaka je dogodke pripravljala v okviru rednega šolskega dela.

SKULPTURO REKE SOČE SO GOSTILI KANALSKI IN DESKLJANSKI OSNOVNOŠOLCI

V Desklah so učenci ustvarjali pod vodstvom učiteljev, razstavo *Dotik Soče* pa sta zasnovali učiteljici Tina Arnež in Alda Zimic Ozebek. Priložnosti za razmislek o smaragdni lepoticji je bilo v zadnjih dveh letih res veliko. Soča se je vila med našimi učnimi vsebinami in nas navdihovala na različne načine. Učenci so se reki posvetili na naravoslovnem in kulturnem dnevu, pri izbirnem predmetu likovno snovanje, ustvarjalni interesni dejavnosti in v času podaljšanega bivanja.

Pripravili so promocijski letak *Dobrodošli v Desklah in okolici* ter maketo domačega kraja, skozi katerega se vije Soča, spoznavali so kraje ob Soči od izvira do izliva, razmišljali o zgodovini domačega kraja, fotografirali so reko in o njej prepevali, ustvarjali iz naplavin, oblikovali različne družabne igre, risali na kamne, ustvarjali soške postrvi iz naravnih materialov in razmišljali o tem, kaj jim pomeni reka Soča. Šepetanje Soče so ujeli v rime in svoje mojstrovine predstavili v zborniku literarnih prispevkov. V njem so tudi prispevki najstarejših učencev, ki

Proslava ob dnevu Soče. Avtor: Damjan Simčič, ZOSO

so se poglobili v kruti čas prve svetovne vojne in o tem pisali dnevnik in pisma s fronte.

Soča so se dotaknili z več zornih kotov – z glasbenega, naravoslovnega, geografskega, zgodovinskega, likovnega in literarnega vidika, ustvarjanje na temo Soče pa so zaokrožili s kulturnim doživljem. Učenci so pod mentorstvom učiteljice Lee Čibej pripravili napitek iz »luize« in spekli »hlebnico« – vrsto pogache, ki so jo v naših krajih pred prvo svetovno vojno pekli po končani košnji kot zahvalo koscem za pomoč pri košnji in spravilu sena. Ne gre spregledati tudi skeča, ki je nastal pod peresom učiteljice Petre Valentinčič in bil predstavljen na prireditvi ob predaji skulpture.

Soča ni zgolj reka. Je simbol življenja, gibanja, preobrazbe. Njena smaragdna barva, divja energija in nežni odsevi v jutranji meglici so že stoletja vir umejniškega navdiha, kulturne dediščine in skupne identitete. S svojimi deli smo želeli ujeti stik med človekom in naravo, med preteklostjo in prihodnostjo, stik med svetovi, ki se srečajo v tišini in govorici srca.

ZAKLJUČNI DOGODEK Z BOGATIM KULTURNIM PROGRAMOM

V torek, 14. oktobra 2025, je nato v Kulturnem domu Deskle potekala priredi-

tev Dan Soče, na kateri so štafeto reke Soče predali njenim novim nosilcem.

Slavnostni govornik na prireditvi je bil Matej Arčon, podpredsednik Vlade RS in minister za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki je v svojem nagovoru poudaril simbolno moč reke Soče kot vira skupne identitete, povezanosti in prihodnosti.

Kulturni program so pod režisersko taktirko Mojce Petelin pripravili učenci obeh osnovnih šol. Nastopili so MPZ OŠ Deskle pod vodstvom Katarine Glažar, MPZ OŠ Kanal pod vodstvom Mojce Jerončič in multiinstrumentalist Boštjan Gombač, ki je skupaj z učenci OŠ Kanal zaigral na »kabrco«. V sklopu programa sta bili postavljeni še dve razstavi, v preddverju kulturnega doma je bila razstava likovnih del učencev obeh šol, v stekleni dvorani pa razstava fotografij in likovnih del učencev OŠ Deskle.

Prireditve se je svečano zaključila s predajo simbola dneva Soče – plaketo, ki kroži med občinami in povezuje skupnosti ob reki – iz rok župana Občine Kanal ob Soči g. Miha Stegla v roke županu Občine Fiumicello Villa Vicentina g. Alessandru Dijustu. Tako je bil prvič od nastanka dneva Soče simbol predan v Italijo, kar je močen znak, da Soča ne pozna meja.

»Drhtela je zemlja in ljudje«: 50 let od uničujočega potresa v Furlaniji

Besedilo: Robert Devetak

»V četrtek 6. maja ob 9. uri zvečer je strašno zagrmelo nad Furlanijo in Beneško Slovenijo. Zemlja se je tresla, zidovi so pokali, hiše so se rušile, slišalo se je jokanje in kričanje, stokanje.« S temi besedami je neznan dopisnik časopisa Novi Matajur začel opis katastrofalnega potresa, ki je pred pol stoletja, spomladi 1976, prizadel deželo Furlanijo - Julijsko krajino in severozahodni del Slovenije. Epicenter najmočnejšega potresnega sunka z magnitudo 6,5 po Richterjevi lestvici je bil pri furlanskem mestu Gemona (Humin), ki je bilo popolnoma uničeno. Podobno usodo so delila še številna druga naselja v bližini, tudi na slovenski strani, kjer so bili močno poškodovani predvsem kraji Breginj, Ladra, Smast, Srpenica in Trnovo ob Soči. Potres je terjal na italijanski strani 987 smrtnih žrtev, na slovenski strani pa je umrla ena oseba v vasi Sedlo, ranjenih je bilo 31 ljudi. Tresenje so zaznali tudi v številnih drugih evropskih državah – Avstriji, Nemčiji, Švici, Franciji, Čehoslovaški, Madžarski in na Poljskem. Tla so se tresla še več mesecev in številni popotresni sunki so še dodatno vplivali na poškodovano infrastrukturo. Samo do konca junija tega leta so seizmološke postaje zabeležile še skoraj 400 sunkov, 15. septembra 1976 pa je območje ponovno prizadel močnejši potres z magnitudo 6,1 po Richterjevi lestvici.

Na širšem območju je nastala ogromna gmotna škoda, ki je prizadela stanovanjske in gospodarske objekte, infrastrukturo ter druge zgradbe. Skupno je bilo na območju Slovenije okoli 4.000 zelo poškodovanih objektov, ki jih je bilo treba podreti ali jih je že porušil potres, skupaj pa je bilo poškodovanih okoli 11.000 zgradb. »Okoli vasi (op. p. Ladre) so bila improvizirana bivališča, v katerih so vaščani prebili noč, v šotorih iz polivinila, osebnih avtomobilih, ali pa kar tako. Nekaj družin je odneslo na prsto plinske štedilnike in kuhalo zunaj. /.../ Povsod razbitine, razpokane stene, porušeni oporni ali podporni zidovi na vaških poteh, razrešene stene. Na stranski cesti ob mostu pod vasjo je nastala razpoka v zemlji.« Na podoben način se je moralo v novih, težkih razmerah znajti lokalno prebivalstvo tudi v drugih krajih. Neposredno po velikem uničenju je stekla obsežna akcija za pomoč vsem prizadetim. Po vsej Sloveniji in drugih republikah Jugoslavije se je organizirala množična pomoč v obliki denarja, gradbenega materiala, mobilnih prikolic, šotorov in drugih nujno potrebnih predmetov. Številni so ponudili svoja bivališča prizadetim, ki so izgubili streho nad glavo, poleg tega pa so bile organizirane posebne oblike terenske pomoči v okviru delovne akcije Posočje 76, kjer so svojo pomoč

ponudili prostovoljci in prostovoljke iz cele Jugoslavije.

Potres je prizadel tudi območje današnje Občine Kanal ob Soči. Največjo škodo je povzročil v krajevnih skupnosti Lig in Kambreško, kjer je bilo po uradnih podatkih na območju prve začasno nevarnih objektov, v drugi pa skoraj 10 odstotkov. Na območju Liga je bilo predvideno tudi rušenje dveh odstotkov zgradb. Brez strehe nad glavo je tako začasno ostalo okoli 80 oseb. Območje je nekaj dni po potresu obiskal novinar Primorskih novic Bogdan Božič: »Hiše na Kambreškem so iz kamna, kot drugod na tem dolgem gorskem slemenu. Desetletja so kljubovale dežju, snegu, burji, zmrzali in vročini, a drhtenju zemlje se niso mogle upreti. Zidovi kažejo grozeče razpoke. Mnoge hiše čakajo na trenutek, ko jih bo treba rušiti.« Več oseb je tam kot začasno bivališče uporabilo kar avtobus. Območje ob Soči in Banjske planote je bilo prizadeto v manjši meri od Kolovrata. Tam je delež stavb, ki bi potrebovale sanacijo, znašal približno en odstotek. Svoja stanovanja so neposredno po potresu zapustili tudi stanovalci in stanovalke treh blokov v Desklah, ki so začasna bivališča našli pri sorodnikih, znancih ali pa so bili nameščeni v barakah ter šotorih. Po nekaj dneh se je skupno 24 družin lahko vrnilo v svoja domovanja, saj so bile na stavbah ugotovljene le manjše poškodbe in razpoke. V takratnem časopisu je bil posebej izpostavljen še primer ročinjske šole, ki je morala zaradi posledic potresa zapreti svoje prostore, otroci pa se vanjo niso nikoli več vrnili. Pouk se je začasno izvajal v osnovni šoli v Kanalu, novo ročinjsko šolsko poslopje pa je bilo zgrajeno do konca desetletja. V vseh krajevnih skupnostih, ki sestavljajo današnjo občino, je po uradnih podatkih ostalo začasno ali stalno brez strehe nad glavo okoli 150 oseb.

Potres leta 1976 je pomembno zaznamoval nadaljnji razvoj prizadetih območij. Poleg neposredne škode je vplival tudi na kasnejše načrtovanje prostora, način gradnje in organizacijo pomoči ob na-

Zasilni šotor na Spodnjem Nekovem (hrani Goriški muzej)

ravnih nesrečah. Popotresna obnova je bila dolgotrajna, ponekod, na primer v Breginju, pa je v veliki meri predrugačila arhitekturno podobo naselij. Hkrati je katastrofa izpostavila tudi izjemno solidarnost družbe, ki je v najtežjih trenutkih stopila skupaj in množično pomagala prizadetim krajem in lokalnemu prebivalstvu.

Viri in literatura:

- Božič, Bogdan: Življenje se normalizira. Primorske novice, l. 30, št. 21, 21. maj 1976, str. 15.
- Cecič, Ina: Posledice furlanskih potresov maja in septembra 1976 v Posočju. Ujma: revija za vprašanja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, l. 30. Ljubljana: Ministrstvo za obrambo; Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, 2016, str. 204–208.
- Cenčič, Miro; Grum, Peter: Drhtela je zemlja in ljudje. Primorske novice, l. 30, št. 20, 14. maj 1976, str. 14.
- Križnar, Naško: Zasilna bivališča na Tolminskem in Goriškem po majskem potresu 1976. Potresni zbornik (ur. Janez Dolenc). Tolmin: Temeljna kulturna skupnost; Odbor za ugotavljanje in odpravo posledic potresa, 1980, str. 137–142.
- Martelanc, Tanja: Občinski odbor za ugotavljanje in odpravo posledic potresa na Tolminskem: arhivski dokumenti o obnovi Posočja po katastrofalnem potresu v letu 1976. Arhivi: glasilo Arhivskega društva in arhivov Slovenije, l. 45, št. 1. Ljubljana: Arhivsko društvo Slovenije, 2022, str. 99–114.
- Orožen Adamič, Milan: Posledice potresov leta 1976 v SR Sloveniji.

Geografski zbornik, l. 18. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Geografski inštitut, 1979, str. 93–171.

- N. N.: Katastrofalni potres v Furlaniji in Beneški Sloveniji – nad 1000 mrtvih in več tisoč ranjenih – 200.000 brez strehe. Novi Matajur, l. 3, št. 10, 15. maj 1976, str. 1.

- https://potresi.arso.gov.si/doc/dokumenti/mocni_potresi/Mocni_potresi_1976_Furlanija.pdf.

Avtor: spomine zbrala Maja Kodolja Cencič

»Ko se čas ustavi, zemlja zaziblje in globine zabobnijo« – spomini na furlanski potres 1976

Alenka

Tistega dne sem delala popoldne. V hali se je med ropotom strojev razširil nenavaden zvok. Ozrla sem se naokrog in pogled se mi je ustavil na dolgem visokem železnem regalju. Premikal se je, kot da ni iz trde kovine, ampak iz lahkega trsja.

V tistem trenutku se je čas ustavil. Ne spominjam se, kako sem reagirala. Ne vem, ali sem obstala, stekla ali zaklicala. Spomin se pretrga prav tam, kjer je občutek postal najmočnejši, da se bo vse okoli mene vsak hip sesulo. Nekateri trenutki ne minejo, samo utihnejo in čakajo, da jih spet priključijo spomin.

Slavka

Tako se spomnim potresa 6. maja 1976. Zvečer malo pred 21. uro sem dajala spat še ne dve leti starega sina v svojo poste-

ljico, ko je kar naenkrat začelo bobneti, škripati in premikati. Mož je zakričal »Potres je!« in smo stekli ven na dvorišče. Noč smo prespali v avtu.

Ravno, ko je bil potres, je bil moj oče v bolnišnici v Šempetru. Naslednji dan, ko smo ga prestrašeni obiskali, je povedal, da so se premikale postelje po sobi.

Sandra

Bila sem pri sošolki. Sedeli sva za mizo v jedilnici in nekaj pisali, njena mama pa je v dnevni sobi gledala televizijo. Kar naenkrat je začelo bobnet in zatem trest. Mislila sem, da je zunaj en velik kamion. S sošolko se spogledava, nakar pride njena mama in vpije »Potres, potres!«. Hitro smo vsi stekli na cesto.

Lenka

Takrat smo živeli v najemu v zelo stari hiši v Morskem. Vklapljen je bil pralni stroj, ki je kar naenkrat začel plesati po hiši. Mislila sem, da se je pokvaril. Nato sem odšla v spalnico, kjer je spal dveletni sin. Naenkrat sem na zgornji strani zagledala podgano. Začela sem kričati, zgrabila sina in stekla na lesen »gank«.

Takrat je s strehe te stare hiše padel strešnik mimo sinove glave. Mož je bil ravno takrat na orožnih vajah na Krasu in ni nič vedel, kaj je z nami. Prespali smo zunaj, saj smo pod starim orehom postavili šotor.

Lukrecija

V času potresa sem delala v bifeju v Kanalu. Ravno, ko sem začela zapirati, je začelo tresti. Pred bloki v Kanalu sem zagledala veliko ljudi. Tudi ko sem prišla domov v Anhovo, so bili povsod pred hišami ljudje. Sami pa smo morali najprej iz stanovanja spraviti dementno mamo. Veliko ljudi je šlo takrat prespat v barake od Salonita Anhovo.

Marta

Bil je lep, miren majski večer. Počasi smo se spravljali k počitku. Najmlajša, trimesečna hčerka, je že spala, ostali skupaj s taščo in tastom pa smo se zadrževali v dnevni sobi. V ta tihi večer je naenkrat zarezal čuden, močan zvok, kot bi mimo peljal velik tovorni vlak. Naenkrat so se nam začela tla pod nogami premikati, luč je postala gugalnica, na strehi pa je močno zaropotalo. Zrušil se je namreč dimnik.

Zasilno bivališče na Kambreškem (hrani Goriški muzej)

Za trenutek smo samo šokirani obstali, saj česa takega še nismo doživeli. Prvi je reagiral mož in zaklical – potres. Hitro je prijel starejšo hčerko, sama sem stekla po mlajšo in odhiteli smo na stopnišče, ki je kar valovalo. Za nami je hitela tudi tašča, le tast ni hotel zapustiti stanovanja.

Ko smo prišli na dvorišče je bilo tam že veliko sosedov – večina je imela še majhne otroke. Spraševali smo se, »kaj naj naredimo«, saj ni še nihče imel izkušenj s potresom. Ker so se pojavljali tudi šibki popotresni sunki, smo noč preživel kar po avtomobilih. Zaradi varnosti otrok smo se naslednji dan preselili v barake v Anhovo. Šele takrat smo izvedeli, kako hudo je bilo na Kobariškem in Bovcu.

Dragica

Bil je navaden vsakdan. Služba, družina in vse kar gre skupaj. Zvečer, po večerji sem vse po vrsti začela urejat. Najprej sem sina okopala in pripravila za spat, nato sem še za hčerko napravila kopanje. Kar naenkrat mi je banjica padla iz mize in vse se je treslo pod nogami. Zagrabila sem oba otroka in se ulegla ob steni na tla. Na srečo ni bilo nič hujšega. Ko je bilo vsega konec, sem dokončala kopanje in spravila otroka spat. Bilo je še nekaj popotresnih sunkov, ki so bili rahlo čuteči. Brez panike je teklo življenje naprej.

M. M.

Bilo je zvečer pred petdesetimi leti. Enoletni sin in nekaj manj kot petletna hčerka sta že spala. Naenkrat je začelo bučat in se vse premikat. Sprva nisem takoj razumela, a sem hitro ugotovila, da gre za močan potres. Pograbila sem sina, mož je zbudil hčerko in pohiteli smo iz stanovanja. Hčerka se še spomni, da se je luč v sobi zibala. Za prenočit smo si uredili kar v kombiju kamor smo dali blazine in odeje. Otroka sta kmalu zaspala. Tam smo prenočevali še nekaj noči.

Majda Rejec

Bilo je 6. maja 1976 ob 9. uri zvečer. Moja mama in mož sta bila v dnevni sobi, otroka sta že spala, sama pa sem bila zaposlena s pripravami na šolo. Kar naenkrat se je zaslišalo močno bučanja, mogoče podobno kot pri nizkih preletih vojnih letal. Kmalu je temu sledilo moč-

no tresenje. Sama nisem prej še nikoli doživela potresa, četudi se je tu in tam govorilo, da je potres bil. Zavpila sem »potres« in tekla v prvo nadstropje po otroka. Seveda, če bi bil potres rušilni, kot je bilo v Breginjskem kotu, nam ne bi uspelo priti iz hiše.

Tako smo bili tempirani na potres, da sem zaznala vsak tresljaj šipe v oknih, ko je po mostu čez potok Rohot, ki je v bližini naše hiše, zapeljal težji kamion. Najhuje je bilo ponoči. Spomnim se, da me je prebudil popotresni sunek. Skočila sem iz postelje in namesto proti vratom zatavala proti omari.

Bojana Valentinčič

Prvi trenutek sem imela občutek, kot da gre mimo hiše poln tovorni vlak, tako močno je bobnelo. Ko pa je streslo, sem stekla po stopnicah ven.

Silva

Ko se je začel prvi potres v mojem življenju, sem bila ravno sama v kuhinji. Luč se je začela tresti, jaz pa sem jo samo gledala. Oče, sestra in nečakinje so šle v štalno gledat koze. Oče priteče na dvorišče in začne kričati, da je potres in naj gremo iz hiše.

Noč, ko se je ustavil čas – Jožica Strgar

Pravijo, da se mora v vsakem življenju zgoditi nekaj, kar ne pozabiš nikoli. Bila sem stara 20 let, mama komaj dva meseca. Ob 20.00 zvečer sem ravnokar prišla domov iz posvetovalnice. Podojila sem svoje dete in se veselila noči. Noči, ki je ni bilo. Prvega tresenja nismo čutili, ker hiša ni podkletena. Je pa zato v hišo priteknel prestrašeni sosed. Ni utegnil dokončati vprašanja in izgovoril je neznano besedo »potres«, ko je neznano bučanje, ki se ga je slišalo nekje od Matajurja, z močnim valom in grozljivim mrzlim pišem vetra butnilo skozi vrata z groznim tresenjem. Zbežali smo iz hiše. Jaz, z mojim detetom v naročju med hišami čimbolj na odprto.

Groza ob neznanem je nepopisna. Nenaden mraz se je zarezal v kosti. Večina ljudi je je pritekla iz hiš, ne vsi. Morda tega dogodka ne bi doživljala tako čustveno, če ne bi bila mama. Od strahu je bilo tiste noči mojega dojenja konec. Naša »Cika« je hvala bogu imela dovolj mleka tudi za naju. Seveda je bilo kako

uro joka, toda ker je pri dojenčkih lakota močnejša, se je začelo pitje iz flaške.

Spomnim se, da so vojaki na »Lukčevi planji« in pred »Pawlnovom« skednjem postavili šotor. Pozno ponoči se je groza ponovila. V šotoru smo zopet začutili grmenje v zemlji, ki se nam je bližalo. Ko nas je doseglo, nas je rahlo dvignilo. Kot val na morju smo pod sabo začutili neko globino, v katero so padale skale. Nihče ni ostal v šotoru. Zgodbe o podzemnih jamah smo tisto noč začutili v vsej svoji resničnosti. Starejšim so se smejali, ko so pripovedovali, od kje do kje je segala vas, toda čas odnese modrosti in vedno se rodijo novi modrijani.

Drugi dan mi je tata na Ravnci postavil barako, da sva se v njej počutile varno. Naslednji dan so mi iz Ideala prinesli šotor (predsednik mladine Rajko). Glede na to, da sem imela streho nad glavo, sem prosila, če ga pošljejo v Jazna. Tudi Avtopromet je pripeljal avtobus, da je v njem spal, kdor je želel. V vasi so takrat bili štirje dojenčki in nekaj starih ljudi. Nedolgo za tem je Sip Šempeter pripeljal prikolicco, v kateri sva bivali, dokler ni tata poskrbel, da se je v hiši, ki smo jo obnavljali, ena soba toliko posušila, da sva bile za Božič na toplem.

Veliko pomoči z vseh strani je prihajalo, celo jogiji tovarne Meblo. Obiskovali so nas novinarji, prve Primorske novice, novinar Vojko, pa politiki in drugi. Pišem, ker ne vem, če smo se kdaj kot skupnost komu pisno ali javno zahvalili. Zato hvala, hvala tudi Salonitu Anhovo, ki je poskrbel, da brezplačnega cementa ni nikoli zmanjkalo. Zavod za spomeniško varstvo je tudi redno obiskoval vasi. Rezultat: podoba vasi – kamnitih portalo, okenskih okvirov, prelepih stopnišč se je spremenila do neprepoznavnosti. Celo sredstva so se našla za odstranitev »groblj« ruševin iz prve vojne.

Zgodb in dogodkov je bilo za eno knjigo. Danes pa samo javna hvala vsem, ki so prispevali sredstva in nikoli spraševali, če in za kaj so bila porabljena. Hvala vsem, ki sem vas omenila. Upanje, da znamo stopiti skupaj, še vedno obstaja. Včasih so potres imenovali »srečotes«, danes pa – sami napišite, kako ga bodo imenovali tisti redki, ki bodo še tu.

Svečana listina PZS Janezu Gradišarju

Besedilo: Primož Božič

Planinska zveza Slovenije je 6. decembra na Muti podelila najvišja slovenska priznanja v planinstvu, med enajstimi prejemniki svečanih listin PZS je bil letos tudi Janez Gradišar iz Planinskega društva Valentin Stanič iz Kanala.

Svečana listina PZS se podeljuje za izreden prispevek k razvoju planinske dejavnosti in življenjsko delo in le tistim posameznikom, ki so že prejeli zlati znak PZS. Poleg naziva častni član PZS gre pravzaprav za najvišje priznanje organiziranega planinstva pri nas.

Janez Gradišar (1944), rojen v Čirčah pri Kranju, sicer tudi član skupine alpinistov veteranov pri PZS in gorski reševalec veteran, je svečano listino prejel za dolgoletno delo v planinski organizaciji, predvsem na področju alpinizma in reševanja v gorah.

V aktivnih alpinističnih letih je opravil več kot 600 vzponov, od tega več kot 50 prvenstvenih. Bil je član štirih alpinističnih odprav: leta 1971 na Lofote na Norveškem, leta 1972 na Hogar v Alžiriji, leta 1973 pa je organiziral in vodil

meddruštveno odpravo v narodni park Yosemite v ZDA, sploh prvo slovensko, ki je v steni znamenitega El Capitana v mesecu dni preplezala več smeri.

Gre za eno zgodovinskih odprav slovenskega alpinizma, obsegala je šest plezalcev, Gradišar je v navezi z osem let mlajšim Nejcem Zaplotnikom v sedmih dneh preplezal smer Salathe Wall. Pred to odpravo, s katero so Slovenci ujeli vrh svetovnega alpinizma, so v Yosemiteju od Evropejcev plezali le Francozi.

Ob 50. obletnici odprave so leta 2023 v Galeriji Rika Debenjaka pripravili fotografsko razstavo in predavanje Janeza Dovžana in Janeza Gradišarja, pogovor z obema je za Radio Prvi v oddaji Sledi časa pripravil novinar Jure K. Čokl, občasno razstavo so pripravili tudi v Slovenskem planinskem muzeju v Mojstrani.

Leta 1974 je na odpravi na Kangbačen z Bojanom Pollakom in Miho Smolejem prvi stopil na 6850 metrov visoki Wedge Peak – Dilimigata.

Janez Gradišar. Vir: osebni arhiv

Janez Gradišar je častni član Planinskega društva Valentin Stanič Kanal, kjer se nanj vedno lahko obrnejo za nasvet in pomoč pri raznih opravilih. Na njegovo pobudo so v letu 2024 organizirali dobro obiskano in lepo sprejeto razstavo jubilejev, na kateri so ob pomoči Goriškega muzeja in Goriške knjižnice Franceta Bevka obeležili 45. obletnico društva, 30. obletnico prvega pohoda Valentina Staniča in 250. obletnico Staničevega rojstva.

Janez Gradišar v Yosemiteju leta 1979. Vir: osebni arhiv

Slovenska odprava v Yosemiteju, Janez Gradišar skrajno levo. Vir: osebni arhiv

Joško Kogoj, prostovoljec na zimskih olimpijskih igrah

Besedilo: Primož Božič

Joško je, lahko bi dejali, skoraj čisto običajen deskljanski upokojenec: spomladi in poleti veliko časa nameni vrtu oziroma njivi v Ročinju, in takih je v naši občini kar precej; veliko je tudi takih, ki so, še iz nekkih nekdanih časov, veliki navdušenci nad zimskimi športi, še posebej alpskim smučanjem, in še vedno se marsikdo pozimi tudi sam odpravi na bele strmine – tudi Joško je tak, a je vse to spravil na neko povsem svojo raven – v zimskih mesecih ga namreč v Desklah ali kjer koli drugje v Soški dolini redko srečate, preživlja jih večinoma kar na Južnem Tirolskem, natančneje v Zgornjem Poadižju, kjer cele dneve smuča.

Da, prav ste prebrali, Joško leto za letom v začetku sezone kupi sezonsko karto Dolomiti Superski in z njo dobi neomejen dostop do dvanajstih smučišč in okrog 1200 kilometrov smučarskih prog na enem najbolj smučarskih območij v Evropi. Vse to počne že več kot 20 let in ni videti, da bi s tem prenehal. Kakor je dejal, je leta 1998 prvič smučal na Kronplatzu in se v tiste kraje preprosto zaljubil.

Vsi kilometri prog mu pridejo še kako prav, ker nato karto v sezoni tudi temeljito »odsluži«. Skoraj nekoliko nerodno pristavi, da je nekoč, po uradni statistiki smučišč, v sezoni napravil 7400 smučarskih kilometrov, s čimer je bil najaktivnejši smučar tiste sezone!

Vsaj delček tega je verjetno vedela tudi komisija, ki je med 135.000 prijavljenimi izbrala 18.000 prostovoljcev, ki so na letošnjih zimskih olimpijskih igrah v Milanu in Cortini d'Ampezzo pripomogli k temu, da je vse potekalo tako ali nekako tako, kot so si organizatorji zamislili.

Za prostovoljstvo je Joško izvedel na spletu, že v letu 2024 so organizatorji postavili spletno stran v ta namen, vendar se je za prijavo dokončno odločil šele marca lani, ko je šel rok za prijave že proti koncu. Prijavil se je »malo za šalo, malo za res, in ker bi mi bilo žal, če se ne bi«, in kakor bomo izvedeli v nadaljevanju, bi mu resnično lahko bilo žal, če tedaj prijave ne bi izpolnil.

Postati prostovoljec na olimpijskih igrah namreč ni mačji kašelj, kandidatov za to neplačano delo, pri katerem si moraš za

povrh sam priskrbeti prenočišče, je mnogo več kot mest zanje. Postopek izbire je precej naporen, komisija je denimo z vsemi prijavljenimi v skupinah po pet opravila video razgovore, skupno kar 35.000.

Še pred tem so morali prijavitelji v spletni prijavnici opisati svoje sposobnosti, znanje jezikov (najbolje gre Jošku italijanščina, malo slabše nemščina in angleščina), želje glede dela, prejšnje delovne izkušnje, biti so morali nekaznovani, skupno pa odgovoriti na kar okoli sto vprašanj, se je spominjal Joško.

Med prijavo in videokonferenco je sicer minilo kar nekaj mesecev, v začetku novembra 2025 je nato dobil obvestilo, da je bil izbran – povejmo še, da jih je bilo od vseh izbranih le šest odstotkov starejših od 60 let, Joško pa jih ima sicer že več kot 70.

Prijavil se je za delo v biatlonskem središču Antholz/Anterselva in izbrali so ga za pomočnika pri prevozu oz. usmerjanju športnikov iz avtobusov na stadion in obratno, kar pa še vedno ni bilo vse, kar so od njega zahtevali. Opraviti je moral še vrsto spletnih testov za pridobitev certifikatov, tudi za varstvo pri delu, s katerimi je šele potrdil, da je pravi kader za nalogo.

Januarja letos so nato izbranci dobili pozive za prevzem akreditacij in zimskih uniform, seveda v barvnih kombinacijah olimpijskih iger, poleg teh so v trajno last dobili še kar precej drugih, drobnejših stvari in spominkov, Joško pa je nato na lastno pest od športnikov pridobil še celo vrsto olimpijskih značk.

Na prizorišču je oddelal 17 dni, štiri dneve je bil prost, posamezna izmena pa je trajala sedem ur. Veliko je bilo varovanja, je dejal, to so sploh občutili tisti domačini, ki sicer tega ob rednih tekmah v biatlonskem središču niso poznali, med olimpijskimi igrami pa so varnostniki in policisti strogo pregledovali vsak premik.

Prevozov športnikov je bilo na tem območju kar precej, je dejal Joško, saj tu klasične olimpijske vasi ni bilo, ampak so športniki na treninge in tekme prihajali z različnih koncev, tudi zato se v tistem kraju prav kakšno posebno olimpijsko vzdušje ni razvilo.

Joško Kogoj z zbirko spominkov z zimskih OI

V skupini za transport jih je bilo med 30 in 35, povedal je, da so se odlično razumeli, poleg Italijanov je bilo seveda veliko Nemcev in Francozov, pri njih konkretno tujci iz kar osmih držav (na celotnih OI pa več kot 90). Slovo na koncu je bilo kar težko in z nekaterimi so si izmenjali naslove, je dejal Joško, z obljubo, da si bodo dopisovali.

»Kljub temu da smo prihajali iz tako različnih držav, se nikogar ni podcenjevalo, ne zaradi narodnosti ne zaradi starosti, in tudi ko je delal z mlajšimi, so nanj gledali kot na sebi enakega,« je posebej poudaril Joško.

Prostovoljstvo, posebej take vrste, bi zato priporočil čisto vsakemu, spoznati nove ljudi, posebej iz čisto drugačnih okolij, je bogastvo, ki ga težko pridobiš kako drugače kot tako, da se podaš v nekaj novega, nenavadnega in nevsakdanjega.

Za konec pa izdajmo še eno skrivnost: ker Joško večino zime preživi v Dolomiti, ima odlično možnost obiskati tekme in treninge tamkajšnjih tekmovalcev v alpskem smučanju, začeniši z Val Gardeno in Alta Badio v decembru ter nato Kronplatzem in Cortino v januarju.

Na ta način si je nabral že kar zajetno zbirko sebkov, »selfijev« z znanimi imeni in obrazi iz sveta alpskega smučanja – ker pa je Joško še iz analogne dobe, jih je del dal natisniti kar v lično knjigo, ki jo z veselijem pokaže.

Ingrid Kuk Kikl s 1. majem vršilka dolžnosti direktorja SB Nova Gorica

Besedilo: Primož Božič

Vodenje šempetrske splošne bolnišnice je 1. maja letos iz rok dosedanjega direktorja Dimitrija Klančiča prevzela Ingrid Kuk Kikl, diplomirana ekonomistka in magistra znanosti s področja menedžmenta. Na tem mestu bo do imenovanja direktorja s polnimi pooblastili oz. najdlje do 25. novembra letos, so zapisali v bolnišnici.

Kakor je dejala za Most, se je že od otroških let vedno rada učila in spoznavala nove stvari. Ima več kot 23 let izkušenj v managementu, najprej iz bančniških in zavarovalniških vod, zadnja leta pa s področja zdravstva.

V profesionalnem življenju je vedno napredovala postopno, je dejala – od strokovnega dela, vodje in direktorice do izvršne direktorice in članice uprave.

»Za posameznika je zelo pomembno, da delo, ki ga opravlja, tudi dobro pozna, kar še posebej velja za vodenje ljudi in procesov. Uspešen vodja si lahko le z znanjem, zgledom, s spoštljivostjo do sodelavcev in celotne okolice – zato je zelo pomembno, da področje, ki ga vodiš, dobro poznaš,« je zapisala o izkušnjah z vodilnimi položaji.

V bolnišnici ni neznanka, saj tu kot pomočnica direktorja za ekonomsko prav-

Ingrid Kuk Kikl (desno spredaj) ob imenovanju za v. d. direktorice SB Nova Gorica

ne zadeve dela že vse od začetka mandata Dimitrija Klančiča. Kot pravi, je področje dela obsežno in zajema vse, kar v bolnišnici ni zdravstvena stroka.

Med drugim je spoznala, da je ekipa izvrstna, potrebovala je le nekoliko povezanosti, poleg tega pa je bilo zanj novo tudi to, da se v bolnišnici na vseh področjih ogromno dogaja, vendar se to ni sporočalo javnosti, kar so načrtno spremenili z obveščanjem o vseh dosežkih, investicijah in novostih bolnišnice.

Ker ima večletne izkušnje z vodenjem velikih družb doma in v tujini, se vo-

dilnega mesta v bolnišnici z več kot tisoč zaposlenimi ne boji, dobro pozna notranje okolje bolnišnice, zaposlene in njihove izzive ter trdno verjame, da ima bolnišnica možnost postati vodilna bolnišnica v širši regiji.

Skrbijo jo vplivi zunanjega okolja, predvsem gospodarskega in zakonodajnega, je dejala, kot primer je navedla v aprilu sprejeto uredbo, s katero je bolnišnici določen obseg storitev, ki ga bo ZZZS v letu 2026 plačal – ni torej več plačila po realizaciji, kar seveda pomembno vpliva na rezultat poslovanja in tudi čakalne vrste za paciente, je dejala.

V svojem mandatu se bo trudila nadaljevati delo svojega predhodnika in sodelavca Klančiča, ne nazadnje je bila tudi sama že doslej del ekipe, ki je dosegla ogromne premike v posodobitvi bolnišnice, je dejala, njegov mandat je kljub velikim strukturnim in zakonodajnim spremembam po njeni oceni minil uspešno.

Glede kandidature za direktorico s polnimi pooblastili je dejala, da bo treba »pustiti času čas«, v uredništvu Mosta pa vsekakor že sedaj naši rojakinji želimo obilo uspeha pri opravljanju težke in odgovorne naloge pri vodenju bolnišnice in plutju med spremenljivimi čermi slovenskega javnega zdravstva.

Ingrid Kuk Kikl (desno) ob obisku ministrice za zdravje Valentine Prevolnik Rupel. Vir: arhiv SB Nova Gorica

Člani Društva upokojencev Kanal praznujejo častitljive jubileje

Besedilo: Sonja Kralj

Spoštovani slavljenici! Vse najboljše, še veliko zdravih in srečnih let vam želimo.

Upravni odbor DU Kanal in člani društva

Nada Gregorčič – 90 let.
Foto: osebni arhiv

Irena Lovišček – 90 let.
Foto: osebni arhiv

Rafaela Žbogar – 90 let.
Foto: osebni arhiv

Gabrijela Peternej – 90 let.
Foto: osebni arhiv

Častitljivih 100 let Albine Podbršček

Besedilo: Franc Komac/Klelija Dolenc

V petek 16. januarja, smo v Gorenji vasi pri Kanalu obiskali našo članico Albino Podbršček, ki je praznovala svoj 100. rojstni dan. Slavju so se pridružili tudi sovaščani. Sorodniki so Albini in nam vsem pripravili nepozaben večer. Albina je bila obkrožena s hčerami in njihovimi družinami, sosedi, prijatelji ... Harmonika je igrala, Albina je prejela čestitke, vnuki in pravnuki so se zgrinjali okrog nje, vsi so prepevali in plesali. In drobne iskricke v Albininih očeh in nasmeh na njenih ustnicah so bili dokaz, da v Albininem srcu vlada veselje. Slavljenci pa še enkrat iskrene čestitke za častitljivi jubilej.

ALBINCI ZA 100. ROJSTNI DAN!

V Lokovcu se je Albina rodila, bila je številna njihova družina. Šest otrok je bilo pri hiši, večkrat so bili lačni kot siti. Čeprav mladost je bila trda in neizprosna, roka fašizma in nacizma pa kruta in

grozljivo neznosna, zagotovo niste nikdar pričakovala, da boste 100 let dočkala. V hotelu sta se z možem spoznala in se drug drugemu predala. Po osem in več urnem delavniku v hotelu je doma čakalo še delo na polju in v hlevu. Živina, muš, mačke in psi, za jesti so dobili vsi. Vse življenje ste garala, se za družino bojevala, bila svojemu možu vdana, trem otrokom ljubeče mama. Pa je usoda udarila prvič in vzela vam moža, ko je udarila drugič, je s seboj odpeljala še sina! A Mariza in Milenka sta se poročili in pri Podbrščkovih so se pomnožili. Albina je nona postala, vnuka in štiri vnukinje z veseljem pestovala. Pa tudi ti so že zrastle, se poročili in svoje otroke dobili.

Pranona Albinca je na svoje »ta mlade: trije otroci, pet vnukov in šest pravnukov« zelo ponosna, jim življenjske nasvete deli ter pravi, da čas za vse poskrbi in uredi!

Stoletnica Albina Podbršček iz Gorenje vasi.
Vir: arhiv DU Kanal

V ožjem družinskem krogu je letos praznoval jubilej, 90 let, Jožef Kralj iz Morskega

Besedilo: Ester Kralj

Jožef, po domače Oblakov Joško, se je rodil 22. februarja 1936 kot drugorojenec v delavsko-kmečki družini v Morskem. V družini so bili trije sinovi. Otroštvo v času druge svetovne vojne ni bilo lahko, saj so bili kot zavedna slovenska družina pod drobnogledom takratnih oblasti. Težke spomine ima na leto 1947, ko se je ponesrečil oče in zaradi poškodb preminil v roku nekaj dni. Po očetovi smrti se je leta 1951 poslovila še nona Neža, ki mu je bila v veliko oporo. Kljub stiski, ki jo je preživljala družina, se je Jožef lahko izšolal za elektroprevijalca. V tistem obdobju je bil aktiven tudi kot gasilec in član Pihalnega orkestra Salonit Anhovo, opravil je izpit za športnega vaditelja, igral nogomet, odbojko in ...

Družino si je ustvaril v Morskem, kjer sta z ženo Marijo najprej obnovila staro družinsko hišo, kasneje pa sta si ustvarila še drugi dom v »novem naselju« v Morskem. Rodili so se jima trije otroci, sin in dve hčerki. Sin je že kot majhen deček umrl, dekleti pa sta odrasli in ostali z njima v družinski hiši, kjer sta si uredili svoji domovanji. Po upokojitvi sta se z ženo posvetila kmetovanju, njun vrt in njiva sta bila vedno zgledno urejena. Še vedno pa kakšno stvar uredi tudi v domači delavnici.

Včasih se zamisli, podoživlja leta, ki so za njim in njegovo družino. Ni bilo vedno lahko in lepo. A pravi, da ne bi ničesar spreminjal, ker je vse, kar je doživel, na nek način imelo svoj smisel.

Preminila zadnja še živeča udeleženka pohoda XXX. divizije v Benečijo

Besedilo: Primož Božič

V 103. letu starosti se je poslovila Anica Cucek iz Postojne, zadnja živeča udeleženka pohoda XXX. divizije v Benečijo, je na družbenih omrežjih 17. aprila zapisal predsednik Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije Marijan Križman.

Pohoda XXX. divizije v Benečijo se vsako leto s slovesnostjo, ki jo pripravi krajevna organizacija ZB za vrednote NOB, spominjamo v Občini Kanal, kjer je 2000 bork in borcev v noči s 30. na 31. januar pod Morskim prečilo ledeno mrzlo Sočo.

Pohod je imel simbolno-političen namen, cilj je bil z vojaškim dejanjem utrditi pogajalska izhodišča za mejo z Italijo. Divizija je po nalogu glavnega štaba prepotovala vso Beneško Slovenijo, tako da bi prebivalstvo od blizu videlo, kakšna je partizanska vojska.

Anica Cucek, doma iz Borjane na Kobarškem, je že v mladosti občutila težke razmere fašistične okupacije, hkrati pa močan duh narodne zavesti, ki jo je spremljal vse življenje. Po kapitulaciji

Anica Cucek v studiu Radia 94 v Postojni. Vir: arhiv Radia 94

Italije se je kot mlada vključila v partizansko gibanje ter v vrstah Gregorčičeve brigade doživela zahtevne vojne čase.

Udeležena je bila tudi pri dogodkih Kobarške republike, ki so jo v Zgornjem Posočju, Brdih, Benečiji in Reziji razglasili dva dni po kapitulaciji Italije 10. septembra 1943. Ob 80. obletnici dogodkov se je leta 2023 spominjala:

»Tega človek ne pozabi, kako smo bili srečni, mislili smo, da bo konec vojne, vendar

nam je poveljnik dejal, da še ni tako in smo bile razočarane. Čakal nas je še hujši sovražnik, ampak tista dva meseca je bilo res lepo, Kobarid je bil središče, tu je bilo županstvo, oblast, vse je delovalo.»

Po koncu vojne je življenje nadaljevala v Postojni, kjer je od leta 1947 veliko let delala v bolnišnici. Dejavno je sodelovala tudi v lokalnem okolju in v ZB NOB Postojna ter prispevala k ohranjanju zgodovinskega spomina.

In memoriam Anici Gabrijelčič (1927–2025)

Besedilo: Metka in Jana Medvešček

Naša nona Anica Gabrijelčič - Prgono-va, poročena Jovanović, je bila še ena zadnjih preživelih internirank iz nemških taborišč. Težka zgodnja mladost ji je pustila močan pečat za vse življenje in kdo ve, koliko skrivnosti je odnesla s sabo v grob. V spomin nanjo, na mučno življenje Primorcev pod fašizmom in opomin na grozote, ki se ne bi smele dogajati, naj bo tale najin prispevek.

Anica, Ana, kot smo jo mi imenovali, je bila spoštljiva, dobrosrčna, radodarna, vztrajna, smešna, marsikdaj pa tudi sitna in trmasta. Bila je predzadnji otrok v mnogoštevilni družini Prgonovih iz Bodreža, rojena davnega leta 1927, njeni pravniki bi rekli v starem veku, mami Amaliji iz Svetoga in tatu Francu Prgonovemu. Zadnja, rojena dve leti za Ano, je bila Boža. Ana je neštetokrat pripovedovala njej drag spomin, kako sta tatu sedeli na kolenih, objemal ju je in pel *Mau čez Izaro*.

Njen tata je bil zaveden Slovenec, ki je odločno zavračal članstvo v fašistični stranki. Posledice je trpela mnogoštevilna družina, ki jo je preživljal s priložnostnimi deli, zato so bili večkrat lačni kot siti. Stopnjevanje fašističnega pritiska je še pred vojno vplivalo na celotno družino. Ano je zaznamoval prvi stavek nove italijanske učiteljice, ki ni znala slovensko: »*Qui si parla solo Italiano.*«

Odpor do fašizma je bil v družini velik in je v beg v Jugoslavijo, kasneje pa k partizanom, pognal starejše brate in sestre. Zaradi izdaje vaščanov so sredi leta 1943 po njih prišli škvadristi. Zavedni sosedje so jih tik pred zdajci obvestili, da prihajajo po njih, zato sta Ana in sestra Ema zbežali skozi zadnji vhod hiše, po hribu navzgor. Doma zajeti oče, mama ter sestra Boža so končali v italijanskem taborišču, Ana in Ema pa sta odšli v partizane.

Konec leta 1943 se je s 16 leti v Beli krajini pridružila XIV. diviziji, ki naj bi okrepila slovenski osvobodilni boj na

Štajerskem. V nečloveških razmerah, ob količinah snega, ki si jih danes ne moremo niti predstavljati, se je divizija iz Bele krajine preko hrvaškega Zagorja, Kozjanskega, Obsotelja in preko Zidanega Mosta prebijala proti Štajerski.

Snega je bilo do pasu in njej ter še nekaterim soborcem so v koroških hribih pomrzile noge, zato so jim jih zavili v žakljevino in jih skrili v bunker, kjer so bili po nekaj dneh izdani. Zajeli so jih Nemci in jih prepeljali v zapor v Železno Kaplo, od tam pa deportirali v Mauthausen, kjer je delala v Siemensovi tovarni, in dalje v zloglasni Auschwitz.

Nepopisno trpljenje v tem kraju groze je Ana kdaj pa kdaj po delčkih zaupala enkrat nemcu, drugič drugemu, večino grozot iz tega obdobja pa je zadržala zase, čeprav so jo težile in bremenile. Ničlikokrat je zjutraj povedala, da je slabo spala in da so jo celo noč preganjali Nemci.

Tik pred padcem nacističnega režima so nacisti preživele iz koncentracijskih taborišč peljali na zloglasne pohode smrti. Anina pripoved, kako ji je z Miciko iz Ljubljane in še dvema drugima sojetnicama uspelo pobegniti, kako so na eni kmetiji na poljskih prostranstvih zaklale in pojedle kokoš, da bi preživele, se odslikuje v pripovedi **Tetovator iz Auschwitzta**, s katerim jo veže vtetovirana številka na roki. Avtorica pripoveduje slikovito zgodbo štirih deklet, ki se zdi kot déjã vu, kot že slišana pripoved:

Gita in njene prijateljice skupaj z več kot tisoč ženskami odkorakajo iz Birkenaua in Auschwitzta, trudno hodijo po ozki poti skozi sneg, ki jim sega do gležnjev. Kolikor previdno lahko, Gita in Dana pogledujeta po vrstah, predobro se zavedata, da bo vsako opotekanje kaznovano s kroglo. Tisočkrat vprašata: »Si videla Cilko? Si videla Ivano?« Odgovor je vselej enak. Ženske podpirajo druga drugo in se držijo za roke. Občasno se ustavijo, ko jim povedo, naj si vzamejo počitek. Kljub mra-

Anica Gabrijelčič, poročena Jovanović.
Vir: arhiv družine

zu sedejo v sneg, le da si malo odpočijejo noge. Številne ne vstanejo več, ko ukažejo ponovni premik, mrtve ali tiste, ki so na robu smrti, ne morejo narediti niti koraka več.

Dan se prevesi v noč in še vedno korakajo. Njihovo število se zmanjšuje, zaradi česar je samo še teže ubežati budnemu očesu esesovcev. Ponoči Dana pade na kolena. Ne more več nadaljevati. Gita se ustavi za njo in nekaj časa ostaneta neopaženi, ko ženske hodijo mimo njiju. Dana ji kar naprej govori, naj jo pusti in nadaljuje pot. Gita ugovarja. Raje bo umrla s prijateljico nekje sredi Poljske. Ko se jima približuje častnik SS, štiri mlada dekleta Gito potegnejo na noge in jo odvlečejo s seboj. Gita pogleda nazaj proti esesovcu, ki se ustavi ob Dani, toda odpravi se naprej, ne da bi izvlekel pištolo. Noben strel ne odjekne. Gito dekleta vlečejo naprej. Nočejo je izpustiti, ko se skuša osvoboditi, da bi stekla nazaj k Dani.

V temi se spotikajo naprej, občasnih strelov ne registrirajo več. Ne ozirajo se več naokoli, da bi videle, kdo je padel.

Ko napoči dan, se ustavijo na polju ob železniški progi. Tam čaka lokomotiva

in nekaj živinskih vagonov. Ti so me pripeljali sem. Zdaj me bodo odpeljali proč, pomisli Gita.

Ugotovi, da so štiri dekleta, s katerimi potuje, Poljakinje, ne pa Judinje. Poljska dekleta so odpeljali od njihovih družin iz razlogov, ki niso nikomur znani. Prihajajo iz različnih mest in preden so prispele v Birkenau, se niso poznale med sabo.

Čez polja dekleta vidijo hišo, ki stoji na samem. Za njo se razprostira gozd. Esovci lajajo ukaze, medtem ko v lokomotivo nalagajo premog. Poljska dekleta se obrnejo h Giti. Ena od njih reče: »Stekle bomo do tiste hiše. Če nas ustrelijo, bomo umrle tukaj, toda nikamor drugam ne gremo več. Se nam boš pridružila?«

Gita vstane.

Ko se dekleta poženejo v beg, se ne ozirajo več. Zmešnjava, medtem ko na vlak natovarjajo na tisoče in tisoče žensk, zamoti vse stražarje. Vrata hiše se odprejo, še preden prispejo do nje.

/.../

Od zunaj slišijo ponavljajoče se streljanje in pogledajo skozi zavese in opazujejo, kako preživeli ženske končno natovorijo na vlak. Po snegu poleg proge je polno trupel. Moški dekletom pove naslov sorodnika v bližnji vasi, kjer naj poiščejo zavetje, in jih oskrbi z zalogo kruha in odejami. Zapustijo hišo in se podajo v gozd, kjer preživijo noč na pomrznjenih tleh, objete, v jalovem poskusu, da bi se ogrele. Gola drevesa nudijo le malo zaščite tako pred silami narave kot pred prežečimi pogledi.

(Morris, Heather. Tetovator iz Auschwitza. Maribor: Hiša knjig, Založba KMSŠ, 2018. Str. 220–222.)

Po mučni in dolgi poti iz Poljske so s tovornim vlakom prispele v Gornjo Radgono. Po neprijaznem sprejemu v domovini, kjer so bile ozmerjane za nemške kurbe, se je Ana domov vrnila na sv. Petra in Pavla, 29. junija 1945. V prisrčnem srečanju na placu s takratnim duhovnikom Ivanom Semičem ji je povedal, da je zelo molil zanj.

V nečloveškem Auschwitzu je izgubila vero v boga. Vedno je povedala, da če bi bog res obstajal, ne bi dovolil takih grozot. Kljub temu se je zaobljubila, da če pride živa iz taborišča domov, pojde po kolenih iz Bodreža na Sveto Goro. Od tega jo je odvrnila njena mama, sicer globoko verna, češ da je že dovolj pretrpela.

Na prvomajski proslavi v Novi Gorici je spoznala Iva. Življenje z oficirjem ni bilo lahko. Veliko so se selili, od Vipave, Ajdovščine, Nove Gorice do Leskovaca v Srbiji, na koncu so se ustalili v Kanalu. Leta 1953 je prišla mala Lili, ki je odrasla v veliko Liljano, najino mamo. Ana je pri nas doma dnevno pomagala, naju čuvala in skrbela za gospodinjstvo. Kasneje jo je razveseljevalo pet pravnukov, ki so radi prihajali k njej na sladoleđ in z njo kakšno zapeli ali ji kaj zaigrali.

Ana je bila zelo navezana na celotno svojo družino, še posebej na svojo najmlajšo sestro Božo. Dokler jima je zdravje

Roman Tetovator iz Auschwitza, iz katerega je citirani odlomek. Vir: arhiv družine

dopuščalo, sta se redno obiskovali in klepetali, zato jo je njena smrt močno prizadela.

Ana je doživela častitljivo starost. In doživela jo je doma, kar je danes nedvomno privilegij in za kar gre zahvala najini mami in tatu, pa tudi nesebičnim sosedom, ki so marsikdaj ob vseh mogočih in nemogočih urah priskočili na pomoč. V nedeljo, 21. decembra 2025, je v 99. letu še zadnjič legla k počitku in najdaljša noč v letu se zanj nikdar ni končala ...

Benjamin Mugerli z novim soigralcem v nove zmage

Primož Božič

Kanalec Benjamin Mugerli nadaljuje z izvrstnimi nastopi na peščenih odbojarskih igriščih, po lanskem svetovnem prvenstvu U-21 v Mehiki se je letos že udeležil srednjeevropskega prvenstva na Češkem, kjer je z novim soigralcem Jako Jevšnikom izpadel v četrtfinalu proti svetovnim prvakom. Mugerli je pri 20 letih del mlade reprezentančne zasedbe, s katero gradijo jedro za prihodnjih osem let, je dejal selektor Tadej Boženek.

Benjamin je letošnjo sezono začel s presvetom iz kluba Center moderne odboj-

ke iz Višnje Gore v Športni klub Ludus iz Ljubljane, kar je s seboj prineslo tudi menjavo soigralca. Ravno v času redakcije glasila se z Jevšnikom udeležujeta Pokala narodov v Latviji, kjer se bosta pomerila z gostitelji, Danci in Hrvati. Težko dosegljivo 1. mesto bi jima prineslo nastop v velikem finalu, pričakovanja trenerjev pa so umeščena mesto nižje. Na tekmovanju sicer sodeluje 24 reprezentanc. Letošnji Pokal narodov je že tudi del kvalifikacij za OI v Los Angelesu 2028.

Benjamin Mugerli. Vir: Odbojarska zveza Slovenije

Soške elektrarne podpisale pogodbo za širitev sončnih elektrarn na Kanalskem Vrh

Besedilo: Lina Troha Roner/Primož Božič

Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo je s Soškimi elektrarnami 13. marca podpisalo pogodbo o sofinanciranju nadaljnjih vlaganj v gradnjo sončnih elektrarn na dveh lokacijah, Kanalskem Vrh in Dekanih. Kakor je ob tem dejal generalni direktor SENG Mitja Gorjan, družba sama brez podpore države tako velikega projekta ne bi mogla speljati.

TedANJI minister za okolje, podnebje in energijo Bojan Kumer je od podpisu poudaril, da je treba tako na državni kot lokalni ravni krepiti čim večjo energetska samozadostnost, saj to narekujejo dogodki po svetu. Država želi z vlaganjem v tovrstne projekte do leta 2030 doseči 33 odstotkov obnovljivih virov energije v bruto končni rabi, delež trenutno znaša nekaj čez 25 odstotkov.

»Za drugo fazo Kanalskega Vrha zagotavljamo povrnitev več kot pet milijonov evrov upravičenih stroškov,« je ob podpisu dejal Kumer. Celotna naložba znaša več 14 milijonov evrov, preostala sredstva zagotavlja družba sama. Začetek investicije je predviden v začetku leta 2027, zaključek pa v istem letu.

Načrtujejo izgradnjo še dodatnih 4,7 megavata instalirane moči, skupaj z obstoječo elektrarno bo to skupaj približno 7,3 megavata instalirane moči. Pričakovana letna proizvodnja je ocenjena na osem gigavatnih ur električne energije. Država je v primeru Kanalskega Vrha

Podpis pogodbe med MOPE in SENG, od leve proti desni Miha Stegel, Bojan Kumer, Mitja Gorjan in Tomaž Štokelj. Vir: arhiv SENG

podprla investicijo v infrastrukturo, to je več kot tri kilometre dolg **kablovod**, novo **transformatorsko postajo** in preureditev **stikališča v Avčah**, saj obstoječe elektroenergetsko omrežje ne omogoča priključitve tako velikih sončnih elektrarn, je dejal Gorjan in pojasnil, da bo projekt prinesel »znatno povečanje moči sončne elektrarne in omogočanje razvoja Trnovsko-Banjske planote. Če bomo na planoti našli še kakšno lokacijo za postavitev sončnih elektrarn in pozitivno mnenje lokalne skupnosti, sedaj ne bo več težav s priključitvijo. Pridobili pa bomo tudi možnost priključitve baterijskih hranilnikov na območju ČHE Avče.«

Vsa v Občini Kanal ob Soči pridobljena električna energija je iz obnovljivih vi-

rov, na kar so zelo ponosni, je pristavil kanalski župan **Miha Stegel** in poudaril, da projekt odpira tudi možnosti nadaljnje razvoja na Trnovsko-Banjski planoti:

»Veseli smo, da se bo Kanalski Vrh še dodatno razvijal, da je ministrstvo prepoznalo razvojni potencial, predvsem pa smo ponosni na dolgoletno dobro sodelovanje s Soškimi elektrarnami in na konstruktivno sodelovanje lokalnih prebivalcev.«

LANI PRVA FAZA SONČNIH ELEKTRARN NA KANALSKEM VRHU

Ob jezeru črpalne hidroelektrarne Avče na Kanalskem Vrh so v začetku lanskega junija v omrežje predali prve kilovatne ure električne energije iz nove sončne elektrarne z močjo 2,9 megavata in predvideno letno proizvodnjo 3,3 gigavatne ure električne energije.

Elektrarna iz 4736 modulov se razprostira na dveh hektarih površine na južni strani akumulacijskega jezera v smeri proti vasi.

NOVO PLINSKO STIKALIŠČE V DOBLARJU

Družba Soške elektrarne pa na območju Občine Kanal izvaja še en velik elektroenergetski projekt, sredi februarja 2025 so začeli prenovo 110-kilovoltnega stikališča pri HE Doblar, v okviru katerega

Prva faza sončnih elektrarn na Kanalskem Vrh. Vir: arhiv SENG

bodo obstoječe prostozračno stikališče nadomestili z novim plinsko izoliranim.

Dela obsegajo izpraznitev in porušitev objekta vzdrževalnih delavnic neposredno ob sedanjem stikališču, postavitev novega objekta na tem mestu, namestitve novega plinskega oz. GIS («gas insulated switchgear») stikališča ter preklop in odstranitev starega stikališča, je pojas-

nil generalni direktor Soške elektrarne Nova Gorica Mitja Gorjan.

Rok za izvedbo del je dve leti, pri investiciji pa sodeluje tudi državni sistemski operater Eles. Vrednost naložbe je 16 milijonov evrov brez davka, od tega Eles prispeva sedem milijonov, SENG pa preostalih devet.

Novo stikališče bo zaradi plinske izolacije precej manjše in ga bo mogoče umestiti v stavbo, prostor sedanjega zunanje-ga prostozračnega stikališča pa bo SENG namenil parkovni ureditvi in postanku obiskovalcev elektrarne. V stavbi dob-larske elektrarne so namreč lani odprli muzej tehniške dediščine elektrarn na Soči, ki je nastal v sodelovanju z evropsko prestolnico kulture.

Alpacem gradi največjo sončno elektrarno z baterijskim hranilnikom v Sloveniji

Besedilo: Primož Božič

Podjetji Alpacem Cement in Enertron sta 11. marca sklenili partnerstvo za gradnjo trenutno največje sončne elektrarne z baterijskim hranilnikom energije v Sloveniji. Po postavitvi bodo imele elektrarne na področju cementarne skupno instalirano moč 20 megavatov, kar bi zadostovalo za letno porabo 5000 gospodinjstev.

Enertron je z družbo Alpacem Cement sodeloval že pri postavitvi dosedanjih sončnih elektrarn, v večini nameščenih na objekte v kamnolomu, je povedal **Simon Kragelj**, vodja upravljanja z energijo in toplogrednimi plini v Alpacemu Cementu ter vodja projekta.

Nove elektrarne bo sestavljalo 25.000 panelov, skupna nazivna moč pa bo 16 megavatov:

»Vse te nove elektrarne bodo postavljene na tla, strehe smo namreč izkoristili že v prejšnjih projektih. 2,5-megavatna elektrarna bo postavljena v kamnolomu, ne na terasah, temveč na bližnji parceli, ki ni namenjena izkopu. Druge elektrarne bodo postavljene znotraj industrijske cone na še treh lokacijah,« je povedal Simon Kragelj. Kakor so zapisali pri podjetju Enertron, bodo sončne elektrarne postavljene na površini, kjer je stala stara cementarna, ob železniški postaji v Anhovem in na območju ob Soči pri čistilni napravi.

Sončni elektrarni so na internem glasovanju zaposleni v obeh družbah nadeli ime 'Aurora', ki simbolno ponazarja prihod sonca ter pomembnost projekta v energetske preobrazbi podjetja Alpacem Cement, je družba zapisala v sporočilu za javnost.

Predstavniki družb Alpacem Cement, Enertron in arhitekturnega biroja Sadar + Vuga po podpisu pogodbe na lokaciji v kamnolomu. Vir: arhiv Alpacema Cementa

Celoten projekt ocenjujejo na več kot 20 milijonov evrov, vključuje pa tudi revitalizacijo opuščenega industrijskega prostora z rušitvijo več kot deset objektov.

Projekt so razvijali v sodelovanju z arhitekturnim birojem Sadar + Vuga, rešitev pa omogoča tudi prilagodljivost prostora v prihodnosti: sončne elektrarne so zasnovane tako, da jih je mogoče ob prihodnjem razvoju industrije začasno odstraniti in prestaviti na strehe novih objektov, ko bodo ti zgrajeni.

Družba Alpacem Cement bo od investitorja električno energijo odkupovala po vnaprej dogovorjeni ceni, je še povedal Simon Kragelj, iz tega vira pa bodo pokrili skoraj petino potreb:

»Če upoštevamo že obstoječe elektrarne in to novo, bo delež porabljene energije, proizveden iz sončnih elektrarn, približno 18-odstoten.«

Ob tem bodo na področju cementarne postavili tudi baterijski hranilnik z zmogljivostjo 16 megavatov oziroma 32 megavatnih ur, kar pomeni dovolj električne energije, da bi vsa gospodinjstva v Občini Kanal oskrbovali približno 33 ur. »Prav hranilniki so za elektroenergetsko omrežje ključni, ker zagotavljajo stabilno in zanesljivo delovanje elektroenergetsko omrežja,« je še pojasnil Kragelj.

Dršališče, Miklavž, Kogojevi dnevi, koncert Ivana Skrta, projekt Spoznaj Kanal in še kaj

Dršališče v Desklah

Besedilo: ZTKMŠ Kanal

Med 4. decembrom 2025 in 1. marcem 2026 je na novi lokaciji v središču Deskel obratovalo dršališče, ki je bilo tudi letos zelo dobro sprejeto in lepo obiskano. V dopoldanskem času je bilo dršališče namenjeno osnovnim šolam, medtem ko je bilo v popoldanskih urah in ob koncih tedna odprto za vse ljubitelje drsanja.

V tej sezoni je kar deset osnovnih in srednjih šol pri nas izvedlo športne dneve, redni obiskovalci pa so bili tudi učenci domačih šol – Osnovne šole Kanal in predvsem bližnje Osnovne šole Deskle. Uspešno smo izvedli tudi dva tečaja drsanja – prvega konec decembra ter drugega v februarju, v času zimskih šolskih počitnic. Tečaj je že tretje leto zapored potekal v sodelovanju z Drsalnim klubom Bled.

Posebej veseli smo, da smo uspešno izpeljali že 3. Ekonom lonc Grand Prix. Na letošnji izvedbi je sodelovalo dve otroški ekipi in devet odraslih ekip, ki so z izvirnimi kostumi in imeni še dodatno popestrile dogodek. Tekmovalci pa so se ob

spodbujanju navijačev pomerili v dveh serijah.

Na koncu so slavile Nune, drugo mesto so zasedli NMK, tretje mesto pa je pripadlo ekipi Plastik. Za obiskovalce je na prizorišču bilo poskrbljeno tudi s ponudbo hrane in pijače, zaradi česar je

bil dogodek še prijetnejši za družine, navijače in vse, ki se radi zadržijo ob dršališču tudi med premori. Za dodatni utrip pa je poskrbel DJ Baromat. Poleg curling turnirja je na dršališču potekal še hokejski turnir, na slovenski kulturni praznik, 8. februarja, pa smo na dršališču brali pravljice z Marjo Dolhar Batistič.

Tretje tekmovalje v curlingu z ekonom loncem na dršališču v Desklah. Foto: Damjan Simčič – ZOSO

Prižig luči in prihod Miklavža s parkeljni ter koncert Ivana Skrta

Besedilo: ZTKMŠ Kanal

Zavod ZTKMŠ je v mesecu decembru organiziral dva dogodka. 5. decembra, na predvečer prihoda sv. Miklavža, smo v Kanalu tradicionalno prižgali praznično razsvetlavo, sledil pa je še prihod

Miklavža s parkeljni, za kar vsako leto poskrbijo v Etnološkem društvu Liški pustje. Program so letos oblikovali DJ TEVVA, pevski zbor vrtca Kanal in vrtca Deskle, plesna skupina I&Pi ter malčki

iz plesne skupine L' Unity. V zaključku decembra pa smo pripravili božični koncert Ko umolkne svet vrhunškega domačega pianista Ivana Skrta v cerkvi Marije Vnebovzete v Kanalu.

Koncert Ivana Skrta v cerkvi Marije Vnebovzete v Kanalu. Foto: Damjan Simčič – ZOSO

Prižig lučk 5. decembra v Kanalu. Foto: Damjan Simčič – ZOSO

Projekt Spoznaj Kanal

Besedilo: ZTKMŠ Kanal

Zavod ZTKMŠ je v mesecu decembru organiziral dva dogodka. 5. decembra, na predvečer prihoda sv. Miklavža, smo v Kanalu tradicionalno prižgali praznično razsvetljava, sledil pa je še prihod

Miklavža s parkeljmi, za kar vsako leto poskrbijo v Etnološkem društvu Liški pustje. Program so letos oblikovali DJ TEVVA, pevski zbor vrtca Kanal in vrtca Deskle, plesna skupina I&Pi ter malčki

iz plesne skupine L' Unity. V zaključku decembra pa smo pripravili božični koncert Ko umolkne svet vrhunškega domačega pianista Ivana Skrta v cerkvi Marije Vnebovzete v Kanalu.

Galerija Rika Debenjaka

Besedilo: ZTKMŠ Kanal

V Galeriji Rika Debenjaka je za nami še ena uspešna sezona. Prosvetno društvo Soča, ki je upravljavec galerije, je v soorganizaciji z Zavodom ZTKMŠ v letu 2025 na ogled postavilo devet razstav. Kot prva je meseca februarja razstavljal Jana Dolenc s pregledno razstavo *Odstiranja*. V mesecu marcu je razstavljal fotograf Matjaž Prešern – *Srečanje dveh rek in dveh dolin*. Aprila smo v sodelovanju s Kulturnim centrom Lojze Bratuž pripravili razstavo akvarelov Andreja Kosiča. Maja tradicionalno razstavlja domače društvo Klub keramikov Kanal z njihovo letno razstavo.

V mesecu juniju je bila na ogled pregledna razstava Ivana Kosa, ki je nastala v sodelovanju z Umetnostno galerijo Maribor. V poletnih mesecih je na ogled stalna zbirka del Rika Debenjaka. V sklopu otvoritve Kogojevih dnevov je septembra razstavljal Azad Karim – *Tiha polja*.

Na koncu leta so svoj prostor v galeriji dobili še domači ustvarjalci. Najprej fotograf Jernej Skrt z razstavo fotografij o Soči, Tekoče bitje, v decembru pa še otroci Osnovne šole Deskle in Osnovne šole Kanal, ki so dvoletno ustvarjanje del

na temo reke Soče predstavili na razstavi z naslovom *Sledi Soče – Ustvarjalni tok dveh šol*.

Galerija Rika Debenjaka svoje dejavnosti uspešno izvaja tudi v letu 2026. Za nami sta že dve odprtji razstav Bogdan Soban – *Odsevi časa, 40 let generative ART*, in Branislav Buh - Bato – *Korenine življenja*, pregledna razstava. Do konca leta se bo zvrstilo še osem razstav.

Kogojevi dnevi

Besedilo: ZTKMŠ Kanal

Lanska, že 46. izvedba festivala sodobne glasbe Kogojevi dnevi v organizaciji Prosvetnega društva Soča in soorganizaciji Zavoda ZTKMŠ se je začela v petek, 5. septembra, s koncertom Slovenskega okteta in odprtjem razstave akademskega slikarja Azada Karima Tiha polja v Galeriji Rika Debenjaka.

V dobrem mesecu trajanja festivala se je zvrstilo kar enajsti vrhunskih koncertov. Festival je posvečen ekspresionističnemu skladatelju Mariju Kogoju in vsako leto pritegne veliko število ljubiteljev kulture in glasbe. Program Kogojevih dnevov je prinesel med drugimi tudi mednarodno prepoznavnega švicarskega klarinetista Fabia Di Casole, ki je skupaj z godalnim kvartetom Feguš krstno odigral skladbo angleškega skladatelja Petra Seaborna.

Na programu je bil tudi koncert, posvečen skladatelju Stanku Premrlu, kjer je nastopila članica zbora SNG Opera in balet Ljubljana mezzosopranistka Anja Zemljarič Šinigoj v spremljavi Polone

Koncert Kogojevih dnevov, Fabio Di Casola z godalnim kvartetom Feguš. Foto: Foto atelje Pavšič Zavadlav

Gantar na orglah in Mira Božiča na orglicah.

V programskem smislu je festival prinesel zelo raznovrstne zasedbe, od komornih godalnih sestavov do orkestra, pa tudi vokalno glasbo. Zvrstili so se še orkester Amadeo, godalni trio Trinity, kvartet violončel Amos, Zbor tabora

mladih pevcev Primorske, godalni orkester Akademije za glasbo Ljubljana, simfonični orkester Cantabile s solistom Ivanom Skrtom ter komorni orkester Nova. Festival se je tradicionalno zaključil v Benečiji, s koncertom ženskega pevskega zbora Carmen Manet v cerkvi v Bardu. Odprtje letošnjega festivala bo 4. septembra na trgu Kontrada.

Pust v Občini Kanal ob Soči

Besedilo: uredništvo/Franc Komac/Janez Melink/Danila Schilling

Društvo Šola zdravja

Skupina Društva Šola zdravja, ki deluje pri Društvu upokojencev Kanal, se je po jutranji telovadbi v pustnih kostumih podala po Kanalu. Obiskali smo bližnje

lokale (Aura, Libero, Domača pekar-
na), trgovine (Mercator, KZ Tolmin in
Famo), pošto in občino, kjer smo zapeli
tudi himno Šole zdravja, ki jo zapojemo

po vsakodnevni vadbi. Hvala vsem za to-
pel sprejem in pogostitev.

Skupina Društva Šola zdravja v kavarni Aura v Kanalu. Foto: Franc Komac

Skupina Društva Šola zdravja v trgovini Fama v Kanalu. Foto: Franc Komac

Otroško pustovanje po liških zaselkih 2026

Ker nam je bilo že dovolj mraza in slabega vremena, smo se tudi letos odločili, da v organizaciji Turističnega društva Kolovrat Lig izvedemo otroško pustovanje po Ligu in zaselkih.

Tako smo v soboto, 14. februarja 2026, dobro voljo in otroški smeh ponesli v zaselke Ukanje, Želinje, Bajti, Markiči, Britof, Fili, Strmec, Lovišče in Melinki. Žal nam je dež onemogočil nadaljevanje pustovanja in rajanja, zato smo ta dan zaključili s kosilom in druženjem v Kulturnem domu Lig. Slabo vreme nam je uspelo odgnati naslednji dan, v nedeljo, ko smo popoldne nadaljevali pustovanje po preostalih zaselkih: Čolnica, Gornje Nekovo, Kostanjevica, Močila. Zaključili smo pozno zvečer v Ligu.

Tudi letošnje pustovanje se je izkazalo kot dogodek, ki razveseli tako domačine, ki »maškare« veselo sprejmejo v svoje domove in jih pogostijo, kot tudi same »maškare«, saj se z leti število udeležencev pustovanja povečuje.

Otroško pustovanje v Ligu. Foto: Gašper Jereb

Liški pustje

Liški pustje so tudi letos preživeli precej naporno pustno obdobje. Na pustno nedeljo, 15. februarja, so tradicionalno obiskali vasi pod Kanalskim Kolvratom in tako znova prikazali živo kulturno dediščino našega kraja, pred in po tem pa so se udeležili več povork in karnevalov v Sloveniji in zamejstvu.

Liški pustje med obhodom po vaseh Kanalskega Kolvrata. Vir: arhiv Etnološkega društva Liški pustje

V torek, 17. februarja, so bili del pustne povorke 53. Pustovanja Postojna, dan pred pustno nedeljo, 14. februarja, so se udeležili velikega pustnega karnevala v Ribnici, konec tedna pred tem pa so bili že tradicionalno del otvoritvene etno povorke na Ptuju (7. februar) in pustovanja v Špetru v slovenskem zamejstvu

Liški pustje med obhodom po vaseh Kanalskega Kolvrata. Vir: arhiv Etnološkega društva Liški pustje

(8. februar).

Pred tem je že decembra skupina parkeljnov, ki deluje pri Etnološkem društvu Liški pustje, nastopila na miklavževanju v Kanalu in ParkeljFestu na Vrhniki.

Liški pustje med obhodom po vaseh Kanalskega Kolvrata. Vir: arhiv Etnološkega društva Liški pustje

Časopisne dame iz Deskel

Letošnji pustni čas je ponovno prinesel norčavost, prinesel je čas, ko je dovoljeno skoraj vse in ko z maskami in kostumi nasmejimo sokrajane.

V deskljanskem pustnem sprevodu v soboto, 14. februarja, so sodelovale tudi plesalke iz Plesne skupine Tince in udeleženke srečanj iz Medgeneracijskega centra Pri Tinci. Tudi letos so presenetile z izvirnim kostumom, idejo je dala

Mihaela Blažič, ki je tudi pomagala pri izdelavi. Poimenovala so se časopisne dame iz Deskel. In res so bile prave dame, nosile so pisana krila iz časopisa, suknjič ali brezrokavnik, torbico, rokavice, pahljačo, dežnik in klobuk. Vse je nosilo sledi časopisa.

Našemile so tudi rumeni nakupovalni voziček, v katerem so vozile sveže občinske novice, ki so jih delile krajanom ter

tako satirično prikazale aktualno dogajanje.

Pustno veselje so zaključile na pustni torek, ko so v Desklah najprej obiskale lokale in trgovine ter se odpeljale še v Kanal. Posebno lepo so jih sprejeli na občini, kjer so se še posebno razveselili glasbene spremljave in svežih občinskih novic.

Časopisne dame pred kulturnim domom v Desklah. Vir: arhiv PKK Tince

Izdelava pustnih kostumov in dodatkov v prostorih Medgeneracijskega centra Pri Tinci. Vir: arhiv PKK Tince

Ostalo

»Veliki trije« so v Morskem razglabljali o prihodnosti naselitve smrkcev v Morsko.
Foto: Luka Mavri

V Morskem so vas v pustnem času zasedli smrkci z idejami za izboljšave.
Foto: Luka Mavri

Pustarji v Desklah. Foto: Mili

Pustarji v Desklah. Foto: Anja

Skupinska fotografija pustarjev v Kalu nad Kanalom. Vir: arhiv FS Kal nad Kanalom

Pokop pusta v Desklah. Foto: Mirko

Številne dejavnosti v OŠ Kanal

Besedilo: Tjaša Jug/Mateja Strnad/Dominika Slokar De Lorenzi

Športne igre mladih

Učenci od 1. do 4. a razreda so se v sredo, 25. marca 2026, odpravili v Tolmin. Tam so se udeležili športnih iger mladih, kjer

so sodelovali učenci različnih osnovnih šol. Preizkusili so se lahko v različnih disciplinah, kot so tek na 60 metrov, igra

med dvema ognjema in štafeta. Razveselili so se diplom in medalj ter druženja z vrstniki.

Tek na 60 metrov v sklopu športnih iger mladih v Tolminu. Vir: arhiv OŠ Kanal

Štafeta v sklopu športnih iger mladih v Tolminu. Vir: arhiv OŠ Kanal

Zdrav dih za navdih

Učenci izbirnega predmeta poskusi v kemiji so sodelovali na tekmovanju Zdrav dih za navdih v organizaciji Društva pljučnih in alergijskih bolnikov Slovenije.

Pet učencev je izdelalo računalniško knjižico z naslovom Sestava cigaret, kjer

so opisali kar 15 različnih sestavin cigaret, njihovo kemijsko sestavo, fizikalne lastnosti, uporabo in škodljivost.

Učenka je raziskala, kako so zgrajene elektronske cigarete, in naredila plakat. Trije učenci pa so izdelali družabno igro Namizni dim, kjer je treba za premikanje

po polju pravilno odgovarjati na vprašanja o cigaretah, slabostih in vplivih kajenja. Vseh devet sodelujočih učencev in učenk je za plakat, računalniško knjižico in družabno igro na temo cigaret osvojilo zlato trstiko.

Regijsko tekmovanje First Lego League

Regijsko tekmovanje First Lego League v Kamniku. Vir: arhiv OŠ Kanal

Učenci interesne dejavnosti First Lego League so se v soboto, 17. januarja 2026, udeležili regijskega tekmovanja v Kamniku. Tekmovanje je sestavljeno iz štirih ocenjevanj: tekme robotov, vrednot v ekipi, predstavitev Lego robota ter predstavitev inovativnega projekta. Letošnja tema inovativnega projekta so bili poklici, povezani z arheologijo. Učenci so prejeli bronasto priznanje, a se žal na državno tekmovanje niso uvrstili. Kljub temu svoje delo in srečanja ob robotski mizi nadaljujejo in kujejo nove ideje za naslednje šolsko leto.

Kuhaj z ostanki

Besedilo: Dominika Slokar De Lorenzi

Nekaj učencev 6. razreda OŠ Kanal je sodelovalo na natečaju **Reciklirana kuharija**, kjer so z ustvarjalnostjo in iznajdljivostjo raziskovali pomen ponovne uporabe in trajnostnega ravnanja s hrano. Med kuhanjem so povezovali kulinariko, ekologijo in odgovoren odnos do okolja ter dokazali, da lahko z majhnimi koraki prispevamo k boljši prihodnosti.

Z bralci Mosta bi radi delili nekaj receptov, ki jih vsak lahko preizkusi tudi doma – pa dober tek!

PISANI MUFFINI

★★★★★

6 - 8 rezin starega kruha
4 jajca
3 dl mleka
2 pesti (100 g) ostankov zelenjave (bučke, korenje, por, paprika, cvetača)
60 g sira
½ žličke soli

1 žlička popra
½ začimb (origana, razmarin ali bazilika)
malo olivnega olja
bučna/sončnična/lamena semena
parmezan

Ljubiški slikarske modelčke, zaradi lažjega odstranjevanja. Za boljšiokus zelenjavo prepraži na molu.

1. Kruh in zelenjavo narežemo na majhne kocke.
2. V skledi zmešamo jajca in mleko ter dodamo kruh, da se napije.
3. Vmešamo zelenjavo, začimbe in sir.
4. Modelčke za muffine namažemo z oljnim oljem.
5. Zmes porazdelimo v modelčke. Na vrhu dodamo parmezan in semena.

Pečemo na 185°C 25 minut.

Meta Falatov, 6.b

PEČENI RIŽ

SESTAVINE:

- 4 skodelice riža od kosila
- 1 jajce
- 2 žlici drobtin
- ščepec origana
- za paniranje: 2 jajce, malo moke, drobtine
- različne omake

POSTOPEK:

- V posodo damo 4 skodelice riža, ki je ostal od kosila.
- V riž damo jajce.
- V zmes vmešamo 2 žlici drobtin in ščepec origana.
- Iz mase naredimo polpete.
- Polpete povaljamo v moki, nato v jajcu in nazadnje v drobtinah.
- Potopimo v vroče olje in počakamo, da postanejo lepe zlate barve.

LAN LEVPUŠČEK, 6.A
OŠ KANAL

RECEPT

ZELJNI LONČKI

ZA 10 KOSOV

SESTAVINE

- 60 DAG PRAŽENEGA KISLEGA ZELJA
- LISTNATO TESTO
- 20 DAG PANCETE
- 10 DAG ŠUNKE
- 20 DAG SIRA
- 1 JAJCE

PRIPRAVA

- LISTNATO TESTO ZVALJAMO NA VELIKOST PEKAČA IN ZREŽEMO NA 10 ENAKIH TRAKOV.
- NA TRAKOVE POLOŽIMO PANCETO, JIH PREPOGNETO PO DOLŽINI IN ZVIJEMO V KROGCE, TAKO DA NA SREDINI PUSTIMO LUKNJO.
- POSTAVIMO V PEKAČ.
- V LUKNJICE POLOŽIMO ZELJE, V KATEREGA SMO VMEŠALI ŠUNKO NAREZANO NA MAJHNE KOŠČKE.

NIK PODGORNİK, 6.B **OŠ KANAL**

Vesti z OŠ Deskle

Besedilo: Boštjan Colja/Petra Valentinčič/Neža Rutar/Tea Milanič

Festival pesmi in plesa 2026

Verjetno so se sanje marsikaterega malčka, da bo stal na velikem odru, v torek, 31. marca, in sredo, 1. aprila 2026, uresničile. Vse pevske vaje, trud in pogum, ki sta bila potrebna, so se pokazali na odru tako velike prireditve, kot je Festival pesmi in plesa, ki smo ga že drugo leto organizirali v Kulturnem domu Deskle.

Otroci in starši so se pripeljali na dvodnevni festival iz vse Goriške, saj so sodelovali vrtci iz Kobarida, Nove Gorice (Frančiška Sedeja), Mosta na Soči, Bilj (Antonina), Solkana, Dobrovega, Podbrda, Nove Gorice, Bovca, Kanala in Deskel.

Z dvema nastopajočima vrtcema več kot lani je dvorana pokala po šivih od obiskovalcev, ki so komaj čakali, da vidijo svojega otroka peti in plesati na odru. In

da je bila prireditev še bolj posebna, so napovedovalsko vlogo odlično opravili otroci iz našega vrtca. Na cvetoči oder pa smo se za zadnjo točko postavile tudi vzgojiteljice iz vrtca Deskle, ki smo bile tiste mravljice v ozadju, ki so skrbele, da je vse potekalo gladko.

In veste, kdo se je še odzval povabilu na naš pomladni festival? Gospod Rudi Bučar v torek in gospod Rene Fajt v sredo, oba sta z nami zapela pesem *Tisti ljudje*. Glasno smo zapeli, kar velja za vse nas: »... to smo tisti ljudje, ki pojemo in plešemo, to smo tisti ljudje, ki smo s soncem obsijani in gledamo naprej ...«

Preden pa pogledamo naprej, v naslednje leto, se moramo ozreti na vse tiste, brez katerih tega ne bi bilo. Najprej hvala otrokom in njihovim mentoricam, ki so se prijavi in sodelovali na festivalu.

Iskrene čestitke za vaše srčne in pogumne nastope.

Zahvala tudi vsem, ki so nam kakor koli pomagali pri izpeljavi Festivala pesmi in plesa, to so Občina Kanal ob Soči, Alpacem Cement, d. d., Fructal, d. o. o., Incom, d. o. o. – Leone, Rudi Bučar, s. p., Iztok Saksida, s. p., g. Rene Fajt, Okrepčevalnica Na cesti, ga. Nada Skrt, ga. Maja Krpan, gdč. Nataša Vidič, zaposleni v Kulturnem domu Deskle in na OŠ Deskle ter vsi, ki ste nam kakor koli priiskočili na pomoč.

Največja zahvala gre kolektivu našega vrtca, saj je s tako zagnanimi, ustvarjalnimi in delavnimi strokovnimi delavkami mogoče izpeljati tako velik dogodek. Naj pomladna pesem odmeva še naprej in nam pričara toplo in sončno pomlad.

Najlepše darilo je knjiga

Letošnji mednarodni dan knjig za otroke je bil za najmlajše učence naše šole zelo poseben. 2. aprila, na rojstni dan danskega pravljicarja Hansa Christiana Andersena, vsako leto poudarimo, kako pomembno je gojiti ljubezen do branja, in opozorimo na otroške knjige, ki imajo bistven vpliv na razvoj otroka. Letošnja ciprska poslanica *Vrt cvetočih zgodb* nas opogumlja pri naših odločitvah in poudarja, da lahko s svojo domišljijo in radovednostjo spreminjamo svet.

Učenci 1. in 2. razreda so imeli na ta dan zaključek bralne značke, ki smo ga zaokrožili tudi v šolski knjižnici. Ogleдали so si razstavo o Hansu Christianu Andersenu in se čudili, kako velika stopala je imel. Knjižnico so obiskali tudi tretješolci, ki so imeli celodnevni, letos že tradicionalni pravljичni dan. Spoznavali so življenje in delo H. C. Andersena, prebirali njegove pravljice, se preizkušali v kvizu in reševanju tematskih križank ter literarno in likovno ustvarjali.

A tokratni 2. april učencem ni prinesel le spodbude za branje in raziskovanje pra-

3. razred OŠ Deskle s slikanicami *Legenda o petelinu Vinku*. Vir: arhiv OŠ Deskle

vljic, ampak čisto pravo knjigo. Gospa Marja Dolhar Batistič je učencem prvega triletja podarila slikanico *Legenda o Petelinu Vinku*. Legenda, ki črpa motive iz domačega kraja, je učencem narisala nasmeh na obrazu. Začuden so strmeli v ilustracije gospe Jelke Usico, ki prikazujejo drobce iz njim zelo poznanega

okolja. Ob prekrasnem darilu se v imenu učencev prve triade in šolske knjižnice, ki je prav tako prejela v dar slikanico, gospe Marji Dolhar Batistič iskreno zahvaljujemo in ji želimo še veliko ustvarjalnih uric ob pisanju zgodb. Hvala, ker ste se spomnili na nas.

Zimske radosti

Letošnja zima nam ni postregla s hudim mrazom in snegom, zato smo si zimsko radost pričarali kar sami.

Z učenci od 5. do 9. razreda smo se odpravili na zimski športni dan, ki je vključeval drsanje na Bledu in smučanje na Zoncolanu. Navkljub zgodnjemu vstajanju je vrvež otročje razigranosti in veselega pričakovanja hitro naraščal. Pogled na bele strmine je bil preprosto enkraten. Učence smo razdelili v skupine in že smo veselo smučali. Drsalci so medtem že prispeli v ogromno Ledeno dvorano Bled, kjer so ob nabrušenih drsalkah drveli drug mimo drugega, se hihitali ob nedolžnih padcih sošolcev in navezovali nova prijateljstva. Dan se je končal brez poškodb, v poznih popoldanskih urah smo se trudni vračali domov, a s spomini na nepozabna doživetja.

Zimi pa se nismo želeli odreči. Še dobro, da smo le nekaj korakov stran od šole imeli drsališče, ki smo ga pridno uporabljali med urami športa od decembra do februarja. Na začetku smo bili še malo negotovi in previdni, na koncu pa smo postali samostojni in na trenutke že preveč pogumni. Imeli smo se super!

Radi bi se zahvalili Občini Kanal ob Soči in ZTKMŠ Kanal, da smo lahko preživeli zimo na drsalkah in doživeli to lepo izkušnjo, ki je popestrila naš vsakdan.

Letovanje na Medvedjem Brdu

Predšolski otroci iz skupine Čebele smo se na začetku meseca aprila odpeljali z avtobusom na letovanje na Medvedje Brdo. To dogodivščino smo že nestrpno pričakovali. Takoj ko smo prispeli v dom Medved, smo najprej znosili svojo prtljago v sobe, pojedli malico in se takoj odpravili na prvi sprehod. Po kosilu in po popoldanskem počitku smo se podali na lov za lisico, ki je medvedu Brundu ukradla med. Spretno smo sledili namigom in sledem in na koncu smo le ulovili zvito lisičko in ukradeni med. Sledila je popoldan-

ska malica, ki smo si jo privoščili kar na travniku v bližini doma. Po lovu na lisico smo si ogledali sonce skozi pravi teleskop. Nato smo se odpravili v gozd. Tam smo se spremenili v mravljice in s pomočjo vonja različnih rastlin iskali svoja mravljišča. Ker smo delavne mravlje postale lačne, smo odšle na zasluženo večerjo. Po njej smo se odpravili na urjenje, da bomo lahko nekoč postali astronauti. Igrali smo se različne igre, ki so zahtevale dobre reflekse in ročne spretnosti. To je bila tudi naša zadnja dejavnost za prvi dan. Sledilo

je tuširanje, umivanje zobkov, pravljica za lahko noč ... in otroci smo en, dva, tri že trdno spali, saj nas je naslednji dan čakalo veliko novih dogodivščin.

Takoj po zajtrku smo šli hrabro premagovat plezalno steno. Potem smo se odpravili v gozd, kjer smo se igrali v že zgrajenih bivakih. Te smo tudi mi malo dogradili, popravili, preuredili. Po kosilu in popoldanskem počitku smo se spremenili v prave peke. Pripravili in spekli smo si žemljice, ki smo si jih privoščili pri večerji. Pred njo pa smo se še enkrat odpravili v gozd, kjer smo prisluhnili zvokom narave in tudi sami zapeli ob spremljavi inštrumentov iz naravnih materialov. Priredili smo pravi gozdni festival. Po večerji smo zaplesali skupaj s šolskimi otroki iz Ljubljane. Ob plesu in glasbi smo veselo zaključili naše letovanje na Medvedjem Brdu. Ampak to ni bil še pravi konec. Kajti pred odhodom domov smo bili še ves dopoldan zaposleni. Opazovali, spoznavali in božali smo različne vrste živali. Tekmovali smo v molzenju krave, lovljenju koz in igri »štrbunk«. Na koncu smo bili seveda nagrajeni. Dobili smo priznanja za pogum, samostojnost in dobro voljo, ki smo jo pokazali na Medvedjem Brdu. Domov smo se vrnili utrujeni, a polni lepih spominov.

Tekmovanje v molzenju krave. Vir: arhiv vrtca Deskle

Osnovnošolski šah na osnovnih šolah Občine Kanal ob Soči

Besedilo: Boris Kogoj

Na OŠ Kanal in OŠ Deskle se izvajata šahovska krožka v sodelovanju s šolama in Šahovskim društvom Posočje iz Tolmina. Na OŠ Deskle krožek redno obiskujejo štiri dekleta in devet fantov, na OŠ Kanal pa dve dekleti in 15 fantov. V šolskem letu 2025/2026 so se udeležili vseh osnovnošolskih tekmovanj, tako v posameznih kategorijah kot ekipnih. Tekmovanja se začnejo z regijskimi kvalifikacijami, dobitniki kolajn pa se uvrstijo tudi na državna prvenstva.

Regijsko posamezno tekmovanje se je igralo v Tolminu 9. decembra 2025. Tekmovalo se je ločeno dekleta in fantje do 9, 12 in 15 let.

Med dobitnike kolajn so se uvrstili:
D-12 let 2. mesto Neža Pirih, OŠ Deskle;
D-15 let 2. mesto Lara Morenčič, OŠ Deskle;

F-9 let 2. mesto Alexander Caruso Zimic, OŠ Kanal;

F-12 let 2. mesto Luka Testen, OŠ Kanal, in 3. mesto Adam Sattler, OŠ Deskle;

F-15 let 2. mesto Lev Bavdaž Velušček, OŠ Deskle, in 3. mesto Rajmond Kofol, OŠ Kanal.

Ekipa OŠ Kanal. Foto: Vida Zimic

Državnega prvenstva so se udeležili: Lara Morenčič, Lev Bavdaž Velušček, Adam Sattler, Rajmond Kofol, Mehdim Slamnjaković, Tilen Rogač in Luka Testen, ki so dosegli lepe rezultate.

Naslednje tekmovanje je bilo regijsko ekipno osnovnošolsko, izvedeno 14. marca 2026 na OŠ Ivana Roba Šempeter.

Tekmovalo se je ločeno dekleta in fantje, v skupinah do 12 let in 1.–9. razreda.

Pri dekletih sta obe ekipi OŠ Deske dosegli drugo mesto. V skupini do 12 let sta igrali Arina Titaraeva in Anika Štekar, v skupini 1.–9. razreda pa Lara Morenčič, Arina Titaraeva in Anika Štekar.

Pri fantih do 12 let je prvo mesto osvojila ekipa OŠ Kanal v postavi Alexander Caruso Zimic, Toni De Paoli, Oliver Močnik, Aleksej Muznik in Jan Testen. OŠ Deskle z nepopolno postavo pa so bili četrti. Igrala sta Luka Lovišček in Lovro Trčelj.

Pri fantih 1.–9. razreda je prav tako zmagala ekipa OŠ Kanal v postavi Rafael in Rajmond Kofol, Martin Stegel, Luka Testen in Sven Faganel. Tretje mesto je dosegla ekipa OŠ Deskle v postavi Lev Bavdaž Velušček, Adam Sattler, Kristjan Benić, Tilen Rogač in Mehdim Slamnjaković.

Na ekipno DP za osnovne šole so se uvrstili učenci OŠ Kanal. Prvenstvo je bilo 22. marca 2026 na OŠ Gradec v Litiji. Igrali so v isti postavi kot na regijskem in osvojili 14. mesto.

Ekipa OŠ Deskle. Vir: arhiv šahovskega krožka

Dejavnosti tabornikov Rodu odporne želve

Besedilo: Maja Kodelja

Decembra smo taborniki kot vsako leto v kraj prinesli luč miru iz Betlehema. Plamen smo ljudem delili pred kulturnim domom v Desklah in v vseh lokalnih cerkvah. Kot vsako leto ga spremlja tudi dobrodelni namen.

Letos smo vse zbrane prispevke od sveč namenili Društvu junaki 3. nadstropja, za program »polepšajmo otrokom bivanje na oddelku« in misijonu šolskih sester v Ugandi za šolanje mnogih otrok, del sredstev pa je kot vsako leto romal v sklad svete Lucije.

»Zgodba luči miru iz Betlehema me vabi k iskrenosti. Zato si vzamem čas, da pomislim, kaj si v resnici želim za božič. Ko ti prinesem plamen, bi ti rad skupaj z njim podaril košček sebe in besedo, ki ogreje.« Hvala, ker ste s prostovoljnimi prispevki pomagali zbrati lep znesek.

Januarja smo se že desetič udeležili prvenstva v igri človek ne jezi se, ki ga prireja Društvo tabornikov Rod aragonskih ježkov Cerklje. To je zabavno tekmovanje, kjer je v ospredju druženje med sodelujočimi in ni pomemben rezultat. Kljub temu da se nobenemu ni uspelo uvrstiti v finale, so se otroci v Cerklju zelo zabavali in imeli lepo.

Marca so se medvedki in čebelice (otroci od 1. do 4. razreda) udeležili srečanja MČ severne Primorske v Ajdovščini. Imeli so nalogo pomagati Malemu princu.

Nekje daleč med zvezdami živi Mali princ, ki je na svojem malem planetu vsak dan skrbno negoval svojo posebno vrtnico. Nekega dne pa jo je med potovanjem izgubil. Odločil se je, da jo poišče, a na poti so ga čakali nenavadni planeti in zahtevne naloge, zato je za

Arhiv Rodu odporne želve

pomoč potreboval pogumne tabornike, ki so mu s sodelovanjem, pogumom in dobrim srcem pomagali najti pravo pot. Otroci so na dogodivščini zelo uživali.

Rumeni, Rdeči in Modri škratki iz vrtca Kanal v skrbi za gozdne živali

Strokovne delavke Rumenega, Rdečega in Modrega škrata

V vrtcu Kanal smo razmišljali, kako bi tudi mi najmlajši lahko pomagali gozdnim živalim pozimi. Porodila sem nam je ideja, da bi izdelali ptičje krmilnice. Želeli pa smo poskrbeti tudi za gozdne živali in s tem prišli na idejo za izdelavo solnic.

Zavihali smo male rokave Rumenega, Rdečega in Modrega škrata in skupaj s starši na decembrskem srečanju izdelali ptičje krmilnice iz odpadnega materiala. Namen tega je bil, da starši in otroci poskrbijo za ptičke, iz lesenih deščic pa so nastale solnice za izdelavo katerih je bilo potrebno veliko spretnosti pri rokovanju z žebli in kladivom.

Da bi solnice dosegle svoj namen smo se povezali z Lovsko družino Kanal. Na

naše povabilo sta nas obiskala predstavnika LD Kanal Milivoj Hlede in Peter Korenjak. Otroci so za dobrodoščilo zapeli pesmico. Lovca sta nam podala nekaj zanimivih informacij o gozdnih živalih, skupaj pa smo s pomočjo fotografij spoznavali živali, ki živijo v naših gozdovih.

Ob zaključku srečanja smo strokovne delavke Rumenega, Rdečega in Modrega škrata skupaj z otroci lovca predali solnice. Lovci so bili našega darila zelo veseli.

Veseli smo, da lahko tudi mi pripomoremo k temu, da bodo gozdne živali lažje preživele zimo.

Škratki izročili solnice predstavnikom LD Kanal

Zgodba, ki raste z vsako generacijo

Besedilo: Ines Vidič

Odbojarski klub Neptun Kanal svojo zgodbo gradi že od leta 2005, ko je bil ustanovljen z jasno željo – ustvariti prostor za razvoj, športno rast in pripadnost deklet v naši dolini. Prva tekmovalna sezona 2006/2007 je prinesla tudi prve pomembne korake na parketu, ko so se takratne igralke zbrale, odšle na kvalifikacije v Ljubljano, tam suvereno premagale konkurenco in si priborile mesto v 3. državni ligi. To ni bil le športni uspeh, temveč začetek poti, ki jo klub piše še danes.

V vseh teh sezonah je klub prehodil razgibano pot. Zvrstilo se je veliko lepih dosežkov, pa tudi obdobja, ko je bil vpis tako nizek, da so se porajala vprašanja o samem obstoju kluba. A prav vztrajnost, predanost in ljubezen do odbojke so tiste, ki so Neptun vedno znova dvignile in ga pripeljale do današnjega dne, ko klub stoji na trdnih temeljih – tako finančnih kot organizacijskih. Operativno deluje suvereno in svojim članicam ponuja ne le športne programe, temveč tudi podporo, ki spremlja tekmovalni razvoj.

Ob tem ostaja prostor za tiho, a iskreno željo: da bi klub še bolj zadihal kot skupnost, kjer se prepletajo poti igralok, staršev, trenerjev in navijačev – kjer prisotnost, spodbuda in povezanost ustvarjajo občutek doma, ki se odraža tako na igrišču kot izven njega. Prav v tej enotnosti se skriva seme prihodnjih uspehov.

Klub lahko živi, raste in razvija svoje poslanstvo tudi zahvaljujoč dolgoletni podpori, pomoči in zaupanju lokalnega okolja – podjetij Swisspearl in Alpacem ter Občine Kanal ob Soči, ki omogočajo stabilnost in nadaljnji razvoj.

Tekmovalno smo sezono 2025/2026 že zaključili. Z razvrstitvami selekcij ne moremo biti povsem zadovoljni, kar je jasen pokazatelj, da bo v prihodnje potrebnega še več vlaganja v kakovost in pristop do treningov. Kljub temu pa ostaja za nami pestra in prijetna sezona, polna izkušenj, iz katerih bomo lahko rasli.

V letošnji sezoni je pod okriljem kluba treniralo kar 82 članic – od najmlajših v mikro odbojki do članske ekipe, ki nastopa v 2. državni ligi. Posebej razveseljuje dejstvo, da so najmlajše kategorije – mikro, mini in mala odbojka – številčnejše kot kadar koli prej. V njihovem smehu, radovednosti in prvih dotikih z žogo se že riše prihodnost kluba, ki jo bomo z veliko skrbnostjo, potrpežljivostjo in predanostjo skupaj oblikovali.

Članska ekipa je svojo zadnjo tekmo odigrala v soboto, 18. aprila, v Logatcu in sezono zaključila na petem mestu lestvice. Na zadnji domači tekmi, 11. aprila, pa smo bili priča tudi posebnemu trenutku – od tekmovalnega dresa se je poslovila dolgoletna kapetanka in trenerka Nina Vajd. Nina je kanalski dres nosila kar devet sezon, njen prispevek pa je prese-

Dolgoletna kapetanka Nina Vajd in Primož Vidič, predsednik OK Neptun. Vir: arhiv OK Neptun

gal vse statistike. Njena energija, zavezanost, borbenost in iskrena pripadnost klubu ostajajo zgled vsem generacijam, ki prihajajo. Ob tej priložnosti sta se ji za njen prispevek zahvalila predsednik kluba Primož Vidič in podpredsednica Ines Vidič ter ji izročila priznanje za vsa leta, ki jih je posvetila igranju za člansko ekipo in pri tem nosila pomembno odgovornost pri razvoju kluba. Nini želimo vse dobro na njeni nadaljnji poti. Nina se sicer poslavlja od igralnega dresa, a ostaja zvesta trenerka naših najmlajših, kjer bo s svojim znanjem in energijo še naprej soustvarjala prihodnost kluba.

In prihodnost je svetla. Za dekleta iz Zgornje Soške doline odbojka ni le šport. Je prostor, kjer se učijo vztrajnosti in discipline, kjer spoznavajo moč skupnosti in pomen zaupanja, kjer se kalijo značaji in gradijo vrednote, ki segajo daleč preko igrišča. Je prostor, kjer se iz igre rojevajo pogum, odgovornost in občutek, da si del nečesa večjega. Prav v tem je njena največja moč – da oblikuje ne le športnice, temveč mlade ženske, pripravljene na izzive življenja.

Zato zgodba Neptuna ni le zgodba o odbojki. Je zgodba o ljudeh, o vztrajnosti in o veri, da skupaj lahko rastemo – danes in v prihodnje.

Vir: arhiv OK Neptun

Uspešno izveden Kanawski odbojkerski turnir 2026

Besedilo: Ines Vidič

ŠK VIENpi je tudi letos uspešno izpeljal rekreativni dvoranski odbojkerski turnir, ki je 25. aprila 2026 v Kanal privabil ekipe iz različnih delov Slovenije.

Turnir je znova potrdil, da kljub rekreativni zasnovi dosega visokokakovostno raven, saj so skoraj vse ekipe sestavljali nekdanji aktivni odbojkarji in odbojkarice.

Kanalski turnir ostaja med udeleženci zelo priljubljen. Številne ekipe, ki se dogodka udeležujejo že vrsto let, so tudi letos poudarile, da se v Kanal rade vračajo, saj cenijo dobro organizacijo, športno vzdušje in prijetno druženje.

Pri izvedbi dogodka so organizatorji znova povezali lokalno okolje. V organizacijo so bila vključena različna društva, za prehrano in pijačo so poskrbeli lokalni ponudniki Okrepčevalnica Pirih, catering Zvezda in Okrepčevalnica na cesti, nagrade pa so prispevali podjetniki Soške doline.

Na letošnjem turnirju je nastopilo sedem moških in šest ženskih ekip. Tekme so potekale v Športni dvorani Kanal. Po zaključku športnega dela je sledila podelitev nagrad, nato pa je Mladinski klub Kanal v svojih prostorih pripravil zaključek turnirja. MKK že vrsto let aktivno skrbi za zabavni del dogodka ter vsakič znova poskrbi za odlično organizirano zabavo in kakovostno glasbeno spremljavo z dobrimi DJ-ji, tudi letos z DJ Domačim.

Predsednica ŠK VIENpi, Ines Vidič, bi ob tej priložnosti izrazila iskreno zahvalo Alpacemu Cementu, d. d., Občini Kanal ter Krajevni skupnosti Kanal za podporo pri izvedbi turnirja. Poudarila bi, da prav takšno sodelovanje omogoča nadaljnji razvoj dogodka ter ohranjanje odbojkerske tradicije v kraju.

Turnir tako ostaja pomemben športni in družabni dogodek, ki povezuje skupnost in hkrati uspešno promovira Kanal kot kraj aktivnega in kakovostnega preživljanja prostega časa.

Zmagovalci moškega turnirja Raijin volley. Vir: arhiv ŠK Vienpi

Domača ekipa ŠK Vienpi. Vir: arhiv ŠK Vienpi

Zmagovalke ženskega turnirja Sour mix. Vir: arhiv ŠK Vienpi

Evropski utrip v Kanalu in trdni temelji za prihodnost

Besedilo: OK Alpacem Kanal

Po lanski izjemno uspešni sezoni v državnem prvenstvu, v kateri je članska ekipa OK Alpacem Kanal osvojila odlično drugo mesto, so Kanalci tudi v novo tekmovalno sezono vstopili z visokimi ambicijami. Cilj je bil jasen, utrditi položaj v slovenskem vrhu in znova opozoriti nase tudi na evropskem parketu. Z nekaj kadrovskimi spremembami v igralnem kadru ter premišljenim pristopom so v sezono krenili odločno in samozavestno. Pomemben prelomni trenutek je klub doživel že novembra, ko je direktorsko funkcijo prevzel Niki Štimac in nadaljeval delo svojega predhodnika Hinka Gorjupa. Kontinuiteta in stabilnost vodenja sta se kmalu odrazili tudi v rezultatih, ki so potrjevali, da klub ostaja na pravi poti.

Vrhunec sezone je nedvomno bil evropski nastop v pokalu CEV. Kanalci so si z zmago nad ekipo iz Osijeka priborili prestižni obračun s turškim velikanom Fenerbahçe Medicana Istanbul. Dvoboj 21. januarja je v Kanalu ustvaril pravi praznik odbojke. Polna dvorana je tisti dan spominjala na zlato dobo odbojke v Kanalu ob Soči. Izjemno vzdušje in

navdihnjena igra domačih odbojkarjev sta prispevala k temu, da je ekipa favoriziranemu tekmecu odvzela niz in dokazala, da lahko enakovredno tekmuje z najboljšimi. Čeprav se je evropska pot po povratni tekmi v Istanbulu zaključila, je evropska izkušnja pustila močan pečat in prinesla dragocene izkušnje za prihodnost. Tudi v državnem prvenstvu so Kanalci večji del sezone prikazovali kakovostne igre. Redni del so zaključili tik pod vrhom, na tretjem mestu, le točko za Calcitom iz Kamnika. Končnica sicer ni prinesla zelenega razpleta in sezono so sklenili na petem mestu, nad čimer razočaranja ekipa ni skrivala.

Velik poudarek klub namenja tudi najmlajšim. Pod vodstvom trenerke Nine Vajd so mikro odbojkarji letos prvič nastopili na prijateljskem turnirju v organizaciji odbojcarske šole DV9, ki jo vodi kapetan članske ekipe Dejan Vinčič. Mini odbojkarji in najmlajša tekmovalna selekcija male odbojke pridno nabirajo izkušnje na treningih in tekmovanjih, ekipa male odbojke je letos osvojila tretje mesto v svoji skupini, ves mladinski pogon pa smo vključili v projekt NLB

Novi športni direktor OK Alpacem Kanal Niki Štimac
Vir: arhiv OK Alpacem Kanal

Šport mladim, ki pomembno podpira razvoj mladih športnikov. Posebej spodbudni so rezultati mladinskih selekcij, ki potrjujejo, da klub gradi na močnih temeljih. Pod vodstvom trenerja Rade-ta Dačovića so se vse selekcije uvrstile v prvo ligo svojih kategorij. Mladinci so sezono sklenili na osmem mestu v državi, kadeti in starejši dečki pa se še borijo za končno peto mesto.

Dodatno priznanje kakovostnemu delu v klubu so tudi reprezentančni vpoklici. Od slovenske reprezentance se je upokojil podajalec Dejan Vinčič, svojo priložnost sta dobila libero Grega Okroglič ter pomočnik selektorja in glavni trener prve ekipe Gregor Jerončič, na trenutnih reprezentančnih pripravah, ki potekajo tudi v Kanalu, so še Miha Fink, Vid Ranc in Jaka Sešek. V mlajših selekcijah pa sta barve Slovenije zastopala libero Tilen Sirk in sprejemalec André Berlot.

Letošnja sezona za mlajše kategorije še ni čisto zaključena, je pa do sedaj za OK Alpacem Kanal že potrdila, da klub ostaja pomemben del slovenske odbojcarske scene v vseh kategorijah, tako v mladinskih kot v članskih vrstah. Evropski večeri, konkurenčnost v domačem prvenstvu in uspešno delo z mladimi dajejo jasno sporočilo, Kanal ima trdne temelje in svetlo prihodnost.

Navijaško vzdušje na evropski tekmi v Kanalu. Vir: arhiv OK Alpacem Kanal

Bron na 9. Mahle Eco Rallyju ekipi iz Alpacema

Besedilo: Primož Božič

17. in 18. aprila se je po primorskih cestah odvil že 9. MAHLE Eco Rally, tekma z električnimi avtomobili, v kateri ekipe ne tekmujejo v najvišji hitrosti, temveč v dveh disciplinah, točnosti in varčnosti. Tekme potekajo brez zapiranja ceste v običajnem prometu ob upoštevanju CPP. Tekmovalna trasa je razdeljena na točnostne odseke, znotraj katerih se morajo posadke držati predpisane povprečne hitrosti oziroma se ji čim bolj približati. Predpisana povprečna hitrost se znotraj posamezne točnostne preizkušnje zamenja na približno vsak kilometer in pol. Sodniki vsako desetinko odstopanja od predpisane hitrosti točkujejo in najbolj-

ša posadka je tista, ki nabere čim manj točk.

Druga disciplina je varčnost, ekipe morajo za traso porabiti čim manj kilovatih ur električne energije, seštevek iz obeh disciplin pa da končnega zmagovalca.

MAHLE Eco Rally je že več let del Eco Rally pokala svetovne avtomobilistične zveze (FIA), letos se je na njem pomerilo 29 posadk iz 12 držav. Tekmovalci so v dveh dneh prevozili skoraj 500 kilometrov, od tega več kot 300 kilometrov točnostnih preizkušenj.

Obenem reli šteje tudi za slovensko državno prvenstvo, v katerem je letos prišlo do preobrata, domača favorita Franko Špacapan in Sebastjan Kobal (Hyundai Kona), večkratna zmagovalca relija, letos nista imela sreče. Prvi dan sta obstala za tovornim vozilom in si nabrala večje število kazenskih točk, zaradi česar sta izgubila stik z vrhom.

Drugi dan sta sicer poskušala izboljšati rezultat, vendar so bili zaradi tehničnih težav rezultati zaključnega dne razveljavljeni, kar je pomenilo priložnost za manj uveljavljene ekipe.

Na najvišje mesto v skupni razvrstitvi za državno prvenstvo sta se tako zavihtela Špela Hribar Sedej in Primož Habjan (Ford Puma Gen-E), ki sta bila najuspešnejša tudi v kategoriji točnosti.

Drugo mesto v skupnem seštevku sta osvojila Ambrož Jilek in Tea Kos (Cupra Tavascan), ki sta bila sicer v kategorijah točnost in poraba tretja. Tretje mesto v skupnem seštevku državnega prvenstva pa sta osvojila **Sandi Uršič** in **Aleš Velušček** (Volkswagen ID.3 Pro S), ki sta bila v točnosti druga.

Uršič in Velušček sta na reliju nastopila s službenim električnim vozilom iz Alpacemove flote, poleg njiju sta se iz tega podjetja tekmovanja udeležila tudi Peter Korenjak in Aneja Komac.

Tretjevrščená posadka letošnjega MAHLE Eco Rallyja Sandi Uršič in Aleš Velušček.
Foto: Foto Korda/Bruno Sotenšek

Mlada Slovenca v Mehiki do 33. mesta

Besedilo: Uredništvo

Mlada slovenska odbojkarja na mivki Benjamin Mugerli in Miha Kosanc sta nastopila na svetovnem prvenstvu do 21 let, ki ga je gostila Mehika. Naša predstavnik sta tekmovanje v Puebli zaključila na 33. mestu.

Benjamin Mugerli in Miha Kosanc sta

svoje prvo svetovno prvenstvo začela v kvalifikacijah. V prvem krogu sta bila prosta, v drugem pa sta prepričljivo, z 21 : 12 in 21 : 11, odpravila Malezija You Hao Teha in Jeng Yih Lowa. V tretjem krogu predtekmovanja je slovenska naveza naletela na Italijana Andreo Sanguaninija in Matteo Iuriscija ter na

napetem obračunu izgubila z 19 : 21 in 17 : 21. Mugerliju in Kosancu se tako ni uspelo uvrstiti na glavni del svetovnega prvenstva, svoj premierni nastop na mundialih pa sta zaključila na 33. mestu.

Svetovna prvaka sta postala Latvijca Gustavs Auzins in Kristians Fokerots.

Športnik Goriške

Besedilo: ZTKMŠ Kanal

V četrtek, 26. februarja, je v organizaciji Športne zveze Nova Gorica potekala prireditev Športnik Goriške 2025. Leto 2025 je bilo zelo uspešno za kanalski šport, odraz tega so številna prejeta priznanja na prireditvi Športnik leta. Dve nagradi sta bili podeljeni tudi na pobudo ZTKMŠ Kanal. Za dolgoletno delo v športu je nagrado prejel Zoran Jerončič. Naj ekipa Goriške je več kot zaslužno postala ekipa kanalskih odbojkarjev iz OK Alpacem Kanal.

Posebno priznanje kot članica slovenske ženske odbojarske reprezentance je prejela Eva Pavlovič Mori. Srebrno medaljo sta prejela Nace Bole, član ŠK Twist Nova Gorica, in Tian Kobal, član Kajak kluba Soške elektrarne Nova Gorica, bronasto medaljo pa je prejel mladi odbojkar Tilen Sirk, član OK Alpacem Kanal. Priznanje za dosežke v parašportu so prejeli igralci pikada iz Deskel, člani

Medobčinskega društva invalidov Goriške (Rajko Breščak, Jože Valentinčič, Zoran Šuligoj in Silvo Gregorčič). Iskrene

čestitke vsem športnikom iz Občine Kanal ob Soči.

Dejan Vinčič in Gregor Jerončič ob prejemu nagrade za naj ekipa Goriške. Vir: arhiv Športne zveze Nova Gorica

2. Alpacem Rally Show

Besedilo: Primož Božič

Družba Alpacem Cement je v sodelovanju z Avto moto društvom Gorica 17. in 18. januarja 2026 v kamnolomu v Anhovem organiziralo in izpeljalo drugo edicijo makadamskega spektakla Alpacem Rally Show.

V tekmovalnem programu je bil skupno najhitrejši Boštjan Avbelj, ki je s sovoznikom Damijanom Andrejko dobil tri od štirih hitrostnih preizkušenj. Drugi je bil mladi član AMD Gorica Mark Škulj, ki je s sovoznico Pio Šumer osvojil zadnjo hitrostno preizkušnjo. Tretja je bila italijanska posadka Giovanni Toffano in Matteo Gambasin.

Bogat je bil tudi spremljevalni program v ogrevanem šotoru, kjer so se obiskovalci lahko pomerili na profesionalnem simulatorju NOVUS X CAGE, za najboljše so bile v treh starostnih kategorijah pripravljene tudi nagrade. Prva nagrada v

kategoriji 1 je bila RC-avto na daljinsko upravljanje, v kategoriji 2 taksi vožnja z

reli vozilom, v kategoriji 3 pa šola varne vožnje na Vranskem.

Zmagovalca 2. Alpacem Rally Showa Boštjan Avbelj in Damijan Andrejka. Vir: arhiv AMD Gorica

Skrbimo za zdravje, obveščamo, opozarjamo

Besedilo: Klara Golja

ROŽNATO DREVO – ozaveščanje o pomenu skrbi za zdravje

Občina Kanal ob Soči se je pridružila dejavnostim Združenja Europa Donna Slovenija ter postala partner pri ozaveščanju o raku dojk. Združenje je občini podarilo rožnato drevo – japonsko ok-

rasno češnjo.

Rožnato drevo bo s svojimi cvetovi v prihodnjih letih opozarjalo na pomen skrbi za zdravje, zdravega življenjskega sloga ter zgodnjega odkrivanja raka. Slogan

kampanje rožnatega oktobra, mednarodnega meseca ozaveščanja o raku dojk, se glasi: »Ne pozabi nase!«

Rožnato drevo smo zasadili v Desklah.

Posvet o dolgotrajni oskrbi

Občina Kanal ob Soči se je v DSO v Ajdovščini udeležila posveta o dolgotrajni oskrbi. Minister Simon Maljevac in državni sekretar dr. Luka Omladič sta spregovorila predvsem o začetku izvajanja dolgotrajne oskrbe v domovih za starejše. Od 1. julija 2025 je možno oddati vlogo za dolgotrajno oskrbo na domu,

od 1. novembra 2025 dalje pa tudi za dolgotrajno oskrbo v instituciji.

Z uvedbo novega sistema javne dolgotrajne oskrbe uporabniki institucionalnega varstva plačujejo le stroške prehrane in bivanja, storitve dolgotrajne oskrbe pa v celoti krije blagajna za dolgotrajno

oskrbo.

Vlogo za vključitev v dolgotrajno oskrbo je mogoče oddati na vstopni točki pri regijskem centru za socialno delo: Center za socialno delo Nova Gorica, Delpinova ulica 18b, Nova Gorica, tel. št.: 05 330 29 25.

Prostofer

Občina Kanal ob Soči se je tudi letos zahvalila prostovoljcem, ki svoj čas namenjajo prevozom v okviru programa Prostofer. V lanskem letu sta bila opravljena 102 prevoza. Večina voženj je bila izvedena do zdravstvenih domov in bolnišnic, nekaj tudi na daljših relacijah (Ljubljana, Golnik, Valdoltra).

Če potrebujete prevoz, pokličite na brezplačno telefonsko številko:

080 10 10,
vsak delovnik med 8.00 in 18.00.

[K SODELOVANJU vabimo tudi druge občane, ki bi želeli postati Prostofer šoferji](#)

Stik: Občina Kanal ob Soči: Klara Golja, tel. št.: 05 398 12 18, e-naslov: klara.golja@obcina.kanal.si.

Cena pomoči družini na domu v Občini Kanal ob Soči ostaja ista tudi v letu 2026

Besedilo: Klara Golja

Občina Kanal ob Soči je sprejela sklep, da se v letu 2026 cena pomoči na domu za uporabnike ne bo spremenila, kljub 13-odstotnemu povečanju stroškov storitve na uro (glede na leto 2025). Ekonomska cena ure pomoči na domu znaša 34 evrov: 75,85 odstotka cene bo sub-

vencionirala občina, 24,15 odstotkov pa krije uporabnik. S tem ostaja cena ure

storitve med najnižjimi v primerjavi s sosednjimi občinami.

Za uporabnike storitve socialne oskrbe na domu znaša cena za uro socialne oskrbe na domu:
– od ponedeljka do sobote: 5,50 evra za uro storitve (med 7.00 in 16.00);
– nedelja: 7,70 evra za uro storitve (med 7.00 in 16.00);
– prazniki: 8,25 evra za uro storitve (med 7.00 in 16.00).

Sofinanciranje cepljenja proti klopnemu meningoencefalitisu 2026

Občina Kanal ob Soči bo za svoje občane sofinancirala drugi odmerek cepiva proti klopnemu meningoencefalitisu tudi v letu 2026. Lani je to možnost izkoristilo 60 občanov. Preostala dva odmerka plačajo občani sami. Sofinancirano cepljenje bo omogočeno do porabe proračunskih sredstev za ta namen.

• v Ambulanti Deskle – Medicina Mlinar celo leto vsak dan v ordinacijskem času ambulante, brez predhodnega naročanja.

Upravičenci do subvencioniranega cepljenja so osebe s stalnim bivališčem v Občini Kanal ob Soči, razen:

• otroci, letnik 2016, in mlajši, ki se še niso cepili (ali niso prejeli vseh treh

odmerkov za osnovno cepljenje), se cepijo pri izbranem pediatru – cepljenje jim krije ZZS;

• odrasli, rojeni v letih 1970 do 1980, ki se še niso cepili (ali niso prejeli vseh treh odmerkov za osnovno cepljenje) – cepljenje jim krije ZZS.

Informacije: Občina Kanal ob Soči – Klara Golja (tel. št.: 05 398 12 18).

Sedeči način življenja je za zdravje enako tvegan kot kajenje

Besedilo: Marjana Černigoj, Sportyfai

Vsi dobro vemo, da je gibanje ključno za zdravje in dolgo življenje.

Danes živimo precej bolj »lagodno« kot naši predniki. Ti so živeli ob skromni, nepredelani hrani in bili nenehno v gibanju. Naš vsakdan pa pogosto vključuje veliko sedenja, vožnje z avtomobilom in premalo telesne dejavnosti. Redko pospešimo srčni utrip, razen ko smo pozni in hitimo, prehrana pa pogosto vsebuje preveč industrijsko predelanih živil in premalo kakovostnih beljakovin ter zdravih maščob. Če temu dodamo še stres in pomanjkanje spanja, ustvarimo idealne pogoje za razvoj bolezni, kot so sladkorna bolezen, povišan holesterol ter bolezni srca in ožilja.

Po 30. letu telo postopoma izgublja mišično maso. Ker določenih mišic ne uporabljamo dovolj, jih telo ne obnavlja več učinkovito, začne pa se kopičiti maščobno tkivo. Sedež način življenja pospešuje izgubo mišic, kar lahko povzroči težave s hrbtenico, saj ta brez mišične opore trpi. Potrebna je krepitev mišic hrbtenice, zato hoja ni dovolj.

Dolgotrajno sedenje vpliva tudi na držo telesa – glava in ramena se pomikajo naprej, kar povzroča bolečine v vratu, ramenih in hrbtu. Oslabijo tudi mišice zadnjice, kolkov in kolen, zato se lahko pojavijo dodatne težave s sklepi.

Kaj pa, če nimam sedečega dela in se čez dan veliko gibljem?

To je vsekakor prednost. A tudi fizično delo pogosto ne vključuje dovolj gibanja za krepitev srčno-žilnega sistema, mišic hrbtenice, ravnotežja, gibljivosti in kondicije ... in tu nastopim jaz. Ozaveščam ljudi, da delo na vrtu ali v naravi sicer blagodejno vpliva na počutje in zmanjšuje stres, vendar dolgotrajna prisilna drža hrbtenici ne koristi.

Kot trenerka skupinskih in individualnih vadb z licenco Fitnes zveze Slovenije ter voditeljica plesnih skupinskih vadb zumba fitness pripravljam programe, prilagojene različnim starostim, potrebam in ciljem posameznikov. Vadbe vključujejo krepitev vseh mišičnih skupin ter učenje

pravilnih gibalnih vzorcev. Ker pa smo si ljudje različni po svojih potrebah, željah in starosti, so tudi vadbe zelo različne.

Vrste vadb

Funkcionalna vadba je namenjena krepitvi celega telesa, izboljšanju kondicije, gibljivosti in koordinacije. Pri vadbi uporabljamo elastike, uteži, žoge, kettlebelle in palice. Primerna je za vse generacije od 18. do 60. leta starosti. Vadbe potekajo v Kanalu in Levpi.

Vadba za zdravo hrbtenico je namenjena vsem, ki želijo okrepiti trup in zmanjšati bolečine v hrbtenici. Poudarek je na krepitvi hrbtnih mišic in ohranjanju gibljivosti. Vadba trenutno poteka le na Vogrskem.

Senior vadba je prilagojena starejšim od 60 let. Poseben poudarek namenjamo moči, ravnotežju, koordinaciji in gibljivosti telesa, pomemben del pa sta tudi druženje in socialna povezanost. Vadbe potekajo v Kalu nad Kanalom, Čepovanu in Šempetru.

Vadba zumba fitness, moja največja ljubezen med vadbami, je energična plesna vadba z latino ritmi, kot so salsa, merengue, reggaeton, bachata in samba. Vključuje elemente lahkih plesnih korakov, uvrstila bi jo med intervalne treninge, saj se ves čas izmenjujejo pesmi visoke in nizke intenzivnosti. Gre za zabaven kardiorening, primeren tudi za začetnike. Toplo priporočam vsem, da jo preizkusijo.

Plesno-gibalne urice za otroke otrokom približajo gibanje, ples in različne gibalne vzorce s pomočjo igre. Urice smo izvajali za šolo in vrtec podružnične šole Kal nad Kanalom. Spoznavali smo različne zvrsti plesov, glasbe in se s pomočjo živali in različnih poklicev in iger učili različnih gibalnih vzorcev. V prihodnjem šolskem letu načrtujemo tudi novo folklorno skupino za otroke iz Kala nad Kanalom, s katero bomo ohranjali lokalno kulturno dediščino folklornih plesov. Zato prijazno pozivam starše, da povabijo svoje otroke k sodelovanju, da bodo del te nastajajoče zgodbe.

Osebnostno trenerstvo je namenjeno posameznikom, ki si želijo individualnega pristopa, odpravljanja bolečin (hrbtenica, ramena, kolena ...) ali ciljno usmerjene vadbe za izboljšanje telesne pripravljenosti in preoblikovanje telesa.

Gibanje kot pot do zdravih navad

Človek je po svoji fiziologiji ustvarjen za gibanje, vendar nam pogosto primanjkuje motivacije za redno vadbo, zato ker točno ne vemo, zakaj je gibanje tako dobro za nas. Prav zato sem lani, 28. novembra 2025, v večnamenski dvorani v Levpi pripravila okroglo mizo z naslovom Od vadbe do zdravih navad. Pomenljiv naslov nas seznanja s tem, da nas življenje velikokrat, ko začnemo delati nekaj zase, torej začnemo vadbo, samodejno popelje naprej po poti zdravih navad. Ker nam gibanje okrepi ljubezen do sebe, spremembe pozitivno vplivajo tudi na druga področja življenja – prehrano, spanje, obvladovanje stresa in splošno kakovost življenja. Ob vsem tem se nam izboljša samopodoba, dvigne se nam samozavest, kar se odraža na vseh področjih življenja in v odnosih, tako v službi kot v partnerstvu.

Okrogle mize so se udeležile večinoma moje vadeče, ki se že nekaj časa udeležujejo skupinskih vadb, saj v njih vidijo smisel in korist. Na izobraževanju so spoznale delovanje mišic. Najnovejša spoznanja s področja vadbe, mišic in regeneracije zelo poudarjajo pomen mišic za dolgoročno zdravje in dolgoživost. So namreč tudi endokrini organ, ki izloča hormone, pomembne za imunski sistem. Zaščita z mišično maso postaja ključna za lažji prehod v obdobje perimenopavze, pri starejših pa je bistveno preprečevanje sarkopenije (izgube mišic). Dobra novica je, da ima telo »mišični spomin«, zato se lahko ob redni vadbi in ustrezni prehrani hitro vrnemo v boljšo telesno pripravljenost.

Z vadbo za moč, rednim gibanjem in uravnoteženo prehrano, bogato tudi z beljakovinami, lahko veliko naredimo za kakovostno in dolgo življenje. Zato pred vadbo vedno rada rečem:

»Veselo na delo!« ... in telo ter počutje nam bosta hvaležna.

